

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Dana Kahlerová, BBus (Hons)

Podpora čtenářství v pobočkách Městské knihovny v Praze
Support of reading in the Municipal Library branches in Prague

Praha 2012

Vedoucí práce: PhDr. Lidmila Vášová

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat PhDr. Lidmile Vášové, vedoucí práce, za odborné vedení, ochotu a trpělivost. Dále děkuji pracovníkům Městské knihovny v Praze za poskytnutí potřebných materiálů i za zodpovídání otázek týkajících se činnosti knihovny a jejich práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, 4. května 2012

.....

podpis

Identifikační záznam

KAHLEROVÁ, Dana. *Podpora čtenářství v pobočkách Městské knihovny v Praze* [Support of reading in the Municipal Library branches in Prague]. Praha, 2012. 108 s. 10 s. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Lidmila Vášová.

Abstrakt (česky)

Diplomová práce pojednává o podpoře čtenářství se zaměřením na poskytované služby a pořádané kulturní a vzdělávací akce v Městské knihovně v Praze. První část práce se zabývá teoretickým vymezením a významem podpory čtenářství. Stručně jsou vysvětleny některé termíny, které se čtenářstvím souvisí – čtení, čtenář, čtenářská socializace, čtenářská gramotnost aj. Zmíněny jsou také faktory ovlivňující čtenářství a výchovu k němu. Dále jsou představeny vybrané celostátní projekty podporující čtenářství především v knihovnách.

Druhá část práce se zaměřuje na Městskou knihovnu v Praze a její úlohu v podpoře čtenářství. Charakterizuje knihovnu z pohledu poslání, způsobu financování a organizační struktury. Podstatná část je věnována představení specializovaných oddělení a služeb, které knihovna nabízí. Pozornost je také věnována nejrůznějším akcím podporující čtenářství nebo umožňující propagaci knihovny. V neposlední řadě jsou popsány vybrané pobočky Městské knihovny v Praze s přihlédnutím na pořádání kulturních a vzdělávacích akcí, které přispívají k podpoře čtenářství.

V závěru jsou shrnuty získané poznatky a nastíněna budoucnost Městské knihovny v Praze. [Autorský abstrakt]

Klíčová slova (česky)

Městská knihovna v Praze, služby, pobočky knihoven, četba, čtenářství, výchova ke čtenářství, čtenáři, práce se čtenářem, práce s dětským čtenářem, kulturně-výchovná činnost

Abstract (in English)

The thesis deals with a support of reading with aim effort to offered service, organizing cultural and educational actions in the Municipal Library of Prague. The first part solves theoretical definition and the meaning of reading. There are briefly explained some terms that relate to – reading, the reader, reading socialization, reading literacy, etc. Factors that influence reading process and education for reading are monitored, as well. Furthermore, national representative projects supporting reading primarily in libraries are presented at my work, too.

The second part of my work is focused on the Municipal Library of Prague and its role in supporting reading. It describes the library from the view of its mission, the way of financing (funding) and organization structure.

The essential part pays attention to the presentation of specialized sections and services, which are provided in the library. It describes different actions supporting reading or providing propagation of the library. Last but not least, the different sections of the Municipal Library of Prague are depicted here with attention to organizing cultural and educational actions, which contributes to supporting reading. In conclusion, acquired pieces of knowledge are summarized and the future of the Municipal Library of Prague is delineated at the end of my work. [Author's abstract].

Klíčová slova (anglicky)

Municipal Library of Prague, services, branch libraries, reading, librarian readers, readers' education, assistance to readers, assistance to child readers, cultural-educational activities

Obsah

ÚVOD.....	9
1 VÝZNAM PODPORY ČTENÁŘSTVÍ.....	11
1.1 <i>Faktory ovlivňující čtenářství a jeho výchovu</i>	17
1.2 <i>Celostátní projekty podporující čtenářství v knihovnách</i>	21
1.2.1 Týden knihoven	21
1.2.2 Velké říjnové společné čtení (VŘSČ).....	22
1.2.3 Kde končí svět	22
1.2.4 Kamarádka knihovna	22
1.2.5 Den pro dětskou knihu.....	23
1.2.6 Noc s Andersenem	23
1.2.7 Světový den knihy a autorských práv	24
1.2.8 Březen – měsíc čtenářů (BMČ)	24
2 ÚLOHA MĚSTSKÉ KNIHOVNY V PRAZE V ROZVOJI ČTENÁŘSTVÍ	26
2.1 <i>Organizační struktura</i>	27
2.1.1 Oddělení komunikace	28
2.2 <i>Knihovní síť MKP</i>	29
2.2.1 Specializovaná oddělení MKP	31
2.3 <i>Služby MKP</i>	34
2.3.1 Služby pro slabozraké a nevidomé	34
2.3.2 Knihovna pro všechny	35
2.3.3 Služba Vracení všude.....	36
2.3.4 Dejme knihám další šanci	36
2.3.5 Opencard	37
2.3.6 Knihovna na webu	37
2.3.7 Projekt e-knihovna	40
2.4 <i>Akce k podpoře čtenářství</i>	41
2.4.1 120 let MKP	41
2.4.2 Bambiriáda.....	42
2.4.3 Praha město literatury	42
2.4.4 Svět knihy	43
2.4.5 Pražská muzejní noc	43
2.4.6 Březen – měsíc čtenářů	44
2.5 <i>Statistika MKP</i>	44
3 PODPORA ČTENÁŘSTVÍ VE VYBRANÝCH POBOČKÁCH MĚSTSKÉ KNIHOVNY V PRAZE.....	48
3.1 <i>Oddělení metodiky služeb pro veřejnost</i>	49
3.2 <i>Projekty na podporu čtenářství v MKP</i>	50
3.2.1 Knížka pro prvňáčka	50
3.2.2 Pasování na čtenáře.....	50
3.2.3 Čtení, čtení nad něj není	51

3.2.4	Výtvarné dílny	51
3.2.5	Besedy pro školy.....	51
3.2.6	Prázdninové soutěže	52
3.2.7	CONiáš.....	52
3.3	<i>Pobočka Dittrichova</i>	53
3.3.1	Pořádané akce	54
3.3.2	Shrnutí.....	57
3.4	<i>Pobočka Záhřebská</i>	58
3.4.1	Pořádané akce	59
3.4.2	Shrnutí.....	61
3.5	<i>Pobočka Korunní</i>	61
3.5.1	Pořádané akce	63
3.5.2	Shrnutí.....	65
3.6	<i>Pobočka Bohnice</i>	66
3.6.1	Pořádané akce	67
3.6.2	Shrnutí.....	69
3.7	<i>Pobočka Dejvice</i>	70
3.7.1	Pořádané akce	72
3.7.2	Shrnutí.....	73
3.8	<i>Pobočka Smíchov</i>	74
3.8.1	Pořádané akce	75
3.8.2	Shrnutí.....	77
3.9	<i>Dům Čtení (pobočka Ruská)</i>	78
3.9.1	Pořádané akce	80
3.9.2	Shrnutí.....	82
3.10	<i>Ústřední knihovna</i>	83
3.10.1	Pořádané akce v rámci oddělení pro děti a mládež.....	85
3.10.2	Shrnutí.....	87
3.11	<i>Sumarizace</i>	88
4	KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY MĚSTSKÉ KNIHOVNY	
	V PRAZE	92
4.1	<i>Kulturní a vzdělávací centrum MKP - Lidová univerzita</i>	92
4.1.1	Programová nabídka	94
4.1.2	Návštěvnost čtenářů MKP na akcích LU.....	96
4.1.3	Shrnutí.....	97
	ZÁVĚR	98
	POUŽITÁ LITERATURA	102
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	107
	SEZNAM ZKRATEK	108
	PŘÍLOHY	I

Úvod

Téma diplomové práce je věnováno podpoře čtenářství především na příkladu kulturních a vzdělávacích akcí ve vybraných pobočkách Městské knihovny v Praze. Toto téma bylo zvoleno především ze dvou důvodů. Prvním je celkový zájem o podporu čtenářství, kterému jsem se věnovala i v rámci své absolventské práce se zaměřením na knihovny a ostatní instituce, které čtenářství podporují. Druhý je absolvování dvouměsíční praxe v oddělení komunikace Městské knihovny v Praze v roce 2008, kde jsem měla možnost se více seznámit s chodem oddělení komunikace a spolupracovat na jednotlivých akcích. Po skončení praxe se nadále pravidelně účastním kulturních a vzdělávacích akcí jednak jako návštěvník a jednak i jako dobrovolník. Z těchto důvodů jsem se rozhodla více nastínit pořádané akce a služby na vybraných pobočkách a jejich vliv na podporu čtenářství.

Hlavním cílem diplomové práce je analýza podpory čtenářství ve vybraných pobočkách v Městské knihovně v Praze. Tuto analýzu provádím na základě osobní návštěvy daných poboček a rozhovoru s knihovníky a dalšími zaměstnanci knihovny. Zároveň je vyzdvihnuta důležitost podpory čtenářství celkově a jsou představeny některé celostátní projekty podporující četbu především ve veřejných knihovnách.

Výběr konkrétních poboček byl konzultován s vedoucí oddělení metodiky Městské knihovny v Praze Mgr. Irenou Šormovou, která poskytla i kontakty na knihovníky. Dalšími informačními zdroji byly především výroční zprávy za poslední čtyři roky, interní dokumenty, tiskové zprávy a webové stránky knihovny.

Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá teoretickým vymezením a významem podpory čtenářství. Jsou zde uvedeny faktory ovlivňující čtenářství a výchovu k němu. Zaměřena je především na otázku, co a kdo všechno může čtenářství ovlivnit jak v pozitivním slova smyslu, tak i negativním. Dále jsou představeny některé celostátní projekty podporující čtenářství v knihovnách.

Ve druhé kapitole je představena Městská knihovna v Praze a její úloha v rozvoji čtenářství. Knihovna je charakterizována z pohledu poslání, způsobu financování, organizační struktury s detailnějším pohledem na oddělení komunikace a jeho význam v podpoře čtenářství. Podstatná část je věnována popisu knihovní sítě se zaměřením na jednotlivá specializovaná oddělení a speciální služby, které knihovna nabízí. Kromě toho jsou zde zmíněny různé akce, čtenářství podporující nebo umožňující propagaci knihovny, kterých se knihovna účastní. Poslední část této

kapitoly je věnována celkové statistice, která přináší pohled na vývoj činnosti Městské knihovny v Praze a stav v roce 2011.

Třetí, nejrozsáhlejší kapitola se již zabývá podporou čtenářství na vybraných pobočkách Městské knihovny v Praze. V rámci této kapitoly je charakterizováno oddělení metodiky, které koordinuje činnost na jednotlivých pobočkách. Nastíněny jsou i jednotlivé projekty, podporující čtenářství, které slouží jako případný vzor. Třetí kapitola poskytuje možnost seznámit se blíže s vybranými osmi pobočkami, které byly v průběhu října 2011 osloveny a následně navštíveny. Na jednotlivých pobočkách byl proveden volný rozhovor s knihovníkem, popř. knihovníky, kteří některé akce na pobočce zajišťují. Cílem bylo zjistit, jaký typ akcí pobočka pořádá, jakou má hlavní cílovou skupinu a které akce jsou z pohledu knihovníka k vytvoření čtenářského návyku nejúčinnější. Původně bylo osloveno 11 poboček, ale z časových důvodů byl rozhovor proveden pouze na osmi z nich. Tyto rozhovory probíhaly od října do konce roku 2011. Citace rozhovorů jsou uvedeny v poznámce pod čarou u jednotlivých podkapitol. V závěru této kapitoly jsou shrnuty poznatky, které byly zjištěny na jednotlivých pobočkách.

Poslední kapitola se věnuje hlavně Kulturnímu a vzdělávacímu centru - Lidová univerzita, které je součástí Městské knihovny v Praze a pořádá nejrůznější akce pro širokou veřejnost. Během psaní této kapitoly byl proveden také volný rozhovor s vedoucí kulturního a vzdělávacího centra Mgr. Hanou Rudolfovou.

V závěru práce jsou shrnuty poznatky získané během psaní diplomové práce a nastíněna budoucnost kulturních a vzdělávacích akcí v Městské knihovně v Praze.

1 Význam podpory čtenářství

„Kdyby knih nebylo, suroví bychom byli všichni a neučení.“

Jan Ámos Komenský

Čtenářství vyjadřuje aktivní vztah k četbě a literatuře vůbec. Je to plánovitě a cílené rozvíjení četby zejména za pomoci školy, knihoven a jiných vzdělávacích institucí [Trávníček, 2010, s. 42]. Souvisí s přístupem a vztahem každého jedince i celé společnosti k literatuře. Dá se proto předpokládat, že jeho úroveň ovlivňuje do jisté míry i celkovou vzdělanost národa. V posledních letech se termín čtenářství používá zejména v souvislosti s dětskou populací.

Rozvoj čtenářství je doprovázen organizovanými kampaněmi a akcemi na jeho podporu. Pokud je literatura čtená, čtenářství je rozšířené, knihy jsou vydávány více. Pokud o ni zájem ve společnosti není, čtenářství upadá a s ním i produkce knih.

S pojmem čtenářství neodmyslitelně souvisí termíny, které k němu patří. Jsou jimi především: čtení, čtenář, četba, čtenářská socializace, čtenářská kultura, čtenářská kompetence, bibliopedagogika, biblioterapie a v posledních letech hodně diskutovaná čtenářská gramotnost. Tyto termíny na sebe navazují, a proto pro úplnost uvádím jejich vysvětlení a přiblížení. Vycházím především z knih „Úvod do bibliopedagogiky“ od Lidmily Vášové, z knihy Jiřího Trávníčka „Čtenáři a internauti“ a z „České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)“.

Čtenář

Čtenář je každá osoba, která čte knihy či jiné písemné zdroje. Jeho mediální dovednost je tedy směřována ke čtení [Trávníček, 2010, s. 42]. Na čtenáře lze pohlížet z několika hledisek. Z obecného hlediska je čtenářem každá osoba, která umí číst a je gramotná. Z hlediska aktuálního je čtenář osobou právě čtoucí, z hlediska substantiálního jde o osobu se zájmem o četbu jak literárního, tak i neliterárního obsahu. Z knihovnického hlediska je čtenář fyzická osoba (individuální uživatel), která využívá knihovnické a informační služby dané knihovny. Je řádně v této instituci zapsána pod svým jménem, na které jí byla vydána legitimace (čtenářský průkaz) a která si vypůjčila domů nebo prezenčně alespoň jednu knihovní jednotku za rok [Vášová, 1995, s. 33-34].

Čtenáře lze z knihovnického hlediska dále třídit na **kolektivní, potencionální a dočasné** nebo podle věku na dětské, dospívající a dospělé. Kolektivní čtenář je právnická osoba (instituce, organizace, společnost apod.), která je prostřednictvím svého pověřeného pracovníka uživatelem knihovny. Potencionální čtenář může být fyzická nebo právnická osoba, o níž se předpokládá, že by se mohla stát čtenářem (uživatelem) knihovny. Dočasný čtenář získal právo užívat služeb knihovny na omezenou dobu. Jedná se většinou o osobu (či skupinu), která dočasně pobývá v místě působnosti knihovny (lázeňská místa, rekreační střediska, rekvalifikační kurzy, letní tábory aj.).

Čtení

Čtení je mediální aktivita zaměřená na knihy (časopisy, noviny aj.) a jejich duševní přisvojování [Trávníček, 2010, s. 42]. Je součástí gramotnosti člověka a spočívá v identifikaci znaků a v porozumění textu. Čtení je převážně prací duševní, ale je i spjato s tělesnou motorikou [Vášová, 1995, s. 34].

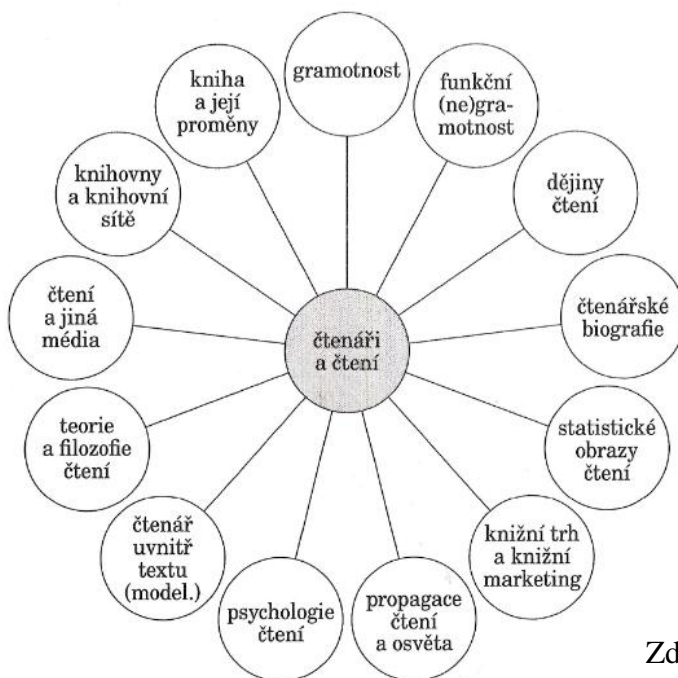
Existují různé způsoby čtení. Pro získání základních informací o knize slouží tzv. **orientační čtení**. V něm si kromě jména autora a názvu díla všímáme i jeho uspořádání, rozčlenění do kapitol, subkapitol, marginálií, živých záhlaví, tabulek, grafů, bibliografie, použité literatury apod. Cílem této metody je výběr dokumentu či textu ke čtení nebo studiu. Dalším způsobem čtení je tzv. **čtení kurzorické**. Spočívá ve způsobu rychlého pročitání textu a k zachycení jeho podstatných pasáží. U odborné literatury je snaha zachytit klíčová slova, označit důležité pasáže, ke kterým se bude při dalším čtení či studiu vracet. **Statarické čtení** znamená důkladné pročitání textu, při němž je rychlost čtení závislá na obtížnosti textu, úrovni poznatků čtenáře a je dána jeho čtenářskými schopnostmi. Posledním typem čtení je **čtení selektivní**, které znamená výběrové čtení, při němž čtenář hledá konkrétní informace, o nichž ví, že jsou v textu obsaženy.

Obrázek 1: Schematický přehled čtenáře a čtení z hlediska oborů

Zdroj: Manguel, 2007, s. 438

Obrázek 2: Schematický přehled čtenáře a čtení z hlediska témat - problémových okruhů

Zdroj: Manguel, 2007, s. 438

Četba

Četba je více než základní (mediální) aktivita zaměřená na knihy (časopisy a jiná čtenářská média). Je to aktivita, která vykazuje vlastní vnitřní zákonitosti a ze které je patrný nějaký úmysl, plánovitost, hodnotový vztah ke knihám a jejich výběru. Jde o vztah, který nevzniká jednorázově, ale musí být po určitou dobu rozvíjen a udržován [Trávníček, 2010, s. 42]. Z hlediska komunikačního procesu znamená četba komunikaci čtenáře s textem umělecké literatury, v němž aktivně přijímá

informace v textu kódované. Četbou text vstupuje do společenského komunikačního oběhu. Každá četba je singulární, neopakovatelné a tvořivé osvojování mnohovýznamnosti literárního díla. Rozvíjí mechanismy vnímání i jeho reflexe a zkušenostní komplex čtenáře, ovlivňuje jeho čtenářskou kompetenci [Lederbuchová, 2004, s. 9].

Francouzský sociolog literatury Robert Escarpit rozlišil četbu kromě četby literární ještě na četbu funkcionální [Vášová, 1995, s. 32-33]. **Funkcionální četba** je prostředkem informování, poučení, doplnění znalostí. Zpravidla se týká pouze literatury příručkového charakteru, slovníků, encyklopedií a odborné literatury. Pojem nelze vztahovat na odbornou literaturu obecně, protože z hlediska jednoho čtenáře může mít povahu funkcionální četby, pro jiného povahu četby literární. **Literární četba** má oproti funkcionální výraznou psychologickou a estetickou funkci. Psychické účinky literárního díla vyvolávají v čtenáři nejen svou obsahovou stránkou, ale i stránkou formální (ilustrace, typ písma, ...) duševní smysl života. Každý si tedy vybere knihu podle svého zájmu a potřeby, může se pustit do četby, kdy chce, a popř. se ke knize může znovu vrátit.

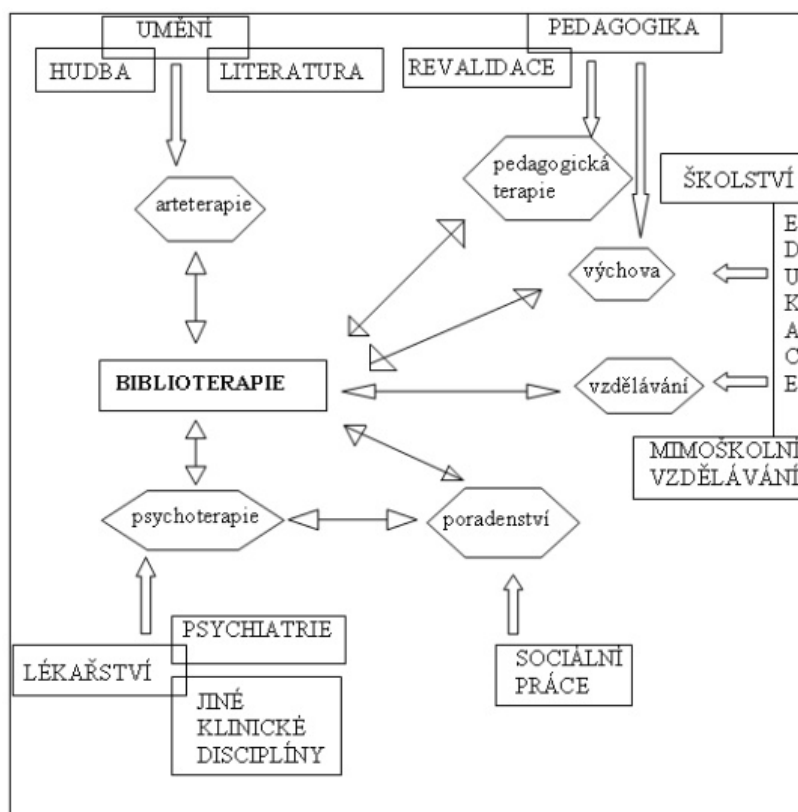
Bibliopedagogika

Bibliopedagogika zkoumá výchovné působení knihy a četby a specifické knihovnické metody práce se čtenáři při formování jejich čtenářské kultury. Kromě výchovy k četbě se dále jedná o umění pochopit čtenářovy potřeby a zájmy a uspokojit je. Je oblastí aplikované pedagogiky, která sleduje a rozpracovává výše uvedené zákonitosti.

Biblioterapie

Biblioterapie neboli léčba četbou, je metodou psychoterapie, využívající léčebné a podpůrné účinky četby při léčbě duševních poruch a nemocí. Může být individuální i skupinová. Ve své práci ji využívají psychiatři, psychologové, pedagogové, sociální pracovníci, knihovníci a jiní. Stojí na pomezí několika vědeckých disciplín.

Obrázek 3: Relace biblioterapie s ostatními vědeckými disciplínami a formami lidské aktivity

Zdroj: Ruzsová, 2008

Čtenářská kompetence

Čtenářská kompetence je především dlouhodobě utvářená připravenost k četbě, do níž se promítají i čtenářské zájmy a potřeby [Lederbuchová, 2004, s. 10]. To znamená, že člověk je schopen pochopit, používat a reflektovat psané texty, aby dosáhl vlastních cílů, rozšířil své vědomosti a potenciál a účastnil se společenského života. Čtenářská kompetence se skládá ze dvou prvků - z primárního využití informací obsažených v textu (celkově pochopit text, interpretovat ho) a ze zapojení externích vědomostí (reflektovat obsah a formu textu). Čtenářská kompetence u dospělého čtenáře je různá a u dětí je vzhledem k jejich věku specifická (malá životní a čtenářská zkušenost, osobnost ve vývoji teprve utváří svůj hodnotový žebříček, kulturní potřeby a estetický vkus).

Čtenářská výchova

Čtenářská výchova je systematické rozvíjení vztahu čtenáře ke knize a k četbě, směřující ke kultivaci osobnosti a k samostatné práci s knihou [KTD, 2003]. Výchova k četbě pak znamená záměrné a systematické působení na postupné utváření vztahu dítěte k četbě, utváření základních čtenářských návyků a schopností, jakož i celkové čtenářské kultury v souladu s věkovými zvláštnostmi dětí a jejich individuální mentální a sociální zralostí. Výchova k četbě je úkolem rodiny, školy i knihovny jako primárních prostředníků mezi dítětem a knihou (popř. dalšími typy dokumentů) v souladu s věkovými zvláštnostmi dětí a jejich individuální intelektovou a sociální vyzrálostí.

Čtenářská socializace

Čtenářská socializace je proces, jímž nás knihy a čtení zařazují do dané kultury a spojují s ostatními jedinci dané společnosti [Trávníček, 2010, s. 43]. Na rozdíl od čtenářské výchovy zahrnuje i neúmyslné vlivy, např. jiných médií (mj. televize).

Čtenářská gramotnost

Čtenářská gramotnost je funkční porozumění textu [Trávníček, 2010, s. 43]. Tedy porozumění mnoha různým typům psaného textu, přemýšlení o něm a používání jej k dosahování určitých cílů, k rozvoji vlastních schopností a vědomostí, umění jej interpretovat a k aktivnímu začlenění do života. Čtenářská gramotnost se testuje v pravidelném zkoumání PISA¹ a PIRLS².

Čtenářská kultura

Čtenářská kultura je souborem aktivit, které se týkají knih, čtení, četby a vztahu ke knihám [Trávníček, 2010, s. 43]. Vztah ke knihám vykazuje společné rysy podmíněné časově a prostorově, což je to, co nás identifikuje jako příslušníky stejné kultury. Dále vykazuje i to, jak často, co, kolik, kde a kdy čteme, co a kolik nakupujeme, jak často chodíme do knihoven, jak máme velké domácí knihovny apod.

¹ Programme for International Student Assessment (Program mezinárodního hodnocení studentů, <http://www.pisa.oecd.org>)

² Progress in International Reading Literacy Study (Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti, <http://www.iea.nl>)

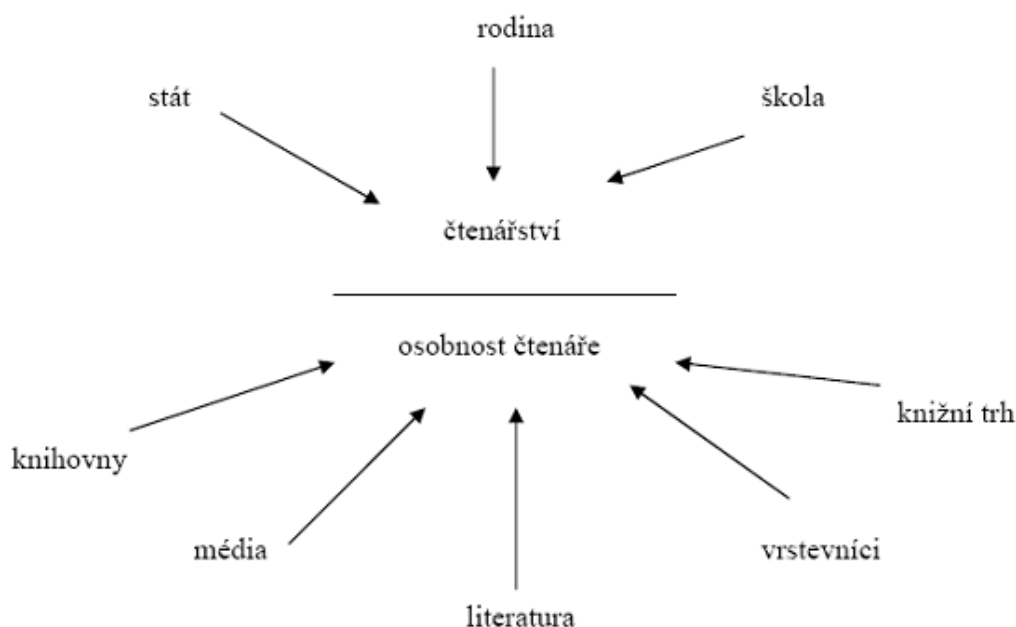
1.1 Faktory ovlivňující čtenářství a jeho výchovu

„K četbě, k opravdu plodnému čtení, je třeba snad více energie a nadání než k psaní.“

Sándor Márai

Čtenářství může ovlivňovat několik faktorů, jak je vidět na níže uvedeném obrázku. Prvotními faktory, které ovlivňují především dětské čtenářství, jsou hlavně rodina, škola a v neposlední řadě i knihovna. Dalšími faktory ovlivňující čtenářství jsou kulturní a vzdělávací instituce, média a informační technologie.

Obrázek 4: Faktory ovlivňující čtenářství

Zdroj: Mulač, 2006, s. 10

Rodina

Jak již bylo řečeno, rodina má vliv především na dětské čtenářství a jeho celkový vývoj do budoucna. Je prvním faktorem, který může vést dítě k četbě. Mezi důležité aspekty rodiny, které mají vliv na čtenářské aktivity dětí, jsou čtenářské zázemí v rodině, celkové rodinné klima a v neposlední řadě sociální a ekonomický charakter rodiny. Kvalitní čtenářské zázemí vzniká a vyvíjí se tam, kde se rodina (rodiče, prarodiče, apod.) dostatečně věnuje volnému času dětí, např. společným čtením a předčítáním, které u malých dětí může napomoci k vytvoření čtenářského

návyku. Ten se u dítěte projevív v jeho častějším pravidelném samostatném čtení ve vyšším věku. Hlasité předčítání je také v poslední době hodně propagované projektem „*Celé Česko čte dětem*“ (<http://www.celeceskoctedetem.cz/>), který se opírá o vědecké poznatky: „*Vědci a praktikové shodně tvrdí, že pravidelné hlasité předčítání učí dítě jazyku a myšlení, rozvíjí jeho paměť a obrazotvornost, obohacuje ho o vědomosti a vzorce morálního chování, posiluje jeho sebevědomí*“. K podpoře výchovy ke čtenářství v rodině může sloužit i domácí knihovna, která je obměňována nejen rodiči, ale i dětmi, které se na společném výběru knih podílí a debatují o něm.

Rodina je tedy prvním a základním příkladem pro rozvoj čtenářství u dětí. V rodinách, kde rodiče či prarodiče čtou a povídají si o čtenářských zážitcích, kde se odebírají různé časopisy, kupují či půjčují knihy a čtení je pozitivně hodnoceno, se budou děti chovat naprosto přirozeně stejným způsobem. Děti, jimž se hodně čte, se stávají dobrými čtenáři a jsou více odolnými vůči různým nepříznivým faktorům.

U dětí z dětských domovů role rodiny přechází na jejich vychovatele a vychovatelky. V těchto případech je obtížnější najít si volný čas pro vzájemné čtení či předčítání vzhledem k počtu dětí a nedostatku personálu. Řešením, i když ne zcela dostačujícím, je chodit s těmito dětmi do knihoven na různá společná čtení, kde dětem předčítá knihovnice nebo si děti předčítají navzájem. Dalším možným řešením by mohl být projekt na podporu čtenářství, který by se na tuto cílovou skupinu zaměřil [Vraspírová, 2009].

Škola

Pokud byly v rodinném prostředí u dětí předškolního věku vytvořeny správné základy, může na těchto základech dále pokračovat škola. Jako zdroj podpory čtenářství ve školách může být kromě samotné výuky rozvoj školních knihoven. Vliv školy je však pouze třetinový, ale samozřejmě záleží na učiteli a atmosféře ve výuce [Gabal, Václaviková Helšusová, 2005].

Na prvním stupni základních škol je četba svým způsobem stále zábavná hlavně pro děti, které již doma byly zvyklé na předčítání. Četba se stává předmětem konverzace a pomáhá upoutávat pozornost na delší dobu, rozšiřuje slovní zásobu a také fantazii. Soustavná četba by měla být součástí školní práce a s jejím významem by se měly děti postupně seznamovat. Tato činnost musí být i nadále podporována a rozvíjena v rodině, což zlepšuje vztah dětí ke škole a k učení.

Horší vztah k četbě může nastat na druhém stupni základních škol, kdy je dětem předkládána tzv. povinná četba. Ze své zkušenosti mohou říci, že právě tato povinná četba mě nadlouho od jakékoliv jiné četby odradila. Problém je, že děti mají pocit, že jim je vnucováno něco, co samy číst nechtějí. I v tomto tedy hodně záleží na učitelích, jak se k danému problému postaví. Výhodu mají ti, kteří mají možnost chodit se svými žáky na besedy do knihoven, kde za ně svým způsobem udělá práci knihovnice, která jim povinnou četbu představí zábavnějším způsobem.

Knihovny

Jak již bylo naznačeno, knihovna je dalším faktorem, který má také svůj díl na ovlivnění čtenářství dětí. Knihovna má ovšem na rozdíl od dříve zmíněných faktorů vliv nejen na dětské čtenářství, ale má vliv i na čtenářství v dospělosti. Dětské čtenářství je však lépe ovlivnitelné a skýtá více možností, jak v tomto oboru pracovat (podpora u dětí i rodin). Proto se v knihovnách nejčastěji setkáváme s různými akcemi na podporu čtenářství zaměřenými právě na dětskou populaci.

Knihovna spolupracuje s různými organizacemi podporujícími čtenářství, ale spolupracuje i se školami, což může sehrát velice důležitou roli v získání dětí pro četbu. Jak se již ukázalo, partnerství knihovny a školy je z hlediska vztahu dítěte ke knize velmi účinné. Práce dětského knihovníka má mnoho společného s prací pedagoga. Knihovník musí získat a zaujmout jak čtenáře, tak i nečtenáře od předškolních dětí až po adolescenty, což může být i značně náročné a zavazující. Knihovník se musí zajímat o to, co se dětem v tom kterém věku líbí, jaká četba je doporučována a napomáhat tomu, aby se četba a návyk dítěte číst knížky staly nezbytnými potřebami. V některých zemích Evropy jsou pro tento účel připravovány programy a projekty jako např. „*Otevřená knihovna*“ nebo „*Knihovna za zdí*“. Cílem je získat ty děti, které si ke knize a do knihovny ještě nenašly cestu a které ji ještě neumějí využít [Konzesová, 2006].

Dětská oddělení českých knihoven nabízejí množství akcí, které mají přitáhnout a udržet mladé čtenáře. Mezi hlavní aktivity patří besedy pro školy, které jsou připravovány zábavnou formou. Děti se při nich dozvídají nejen poučné informace, ale jsou i nenásilně vedeny k četbě tolik neoblíbené povinné literatury, kterou jim po domluvě knihovník s učitelem mohou nabídnout. Samozřejmě záleží na knihovníkovi, jakým způsobem besedu povede a zda děti dokáže natolik zaujmout, aby si vztah ke knihovně a čtení našly. Mezi tyto školní besedy a představování knih

patří i besedy na téma seznamování se s knihovnou, kde jsou dětem prezentovány všechny výhody toho, proč být čtenářem a jak se dobře orientovat v knihovně. Dále se děti učí zacházet s tradičními elektronickými zdroji informací, možnostmi jejich vyhledávání (v online katalozích a databázích), zpracování a využívání [Konzesová, 2006]. Dalšími akcemi, které knihovny podnikají, jsou různé soutěže a hry, např. „*Knížka pro prvňáčka*“, „*Noc s Andersenem*“, „*Jičín – město pohádky*“, „*Týden knihoven – Velké říjnové čtení*“ a další.

Televize

V dnešní době, která je silně pod vlivem masmédií, je sledování televize nejčastější aktivitou naplňující volný čas dětí. Televize nabízí pasivní zábavu, odpočinek, ale na druhou stranu také nabízí slušné „vymývání mozků“. Na duševní aktivitu dětí v prvních letech jejich života se rozhodujícím způsobem podílí pohybová aktivita. Čtvrtina rodin se každý den alespoň chvilku dívá společně na televizi [Poskierová, 2008]. Dlouhodobé sledování televize potlačuje jakoukoli snahu cokoli vymýšlet a tvořit. Vede děti k pouhé konzumaci, protože ta je jednodušší než myšlení nebo dokonce čtení. Nadbytek informací otupuje paměť a schopnost soustředit se. Řešením je výběrové sledování televizních pořadů. Tady se opět vracíme k rodině, která by měla sledování tohoto média regulovat. Pokud sledování televize regulováno nebude, povede to k absenci čtení ve volném čase, což se projeví u čtenářství dětí i rodičů [Gabal, Václaviková Helšusová, 2005].

Počítač

Bez počítače si dnes nelze snad ani život představit. Poskytuje zábavu, snadný přístup k vyhledávání informací, čímž se řadí mezi faktory, které mohou negativně ovlivňovat čtenářství. Právě proto je nutné najít i možnosti, které by při správném vedení vedly k vzájemnému doplnění knihy s počítačem. Počítače nejsou jen zdrojem informací, ale jsou i zdrojem čtení. Každý totiž musí zvládnout dovednost pracovat současně jak s textem, tak i s informacemi v další podobě. Díky dostupnosti počítačů doma, ve škole, v knihovnách, možnostem připojení se k internetu, možností o všech těchto věcech hovořit, je dalším podpurným krokem ke „čtenářství budoucnosti“ [Konzesová, 2006].

Internet se stal další neodmyslitelnou součástí počítačů, která umožňuje více možností získávání informací i zábavy. Může přinášet užitek i škody, a to především u dětí, které nemají vymezenou regulaci ze strany rodiny a jsou zranitelnějšími

uživateli při pohybu po síti než dospělí. Komunikační možnosti nabízejí uživateli neomezený kontakt s celým světem. Tímto způsobem může uživatel navazovat stále nové kontakty a vztahy. Bohužel se tato komunikace a vztahy mezi lidmi stávají méně a méně osobní. Můžeme říct, že internet je v poslední době jedním z nejdůležitějších faktorů, které potencionální čtenáře knih ovlivňují [Poskierová, 2008]. Na druhou stranu je to rovněž nepostradatelný pomocník v propagaci akcí na podporu čtenářství a knihoven vůbec především na sociálních sítích, které využívá stále více uživatelů.

1.2 Celostátní projekty podporující čtenářství v knihovnách

V dnešní době s nástupem internetu a dalších informačních technologií nemůže k podpoře čtenářství sloužit pouze samotná kniha. Několik let již probíhá celá řada celostátních knihovnických projektů, které jsou doplňovány zajímavými akcemi regionálního charakteru. Většinu těchto projektů organizuje spolu s knihovnami profesní organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP, <http://www.skipcr.cz/>) a jeho Klub dětských knihoven (KDK, <http://www.kdk.munovapaka.cz/>).

Z těchto všech aktivit podporujících čtenářství jsou uvedeny především ty, které má na starosti SKIP a které již mají nějakou zavedenou tradici a zábavným způsobem přivádějí děti i dospělé zpátky ke čtení.

1.2.1 Týden knihoven

Celorepubliková akce k propagaci četby a knihoven je pořádána od roku 1996. Začíná vždy v prvním říjnovém týdnu. Uživatelům a veřejnosti se každoročně představuje přes 400 knihoven, které prezentují své nové i tradiční služby. Dále se během tohoto „týdne“ konají stovky aktivit věnovaných knize a četbě, např. besedy, přednášky, kurzy, dny otevřených dveří, autogramiády, soutěže, nejrůznější setkání, výstavy, happeningy, otevření nových oddělení knihoven apod.

Motto pro rok 2011: „15. kraj České republiky – kraj knihoven“, připomíná neuvěřitelných patnáct ročníků této již tradiční celostátní „skipové“ aktivity. Od loňského ročníku je každý den „Týdne knihoven“ orientován na jinou cílovou skupinu, už jen z důvodu, že v centru zájmu knihoven jsou především jejich uživatelé [Giebisch, 2011].

1.2.2 Velké říjnové společné čtení (VŘSČ)

VŘSČ je pořádáno od roku 2003 první týden v říjnu jako součást Týdne knihoven. V jeden den probíhají ve více než 100 knihovnách různé formy veřejného čtení pro všechny věkové skupiny obyvatelstva ve spolupráci se školami a dalšími institucemi. Podle zkušeností většiny knihoven z předešlých let přinesla akce knihovnám nové čtenáře a uživatele. Jsou to tzv. „body“ pro knihovny u veřejnosti čtenářské i nečtenářské. Na každém VŘSČ je připomenut český spisovatel či básník, který má v daném roce důležité životní jubileum. V roce 2011 bylo VŘSČ věnováno vzpomínce na Karla Jaromíra Erbena k dvoustému výročí jeho narození.

1.2.3 Kde končí svět

Projekt KDK SKIP byl zahájen v roce 2000. Cílem tohoto projektu je rozvíjet a podporovat dětské čtenářství, fantazii a tvořivost a nabídnout dětem možnost aktivně a kvalitně trávit volný čas. Přibližně 100 dětských knihoven připravuje dle společného tematického zadání literární, čtenářské, dramatické a výtvarné aktivity na lokální a regionální úrovni. Vyvrcholením těchto aktivit je „Pasování rytířů Řádu krásného slova“ – slavnostní setkání vítězů regionálních přehlídek. Titul „rytíře“ získává vedle vybraných dětí také jeden spisovatel a jeden interpret literární tvorby pro děti.

V roce 2011-2012 se koná již osmý ročník tohoto projektu. Tématem je „Český rok“ s cílem napsat a namalovat knihu pro děti v Malém Himálaji o životě dětí v České republice a tím přiblížit indickým dětem život v Čechách. Minulé ročníky se děti ptaly např. na to, kde jsou hranice našich světů, jak se v tom světě cítíme – zda se cítíme v bezpečí, jak se v tom našem světě dorozumíváme apod. [SKIP, 2011].

1.2.4 Kamarádka knihovna

Tuto akci vyhláší KDK SKIP (klub dětských knihoven, <http://kamaradkaknihovna.cz>) jako soutěž o nejlepší veřejnou knihovnu pro děti. Cílem organizátorů projektu je motivovat knihovny k lepší práci a co největší otevřenosti vůči dětem. Soutěže se může zúčastnit oddělení pro děti místní nebo městské knihovny (z každé instituce pouze jeden subjekt), v krajských městech kromě ústředního oddělení také oddělení pro děti obvodních knihoven, maximálně však tři subjekty z jedné instituce. Důležitým kritériem v soutěži jsou vysvědčení, která ve svém dětském oddělení vyplňují

děvčata a chlapci do 15 let. Udělují na něm známky od jedničky do pětky a hodnotí své knihovnice, úroveň počítačů, časopisů, knih a knihovnu celkově. Ve vysvědčení rovněž uvádějí důvody, proč si myslí, že je dobré chodit do knihovny. Vítězství v soutěži přinese oceněné knihovně finanční odměnu, za kterou může koupit např. nový počítač apod.

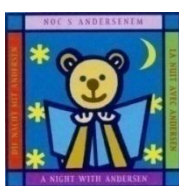
Na jaře roku 2011 se konal zatím třetí ročník této soutěže, kterého se zúčastnilo 88 knihoven a hlasovalo 17 000 dětí [Houšková, 2011]. V tomto ročníku zvítězila Městská knihovna Chrudim, která oslovila především speciálními akcemi pro děti a také úspěšnou spoluprací s dětskými knihovnami v Polsku a na Slovensku. V předchozích ročnících získaly titul městské knihovny Tišnov a Sedlčany.

1.2.5 Den pro dětskou knihu

Tato akce byla poprvé zorganizována v roce 2007 v sobotu před první adventní nedělí. Zúčastnilo se jí více než 100 knihoven [SKIP, 2007]. Je pojata jako den otevřených dveří knihovny a je zaměřena na propagaci dětské knihy, četby i knihovních služeb. V knihovně probíhá především předvánoční prodej knih pro děti a různé doprovodné akce, související se čtením a knihou. Jsou určené celým rodinám (výstavy knih, dětských literárních i výtvarných prací, soutěže, dílny, dětská divadelní a hudební vystoupení, společné čtení dětí s rodiči apod.).

1.2.6 Noc s Andersenem

Tato akce na podporu dětského čtenářství funguje úspěšně od roku 2001 v den výročí narození H. CH. Andersena a je vůbec největší akcí SKIP a jeho klubu dětských knihoven (KDK) v ČR. Každoročně stoupá počet institucí, dětí a dospělých, kteří se jí účastní. Přes 1 065 „spacích míst“ v několika zemích Evropy (kromě ČR také na Slovensku, v Polsku a Slovinsku), Ameriky i v Austrálii a na 40 957 dětí a 12 200 dospělých, to je bilance z roku 2011 [Čapková, Hanáčková, 2011]. K českým knihovnám se přidávají nejen knihovny v dalších evropských zemích, ale také školy, dětské domovy, nemocnice, domy dětí a mládeže a mnohá další zařízení a organizace.

Hlavní ideou je netradiční, dobrodružné a zároveň zábavné strávení noci v knihovně při společném čtení a spoustě souvisejících aktivit.

1.2.7 Světový den knihy a autorských práv

Světový den knihy a autorských práv byl vyhlášen UNESCEM na 23. dubna. Toto datum je pro literaturu symbolické, protože tohoto dne a v témže roce 1616 zemřely takové významné osobnosti světové literatury jako Miguel de Cervantes y Savedra, William Shakespeare nebo Inca Garcilaso de la Vega. Je to také datum narození a úmrtí dalších vynikajících autorů, mezi něž patří Maurice Druon, Halldór Kiljan Laxness, Vladimir Nabokov, Josep Pla i Casadevall a Manuel Mejía Vallejo [SKIP, 2008]. K tomuto významnému dnu se připojilo na výzvu SKIP akcemi k prezentaci knihy a podpoře četby více než 70 knihoven v ČR, které mají povzbudit každého, především pak mladé lidi k tomu, aby objevili radost a požitek z četby, ale také obnovit a zvýšit respekt k těm, kteří přispěli značnou měrou k sociálnímu a kulturnímu rozvoji humanity.

Prvotní nápad slavit tento den má svůj původ ve španělské Katalánii. 23. dubna se zde oslavuje svatý Jiří a daruje se růže každému, kdo si koupí knihu. Světový den knihy a autorských práv se slaví pravidelně od roku 1995 ve více než 100 zemích světa všech šesti kontinentů. Tradičními partnery akcí pořádaných při této příležitosti jsou spisovatelé, učitelé, školy, knihovny, zejména IFLA³, masmédiá a další veřejné a soukromé instituce.

1.2.8 Březen – měsíc čtenářů (BMČ)

V roce 2010 vyhlásil Svaz knihovníků a informačních pracovníků nultý ročník celostátní akce „BŘEZEN - měsíc čtenářů“. BMČ se zaměřuje na čtenáře a čtení ve všech jeho podobách. Cílem je nabídnout všem čtenářům a dalším uživatelům knihoven co největší kontakt s autory a překladateli literárních děl i odborné literatury v rámci „Maratonu čtení“ a poté každý rok oceňovat nejlepší čtenáře a vybrat „čtenáře roku“, zjistit situaci s reálným ne/čtenářstvím v ČR a popř. zjistit, proč čtenáři nechodí do knihoven. Dalšími cíli je změnit prostředí knihoven (fondy, služby, knihovníky), posilovat společenský význam a prestiž četby, propagovat činnost knihoven a informačních center, nabídnout moderní služby knihoven 21. století, propojit čtenáře, organizace

³ International Federation of Library Associations and Institutions (Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí, <http://www.ifla.org/>)

a instituce zabývající se četbou a čtenářstvím ke společné mediální kampani a dát o sobě vědět [SKIP, 2010].

Tato akce navazuje na „*Březen - měsíc knihy*“ (akce druhé poloviny 20. století) a „*Březen - měsíc internetu*“ (BMI, <http://www.brezen.cz/>), která je organizována od roku 1996 občanským sdružením BMI a je primárně zaměřena na propagaci a podporu využívání internetu. Zaměřuje se především na výhody, které internet přináší skupinám ohroženým sociálním vyloučením (zdravotně handicapovaní, senioři, nezaměstnaní aj.). SKIP je partnerem kampaně a knihovny se jí účastní od jejího vzniku. Kromě propagace veřejného internetu a služeb založených na využívání informačních technologií ji však využívají rovněž k propagaci literatury, knih a čtení. Navazují tak na tradiční akci *Březen – měsíc knihy* a ukazují veřejnosti možnosti a alternativy vzájemného propojení četby a studia v tradiční i elektronické podobě. Z jednoho březnového týdne se stává od roku 2008 speciální Týden čtení, kdy předčítání, společná hlasitá čtení a podobné aktivity v knihovnách dominují.

Výše jsou uvedeny především akce celostátního charakteru, kterých se účastní velké i malé knihovny. Mimo tyto akce pořádá mnoho knihoven i své vlastní akce podporující čtenářství. V těch úplně nejmenších knihovnách se setkáme i s tím, že knihovna funguje jako kulturní středisko pro setkání nejrůznějších skupin lidí a pořádání akcí různého zaměření.

Knihovny nejsou jediné instituce, které přispívají k podpoře čtenářství. Jsou to však instituce s největším multifunkčním prostorem a servisem pro jeho uskutečnění. Dalšími, kdo hrají důležitou roli v podpoře čtenářství, jsou školy a tedy učitelé, rodiče a prarodiče, kteří přispívají k podpoře především dětského čtenářství.

V posledních letech vznikla i řada celostátních projektů na podporu čtenářství a četby vůbec. Těmi největšími, které spolupracují nejen s knihovnami, jsou např. kampaně „*Rosteme s knihou*“ a „*Celé Česko čte dětem*“, které jsou zaměřené hlavně na podporu dětského čtenářství. Mimoto vznikají i další projekty, které se zaměřují i na další část populace. Jsou to např. experimentální projekty z dílny studentů KISK FF MU Brno (Kabinetu informačních studií a knihovnictví) na podporu čtenářství časopis Inflow, „*ČteSyRád*“ (ČTENářův Sympatický RÁDce), „*Guerrilla-readers*“ a další.

2 Úloha Městské knihovny v Praze v rozvoji čtenářství

„Knihami jsme spojeni s duchy všech národů a dob.

V dobře vybrané knihovně jsme jako ve věčnosti.“

Tomáš Garrigue Masaryk

Městská knihovna v Praze (dále jen MKP, <http://www.mlp.cz/>) je veřejná univerzální knihovna. Zároveň plní úlohu krajské knihovny pro kraj Praha s regionálními funkcemi na základě § 11 zákona 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Jejím posláním je získávat, zpracovávat, uchovávat a poskytovat informace, literaturu a další kulturní hodnoty. Poskytuje informační a knihovnické služby široké veřejnosti bez ohledu na věk, vzdělání nebo národnost. Zvláštní důraz je kladen na služby pro děti, mládež a studenty včetně role sociální (služby seniorům, sociálně slabým a handicapovaným). Tento rovný přístup ke službám knihovny je rovněž zakotven v Knihovním zákoně a odstraňování bariér mezi knihovnou a veřejností je jedním z důležitých bodů Strategie MKP do roku 2015 [Bimková, 2007, s. 31-33].

MKP je příspěvkovou organizací Hlavního města Prahy. Zřizovatelem MKP je Hlavní město Praha, které knihovně poskytuje finanční příspěvky na její provoz z veřejných prostředků. Výše příspěvku je při tom závislá na rozhodnutí politiků a výši poptávky po službách knihovny. Dalšími zdroji financování činnosti MKP jsou účelové dotace z rozpočtu hl. m. Prahy (nákup knihovního fondu a obnova výpočetní techniky, projekt Praha – město literatury aj.), dotace ze státního rozpočtu (ministerstva kultury ČR) – grantové projekty v rámci programů VISK 1 (Metodika měření hodnoty služeb knihoven - 1. etapa), VISK 2 (Zvyšování kvalifikace knihovníků a informačních pracovníků), finanční mechanismy EHP a Norska (HISPRA – Záchrana historických pragensií a dalších vzácných dokumentů z fondu MKP) a další. Na provoz některých poboček přispívají městské části hl. města Prahy. Jsou to městské části: Praha 1 (pobočka Hradčany), Praha 5 (pobočka Ostrovského), Praha 6 (pobočka Dejvice) a Praha – Velká Chuchle (pobočka Velká Chuchle) [Vávra, Matyášová, 2012, s. 5].

Činnost knihovny je také zajišťována díky výnosům z vlastní činnosti. Jedná se o tzv. hlavní a doplňkovou činnost. Tržby z hlavní činnosti pochází z knihovnické

činnosti (čtenářské poplatky, zpozdné, kopírování a popř., ostatní sankční poplatky čtenářů), výnosů z kulturních a vzdělávacích aktivit lidové univerzity a z ostatních výnosů. Doplňkovou činnost provozuje MKP v podobě pronájmu nebytových prostor pro provozování bufetu, nápojových automatů a krátkodobého pronájmu sálů včetně vybavení v budově na Mariánském náměstí.

2.1 Organizační struktura

MKP tvoří čtyři odbory s 26 odděleními, které se dále dělí na další úseky [Vávra, Matyášová, 2012, s. 11]. Největším organizačním celkem je Odbor služeb pro veřejnost a naopak nejmenším útvarem je Útvar hlavního knihovníka (viz příloha č. 1).

V čele MKP je ředitel (v současnosti RNDr. Tomáš Řehák), který řídí její činnost a jedná jejím jménem samostatně v souladu s ustanoveními danými zřizovací listinou. Druhé místo v organizační struktuře zaujímá kancelář ředitele a již zmiňovaný útvar hlavního knihovníka, který má na starosti především projekty a fundraising (získávání finančních prostředků). Činnost MKP dále zajišťují:

- **Odbor organizační** (Oddělení komunikace, informačních technologií, personální a právní) - vykonává personální a právní agendu, oddělení komunikace se stará o vnější vztahy (public relations), o webové stránky MKP, o zahraniční vztahy, o činnosti výtvarné a tiskové;
- **Odbor knihovních fondů** (oddělení akvizice, katalogizace, vzácných tisků a digitalizace) - provádí akvizici knihovního fondu, jeho evidenci, knihovnické a technické zpracování, katalogizaci, stará se o správu periodik, o digitalizaci knihovního fondu a ve specializovaném oddělení také o vzácné tisky, o jejich uchovávání a restaurování;
- **Odbor ekonomicko-správní** (oddělení celopodnikových služeb, ekonomické a technické) - vykonává agendy ekonomické, rozpočtové, mzdové, správu majetku, stará se o údržbu, o zásobování, o vnitropodnikovou dopravu, o doplňkové služby (šatny, vrátnice, podatelna apod.), o rekonstrukce knihoven a o BOZP (bezpečnost a ochrana zdraví při práci);
- **Odbor služeb pro veřejnost** – je tvořen všemi pobočkami, Ústřední knihovnou, Oddělením mobilních služeb, Lidovou univerzitou (Kulturní a vzdělávací centrum MKP) a Oddělením metodiky služeb pro veřejnost.

Pro potřeby této práce bude více rozebrána činnost vybraných oddělení odboru služeb pro veřejnost (Oddělení metodiky služeb pro veřejnost – viz kapitola 3.1, Lidová univerzita – viz kapitola 4.1) a Oddělení komunikace.

2.1.1 Oddělení komunikace

Oddělení komunikace (dále jen OKO) má na starosti vztahy s veřejností (tzv. public relations), vztahy se zahraničím, veškeré tiskové materiály MKP, webové stránky knihovny, spolupráci na různých akcích umožňujících prezentaci knihovny („*Bambiriáda*“, „*Praha – město literatury*“, „*Pražská muzejní noc*“, „*Svět knihy*“, „*Březen - měsíc čtenářů*“ aj.) a propagaci celkově.

Součástí OKA je výtvarný úsek, který má na starosti především grafickou podobu informačních materiálů (plakáty, letáčky, aj.) a zároveň zajišťuje i zásobování poboček provozními tiskopisy. Chod celého oddělení při tom zajišťuje devět pracovníků.

Vlastním nejpropagovanějším informačním kanálem k oslovení veřejnosti i institucí jsou webové stránky MKP (<http://www.mlp.cz/>). Na hlavní stránce lze nalézt seznam aktualit a dění v MKP. V horní záložce „*Akce*“ je uživatelům k dispozici výpis všech akcí pořádaných jak v Ústřední knihovně, tak na jednotlivých pobočkách (lze si dané akce vygenerovat podle místa konání, typů akcí nebo pro cílovou skupinu). Problém je, že někdy nedojde včas k aktualizaci, a tím k nezveřejnění určitých akcí především na menších pobočkách.

Dalším informačním kanálem, který slouží k oslovení veřejnosti, jsou plazmové informační obrazovky na pobočkách. Na těchto „plazmách“ běží upoutávky na akce, novinky a jiná důležitá sdělení pro uživatele MKP. Oddělení komunikace rovněž přispívá k určité propagaci jednotlivých akcí, ale je na jeho zvážení, které druhy akcí či projektů bude podporovat. V současné době se zaměřuje především na celostátní akce („*Noc s Andersenem*“, „*Muzejní noc*“), městské kampaně („*Praha – město literatury*“, „*Opencard*“) aj.

Knihovna se prezentuje i na běžně užívaných sociálních sítích (Facebook, Twitter, Google+). Na sociální síti Facebook má MKP pět profilových stránek („*Městská knihovna v Praze*“, „*Kultura v knihovně*“, „*CONiáš*“, „*Dům čtení*“, „*K4U*“), jejichž náplní je vždy něco jiného. Při tom nejaktualizovanější a s největším počtem fanoušků (9 485 ke dni 25.3 2012) je oficiální profil „*Městská knihovna*

v Praze“ (<http://www.facebook.com/knihovna>), který informuje především o důležitém dění v MKP. Profil „K4U“ byl spojen s komunitním webem K4U (viz kapitola 2.3.6). „CONiáš“ je spjatý se stejnojmennou akcí pro fanoušky sci-fi a fantasy, kterou MKP pořádá od roku 2007. Dalším užívaným sociálním médiem je i video server You Tube pro sdílení videí (<http://www.youtube.com/>), kam knihovna ukládá svá videa z různých akcí, např. videa z Pražské muzejní noci nebo Světa knihy. Do budoucna by OKO chtělo ve spolupráci s LU nabídnout uživatelům i krátké záznamy z akcí v sálech Ústřední knihovny. Tyto profily spravuje OKO [Chrusčová, 2011].

Informace o dění v MKP rozesílá OKO i do tisku a médií např. internetový portál hlavního města Prahy (<http://www.praha.eu>), časopisy s kulturním přehledem Metropolis, Houser, kulturní portály Scena.cz, Topzine.cz aj. Některé akce MKP jsou i prezentovány např. na regionální rozhlasové stanici ČRo-Regina. Možnosti větší propagace přes média a inzerce v tisku jsou omezeny rozpočtem.

2.2 Knihovní síť MKP

V současnosti (stav ke dni 1. 3. 2012) knihovní síť MKP tvoří Ústřední knihovna a 42 automatizovaných poboček rozmístěných po celé Praze (viz příloha č. 2). Pobočky jsou organizačně uspořádány do šesti obvodních knihoven⁴, které jsou regionálními organizačními články knihovní sítě MKP, řídících několik svých poboček v dané městské části. V místech, kde MKP nemá stálou pobočku nebo kde je pobočka dlouhodobě uzavřená, poskytují automatizované knihovnické služby dva bibliobusy s bezbariérovým vstupem, které jezdí do 19 stanic po celé Praze (hlavně do okrajových částí Prahy). Aktuální seznam stanic bibliobusů je zveřejňován prostřednictvím webu MKP a v prostorách knihoven.

Bibliobus je speciálně upravené vozidlo (pojízdná knihovna), ve kterém lze zapůjčit knihy a časopisy. Mimo to je pro návštěvníky k dispozici internet a tzv. „pojízdný knihovník“, který čtenářům rád poradí. Knihovní fond činí max. 3 000 jednotek, ale zároveň je k dispozici zásobní fond knih ve skladu pojízdných knihoven, ze kterého se knihy v bibliobusech doplňují a obměňují [Městská

⁴ Obvodní knihovna pro Prahu 1, 2, 3, jejíž sídlo je na pobočce Ostrčilovo nám.; Obvodní knihovna pro Prahu 4, 11 a 12 se sídlem v pobočce Chodov; Obvodní knihovna pro Prahu 5, 13 a 16 se sídlem v pobočce Smíchov; Obvodní knihovna pro Prahu 6 a 7 se sídlem v pobočce Dejvice; Obvodní knihovna pro Prahu 8, 9 a 14 se sídlem na pobočce Bohnice; Obvodní knihovna pro Prahu 10 a 15 se sídlem v pobočce Korunní.

knihovna v Praze, 2010a]. Lze tedy říci, že bibliobus se svými službami a vybavením vyrovná malým kamenným pobočkám a do míst, kde se nenachází v blízkosti žádná veřejná knihovna, přináší určitou knižní kulturu a tím v těchto místech podporuje čtenářství.

Některé z uvedených poboček nabízejí specializované služby. Nejvíce jich poskytuje Ústřední knihovna, která nabízí svým uživatelům Hudební oddělení, Divadelní oddělení, Informační středisko, Pragensia a nově tzv. E-zónu. Pobočka Opatov pak nabízí svým uživatelům oddělení zaměřené na výtvarné umění, tzv. Artotéku a zároveň její vstupní hala slouží jako oficiální výstavní prostor MKP. Pobočka Ďáblice disponuje specializovaným fondem kurzů angličtiny z darů Britské rady (učebnice, kazety, CD) a v pobočce Smíchov si na své přijdou fanoušci literatury science-fiction a fantasy. Další dvě specializovaná oddělení (vzácných tisků, digitalizace) nejsou zatím zpřístupněna veřejnosti a zabývají se péčí o vzácné historické dokumenty a jejich digitalizací.

Všechny pobočky plní funkci tzv. „rodinné“ knihovny, která nabízí své služby všem generacím čtenářů. Svě čtení si z knihovního fondu jednotlivých poboček vyberou děti, mládež, jejich rodiče i prarodiče. Cílem MKP je, aby se všechny její pobočky staly pro čtenáře příjemnější a útulnější, staly se tzv. „obývákem města“ a „prodlouženým dětským pokojem“ [Vávra, Hanzlíková, 2011]. Příkladem je např. vybavení nově rekonstruovaných poboček (Dům čtení, pobočka Dědina) barevnými prvky, bezbariérovým přístupem, automaty na kávu, sušenky, točenou Kofolou, sedacím nábytkem nebo přebalovacími pulty. Pro hravější děti nabízí některé pobočky (Ústřední knihovna, pobočky Opatov, Lužiny a Smíchov) tzv. herní konzole s nabídkou sportovních her. Pro hráče karetní hry „*Magic*“⁵ jsou na sedmi pobočkách (Smíchov, Bohnice, Stodůlky, Opatov, Dům čtení, Letná, a Ostrovského) připravována pravidelná hrací odpoledne v rámci Klubů Magic.

⁵ Magic je sběratelskou hrou, kdy se postupně získávají další a další karty, a to i díky počtu odehraných her. Potřebné karty lze získávat i výměnami, či si pro hru v knihovně mohou hráči vytvořit i karty vlastní [Městská knihovna v Praze, 2010h].

2.2.1 Specializovaná oddělení MKP

Hudební oddělení

Hudební oddělení se nachází v Ústřední knihovně. Je nejstarší a největší specializovanou veřejnou hudební knihovnou v ČR, která shromažďuje české i zahraniční hudební dokumenty. Obyvatelům Prahy slouží od roku 1893, čímž patří mezi nejstarší hudební knihovny svého druhu v Evropě. Zároveň je knihovna dlouholetým členem prestižní mezinárodní asociace hudebních knihoven IAML (International Academy of Matrimonial Lawyers) [Městská knihovna v Praze, 2011a].

Registrovaní uživatelé si zde mohou zapůjčit noty, zvukové a audiovizuální dokumenty (CD, DVD, LP), knihy o hudbě, libreta a hudební časopisy. Rovněž je možné poslouchat hudbu nebo si zahrát na digitálním pianě Yamaha [Městská knihovna v Praze, 2010b].

Divadelní oddělení

Divadelní oddělení [Městská knihovna v Praze, 2010b] je také součástí Ústřední knihovny. Jedná se o specializovanou veřejnou divadelní a filmovou knihovnu, která byla založena v listopadu roku 1942. Knihovna je členem mezinárodní organizace divadelních knihoven a muzeí SIMBAS a Teatrologické společnosti. Oddělení spolupracuje s knihovnami Archivu Národního divadla, Divadelní fakulty AMU v Praze, Národního muzea v Praze a knihovnou Národního filmového archivu.

K dispozici jsou divadelní hry z 19. a 20. stol., filmové scénáře, monografie o dějinách a teorii divadla a filmu, monografie o hercích, režisérech a scénografech, divadelní a filmové časopisy, zlatý fond české kinematografie a zahraniční filmy na DVD.

Informační středisko

Informační středisko [Městská knihovna v Praze, 2010b] nacházející se také v Ústřední knihovně poskytuje informace o MKP (provozní doba, poskytované služby, knihovní fond, vyhledávání v elektronickém katalogu), a také faktografické, bibliografické a referenční informační služby. Ve studovně internet – databáze nabízí bezplatný přístup k internetu, prezenční fond CD-ROMů a infopoint pro cizince s informačními materiály organizací starajících se o migranty a také počítač s e-learningem češtiny. Uživatelům je k dispozici celkem 17 počítačů, na kterých je

rovněž přístup k on-line databázím (EBSCO, Proquest, COTOJE a The Oxford Reference Online Premium). Pro hendikepované občany nabízí možnost využít počítačový program WinTalker, který umí zvětšit text ve virtuálním okně pro slabozraké a pro nevidomé nabízí možnost zvukového výstupu.

Pragensia

Jedná se o specializovaný úsek Ústřední knihovny, který nabízí sbírku Pragensií (materiálů věnujících se Praze) [Městská knihovna v Praze, 2010b]. Tato sbírka se začala cíleně budovat od roku 1962. Uživatelé si mohou prezenčně zapůjčit knihy o historii i současnosti Prahy, periodika, články a další zajímavé dokumenty pojednávající o Praze. Historická a vzácná pragensia byla digitalizována a jsou dostupná přes e-knihovnu MKP (<http://www.prahavknihovne.cz/>).

Artotéka

Oddělení zaměřené na výtvarné umění, které je součástí pobočky Opatov [Městská knihovna v Praze, 2010b]. K dispozici je obrazový fond čítající kolem 9 000 grafických listů českých umělců 2. pol. 20. stol. a uměleckých reprodukcí českých i světových malířů. V artotéce je také rozsáhlý fond literatury o výtvarném umění a příbuzných oborech a fond časopisů. Absenčně (až na 26 týdnů) lze vypůjčit reprodukce a grafiky. Mimo to jsou zde pořádány pravidelné výstavy (současných grafik, malířů, ilustrátorů, fotografií či sochařů) ve foyer knihovny Opatov. Artotéka se také zapojuje do vzdělávacího systému pořádáním besed pro základní a střední školy zaměřených na výtvarné umění, jeho dějiny a seznámení s výtvarnou kulturou vůbec.

Vzácné tisky

Vznik fondu současného oddělení vzácných tisků souvisí se založením knihovny v roce 1891. Od počátku existence knihovny i po celé období mezi oběma světovými válkami stály v čele knihovny významné osobnosti (A. Sova, J. Thon aj.), které dbaly na to, aby knihovna plnila nejen úlohu šíření kultury a vzdělanosti, ale také shromažďovala historické, vzácné a výjimečné tisky [Městská knihovna v Praze, 2011a].

MKP stále pečuje o svůj vzácný a historický fond, který není v současnosti zpřístupněn veřejnosti, ale je prezentován formou výstav, přednášek a exkurzí. Samostatné oddělení vzácných tisků vzniklo v roce 1993 a jeho součástí je

restaurátorská dílna. Ve svém fondu uchovává přes 20 000 historických a vzácných dokumentů od 15. do 21. století. Zároveň je fond průběžně doplňován cílenými antikvariátními nákupy [Městská knihovna v Praze, 2011a].

Digitalizace

Oddělení digitalizace je nejmladší oddělení MKP. Vzniklo v roce 2007 v rámci projektu HISPRA, který se věnoval záchraně historických knih. Finančně byl projekt podpořen i díky dotaci z Norských fondů. Oddělení má k dispozici tři skenery různých typů, na kterých vzniká přerod většiny tištěných knih do čteček e-knih, „chytrých“ mobilů i počítačů [Městská knihovna v Praze, 2011a].

Posláním tohoto specializovaného pracoviště je vytváření elektronických kopií knih (tedy přerod klasické knihy v e-knihu). Digitalizované kopie slouží jednak jako záloha papírových knih a jednak umožňují další přístup ke knihám mimo běžnou výpůjčku. Jedná se především o knihy z období 19. století a počátku 20. století poškozené degradací papíru. Tematicky jsou charakterizovány jako pragensia (knihy o Praze), teatralia (dokumenty divadelní povahy) a hudebniny.

Knihy zpracované v projektu HISPRA jsou přístupné přes Digitální knihovnu Kramerius MKP (<http://kramerius.mlp.cz/kramerius>). Historické knihy o Praze jsou volně k dispozici přes speciální portál „*Praha v knihovně*“ (<http://www.prahavknihovne.cz/>), který nabízí více než 1 000 digitalizovaných titulů z fondu pragensijní literatury. MKP digitalizuje i beletristické texty přístupné prostřednictvím e-knihovny MKP (www.e-knihovna.cz). V současné době obsahuje kolem 1 500 titulů, které se dají on-line číst nebo ze stránek stahovat [Vávra, Hanzlíková, 2011].

E-zóna

V posledních letech zaznamenala MKP snížení zájmu o tištěné noviny a časopisy, které si mohli čtenáři číst v čítárně Ústřední knihovny. Naopak byl zaznamenán větší zájem o knihovnu jako prostoru ke studiu. Z těchto důvodů se MKP rozhodla proměnit dnes již bývalou čítárnu v tzv. e-zónu a denní tisk přesunout do prostor knihovny k „oválnému“ stolu, kde jsou také regály s výběrem časopisů [Hanzlíková, 2011b].

E-zóna byla otevřena 5. září 2011 a nabízí svým uživatelům prostor pro nerušené studium jednotlivců i menších skupin, připojení k internetu, přístup k e-knihám

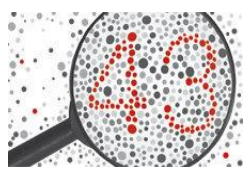
a on-line zdrojům informací v podobě odborných databází (EBSCO, Music Online, Oxford Art Online, Film Index International aj.). Zároveň je zde k dispozici deset grafických stanic iMac, které uživatelům umožňují úpravu fotografií, mixážní nahrávací studio, program pro střih videa, tvorbu klipů i přístup k internetu. Doplňkovými službami jsou placený černobílý tisk pro osobní potřebu na formát A4, automat na točenou kofolu a informace o pražském kulturním dění.

2.3 Služby MKP

MKP poskytuje služby v rozsahu přiměřeném jejímu poslání. Jedná se zejména o informační služby referenční, faktografické a bibliografické. Dále poskytuje tradiční knihovnické služby, především služby výpůjční a elektronické, které mohou využívat jak čtenáři knihovnu pravidelně navštěvující, tak i tzv. „virtuální“ čtenáři (čtenáři navštěvující knihovnu prostřednictvím komunikační sítě). Nad rámec svých služeb vyplývajících z jejího poslání, poskytuje MKP i další individuální služby, které napomáhají k odstraňování bariér v přístupu k dokumentům i informacím [Bimková, 2007, s. 23-26]. Rovněž nabízí i celou řadu kulturně-vzdělávacích činností, např. rozvoj tzv. „komunitních“ aktivit, které umožňují MKP více oslovit širší veřejnost, která její služby vůbec nevyužívá (viz kapitoly 3 a 4).

Níže jsou uvedeny některé specializované služby, které MKP svým uživatelům nabízí nad rámec svého poslání. Jedná se jak o služby poskytované na jednotlivých pobočkách, tak i služby a projekty MKP poskytované on-line. Všechny při tom ukazují, že MKP udržuje krok s dobou, snaží se vyjít vstříc všem svým čtenářům i návštěvníkům a dělat knihovnu přívětivější a dostupnější pro všechny.

2.3.1 Služby pro slabozraké a nevidomé

Od roku 2005 se MKP v rámci projektu „*Pomáháme vám číst*“ snaží společně s družstvem Spektra⁶ poskytnout lidem, kteří hůře vidí, přístup ke čtení. K dispozici jsou tzv. kompenzační pomůcky v podobě zvětšovacích kamerových lup a počítačových programů.

Kamerová lupa dokáže zvětšit text v tištěných knihách, novinách a časopisech. To vše umožňuje kamera lupy, která snímá předlohu a její zvětšený obraz promítá na

⁶ Spektra (<http://eshop.spektra.eu/content/4-o-nas>), výrobní družstvo nevidomých vzniklo v roce 1989. Je členem Svazu českých a moravských výrobních družstev a od svého vzniku se specializuje na výpočetní techniku a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené.

monitoru, takže i silně slabozraký čtenář může s textem či grafikou v tištěné nebo psané podobě pracovat [Fišerová, 2005]. Kamerová lupa je k dispozici na sedmi pobočkách (Holešovice, Korunní, Bohnice, Ďáblice, Lužiny, Opatov a Spořilov).

Speciální počítačové programy (Zoomtext, WinTalker) umí mnohonásobně zvětšit běžnou obrazovku počítače a tím umožňují hendikepovaným číst a vyhledávat na počítači a v internetu. Zároveň program dokáže poskytnout i hlasový výstup. Slabozraký uživatel tak může použít sluch nebo zrak a po obrazovce se pak dokáže pohybovat stejně dobře jako ostatní [Fišerová, 2005]. Program Zoomtext je možné využít v pobočce Hradčany.

Od roku 2008 se k projektu připojila i Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR (SONS ČR), která pro tento projekt připravila několik seminářů pro veřejnost např. „*Jak se chovat k nevidomým a slabozrakým*“.

2.3.2 Knihovna pro všechny

Městská knihovna v Praze se v letech 2009 – 2010 účastnila mezinárodního projektu „*Libraries for all – Knihovny pro všechny*“, který koordinovalo Multikulturní centrum Praha. Cílem projektu bylo přizpůsobit knihovní služby potřebám imigrantů navštěvujících místní knihovny a posílit roli knihovny v životě cizinců. Knihovníci byli v rámci projektu proškoleni na téma jak mluvit s cizinci [Městská knihovna v Praze, 2010f].

MKP začala v rámci tohoto projektu realizovat tzv. nízkoprahové kurzy češtiny (jsou otevřeny pro každého, kdo přijde, bez ohledu na úroveň jeho jazyka). Tyto kurzy jsou stále nabízeny na třech pobočkách MKP (Smíchov, Opatov a Ústřední knihovna) a organizuje je Centrum pro integraci cizinců. Jedna lekce kurzu trvá cca. 90 min. a stojí 50,- Kč. Celkově je o tento kurz češtiny ze strany cizinců velký zájem a z tohoto důvodu se v něm MKP rozhodla i nadále pokračovat. Pobočka Opatov nabízela kurz práce na počítači, speciálně určený pro cizince. Cílem bylo umožnit migrantům zvýšení vlastní kvalifikace a možnosti uplatnit se na pracovním trhu. V současné době tento kurz MKP nepořádá a hledá finanční prostředky, které by pokračování tohoto kurzu umožnily. V Ústřední knihovně a v pobočce Opatov jsou umístěny tzv. infopointy s informačními materiály organizací starajících se o migranty, nabídka časopisů v cizích jazycích a také počítač s e-learningem češtiny.

2.3.3 Služba Vracení všude

Tato služba funguje od prosince roku 2009 a je jedna z nejoblíbenějších služeb MKP, kterou čtenáři využívají. Na druhou stranu rok 2010 ukázal, že je to také služba, která klade vysoké nároky na dopravu a vnitřní logistiku. Z toho důvodu se MKP rozhodla půjčené knihovní jednotky (veškeré typy dokumentů, které MKP nabízí, kromě obrazového fondu artotéky) vrácené v jiné pobočce na původní nepřevážet a nechat je tzv. tčkat mezi jednotlivými pobočkami a bibliobusy, což o něco snižuje náklady na tuto službu. Vracení všude podpořil i zřizovatel knihovny, který na tuto službu vyčlenil účelovou dotaci pro rok 2010 i 2011 [Vávra, Matyášová, 2012].

V rámci této služby vznikl jeden celistvý a v celé knihovní síti se pohybující knihovní fond. Díky tomu se zlepřilo využití a obměna knihovního fondu jednotlivých poboček. Zároveň MKP připravuje novou službu „mezipobočkovou výpůjčku“, která by měla rovněž zvýřit uživatelský komfort a čtenářům přinést pestřejřší titulovou nabídku a jeřtě větší dostupnost knihovního fondu.

Dalří službou, která se vracení týká, je tzv. návratový plechový box neboli bibliobox. Ten umožňuje vrátit knížku i mimo otevírací dobu knihovny. V současné době je zatím jediný umístěn u pobočky Opatov, ale do v budoucnosti MKP počítá se zavedením i v dalřích pobočkách, především v Úřtřední knihovně. Kromě toho jeřtě mohou čtenáři MKP využít i bibliobox Národní technické knihovny, jejíž prostory využívá pobočka Dejvice.

2.3.4 Dejme knihám dalří řanci

Tato služba funguje od ledna 2012 a navazuje na úspěřnou akci „*Dny pro výměnu knih*“, při které měli čtenáři možnost vyměnit přečtené knihy ze svých vlastních knihoven za jiné donesené. Rozdíl mezi těmito projekty je hlavně v tom, že projekt „*Dejme knihám dalří řanci*“ bude probíhat celoročně na všech pobočkách MKP a knihy uložené do speciálních černých boxů nebudou nabízeny dalřím čtenářům, ale budou rozříděny a případně zařazeny do fondu MKP nebo nabídnuty dál v rámci akcí „*Čtenáři čtenářům*“ či „*Dne pro výměnu knih*“.

2.3.5 Opencard

Vydavatelem karty Opencard je Magistrát hl. m. Prahy (MHMP). První Opencard byly vydány v roce 2007 a nabízely služby parkování v centru města a možnost využívat kartu jako čtenářský průkaz do Městské knihovny v Praze. V roce 2008 se do projektu zapojil Dopravní podnik hl. m. Prahy a zájem o tuto kartu se výrazně zvýšil, protože Opencard získala novou funkci, a to elektronické tramvajenky. Na podzim 2008 se do projektu aktivně zapojila i MKP jejichž 14 poboček se stalo kontaktními místy opencard.

Tato služba, i když není zaměřena přímo na podporu čtenářství, nabízí služby široké veřejnosti a tím i možnost upozornit na služby knihovny (v roce 2011 bylo přijato na 25 tis. žádostí o nové karty) [Vávra, Matyášová, 2012, s. 6]. Knihovna díky tomu také získala průkazku s fotografií a cenné zkušenosti s agendou, která na první pohled nemá mnoho společného s knihovnickými službami, ale stala se důležitou součástí života v metropoli.

2.3.6 Knihovna na webu

V únoru 2011 spustila MKP své nové webové stránky (www.mlp.cz/) s prvky webu 2.0⁷, které se i dnes stále vyvíjejí a neustále se pracuje na jejich dalším vylepšení. Cílem bylo vytvořit stránky, které budou hlavním informačním kanálem pro všechny, kteří se zajímají o služby knihovny a zároveň se stanou interaktivnější komunikační platformou mezi knihovnou a uživateli. Virtuálním návštěvníkům nová podoba webu přinesla nové možnosti služeb, komunikace s knihovnou, více informací o dění v MKP aj.

Mezi hlavní změny patřilo nové grafické a obsahové rozložení webu, které přineslo určité zjednodušení, přehlednost a lepší dohledatelnost důležitých informací (aktuality, akce, novinky aj.), na které je upozorňováno přímo na hlavní stránce (viz obrázek 5). Možnosti vyhledávání se rozrostly od vyhledávání v katalogu MKP až po vyhledávání na celém webu MKP. Do vyhledávacího pole je možné zadat jakýkoliv text, např. název knihy, akce nebo i konkrétní téma. Výsledek vyhledávání je poté možné dále filtrovat např. podle druhu nosiče (knihy, noty, DVD, e-kniha, ...), autora, roku vydání, dostupnosti na pobočkách aj. Ze seznamu výsledků má

⁷ Web 2.0 je obecné pojmenování pro různé prvky, služby, technologie apod., které kladou důraz na komunitu a její vzájemnou interakci, umožňují uživatelům komunikovat navzájem a sdílet společně informace, hudbu, obrázky a videa. Snaží se co nejvíce vyhovět potřebám uživatelů (např. portály umožňují uživatelům měnit svůj vzhled podle vlastních preferencí) [KTD, 2003].

registrovaný uživatel (je-li přihlášen) možnost si daný titul přidat do seznamu oblíbených titulů nebo si titul rezervovat na pobočce.

Webové stránky i on-line katalog jsou nově propojeny se sociálními sítěmi, na kterých má MKP profil (Facebook, Twitter). To umožňuje např. uživatelům sdílet s přáteli na Facebooku informace o knihách, akcích apod., které se jim líbí. Tímto způsobem se informace o MKP opět více rozšiřují i mezi další uživatele internetu, kteří nenavštěvují MKP. Registrovaní uživatelé se mohou zapojovat do diskuzí k jednotlivým článkům (o nových službách, změnách, apod.) a dát tak knihovně i zpětnou vazbu ve formě komentářů k daným článkům. Rovněž mohou vkládat vlastní komentáře k titulům a hodnotit je pomocí hvězdiček (čím více hvězdiček tím je titul hodnocen lépe). Uživatelé se mohou spojit s knihovnou i přes její informační e-mail (knihovna@mlp.cz), který spravuje OKO.

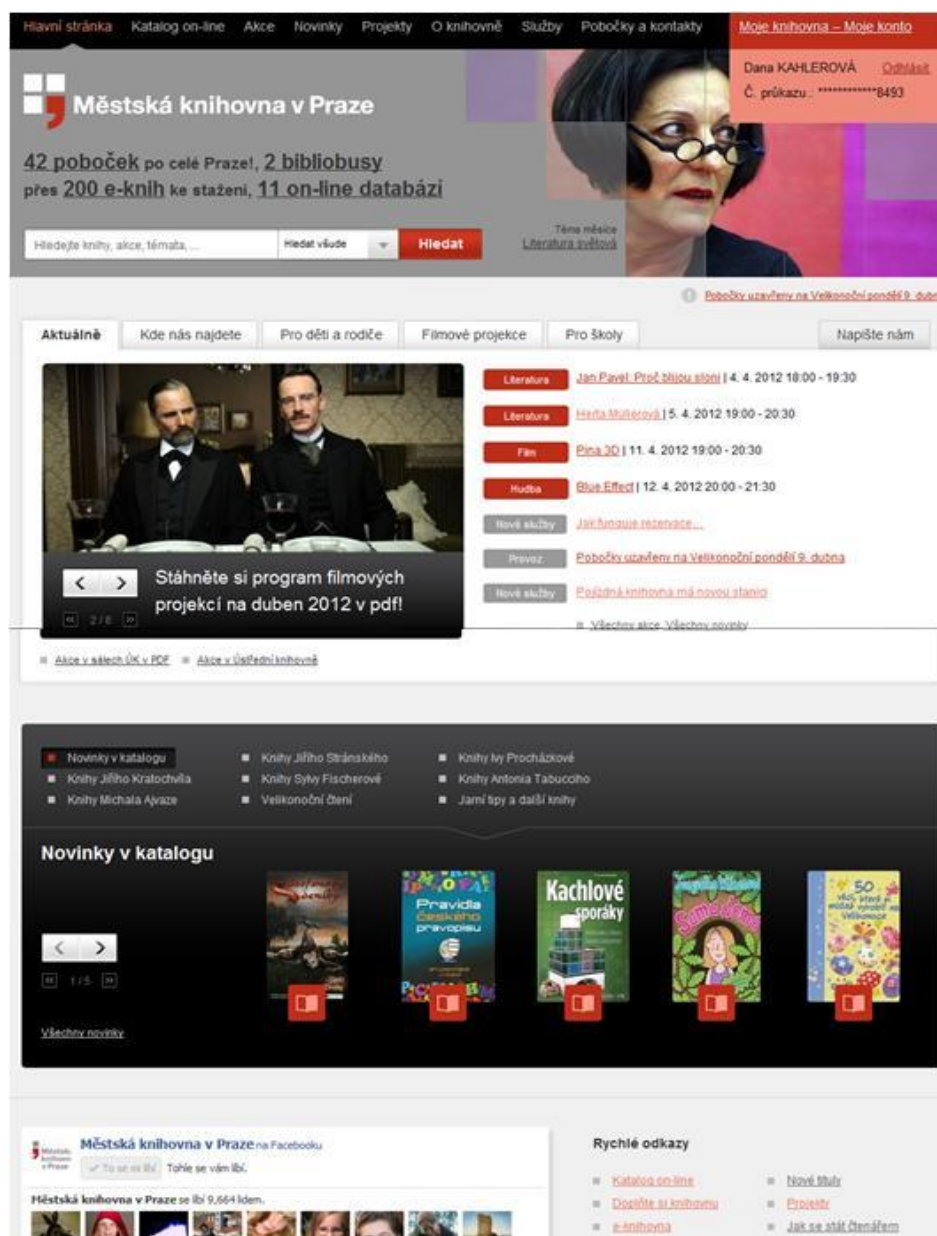
Podstatnou změnu vedoucí k lepšímu přehledu o akcích na jednotlivých pobočkách přinesl kalendář akcí, který umožňuje filtrovat si buď jednotlivé akce podle typu (film, výstava, pro děti atd.), místa konání nebo podle věkového zaměření (děti, dospělí, senioři, rodiče s dětmi, mládež). Pro lepší přehlednost jsou typy akcí barevně rozlišeny.

Novinkou pro registrované čtenáře je sekce „*Moje knihovna – Moje konto*“, kde si čtenáři mohou spravovat údaje o svých výpůjčkách, rezervacích, hodnotit tituly, rezervovat vstupenky na akce, apod. Nově je i možnost si nechat zdarma zasílat e-mailem zpravodaj MKP – „*Kostkované novinky*“ a informace o pořádaných akcích buď v celé síti nebo na vybraných pobočkách či oddělení. Při tom možnost zasílání zpráv e-mailem o akcích v MKP by měla být přístupná i pro neregistrované uživatele a upozornění na tuto možnost by mělo být přímo na hlavní stránce už jen z důvodu většího rozšíření mezi veřejnost.

MKP ještě před spuštěním nynějšího nového webu spustila v roce 2009 komunitní web K4U (<http://www.knihovna4u.cz/>), který byl určen všem lidem se zájmem o četbu, hudbu a kulturní dění. Web rovněž využíval prvky 2.0 a umožňoval tak registrovaným uživatelům tohoto portálu diskutovat o knihách, filmech, hudbě nebo různých společenských tématech. Bylo možné si vytvářet vlastní seznamy oblíbených či přečtených knih. K4U fungovalo i jako virtuální pobočka MKP, která byla propojena s katalogem knihovny a umožňovala tak uživatelům přímo objednávat a rezervovat knihy a média nebo se ptát knihovny na to, co je zajímavá.

I přes veškerou snahu a propagaci MKP se návštěvnost a aktivita uživatelů K4U v posledním roce snižovala. Po spuštění nového webu, který nabízí uživatelům také komunitní funkce (diskuze, vytváření seznamu knih aj) se MKP rozhodla web K4U ukončit už jen z důvodu finanční náročnosti a neefektivnosti. V průběhu příštích let dojde k začlenění osvědčených funkcí K4U do struktury nového webu MKP, který díky tomu získá další interaktivní funkce pro uživatele.

Obrázek 5: Hlavní stránka nového webu MKP

2.3.7 Projekt e-knihovna

Elektronická knihovna MKP funguje od roku 2009 a nabízí možnost on-line čtení nebo stažení elektronických textů tzv. e-knih z vlastní produkce. Knihy jsou nabízeny ve formátech vhodných pro počítače, čtečky e-knih, PDA i „chytré“ mobilní telefony.

Fond e-knihovny je volně přístupným prostřednictvím internetu na adrese www.eknihovna.cz, která slouží i jako rozcestník pomáhající čtenářům v orientaci v elektronických dokumentech ve fondu knihovny. V současné době nabízí přes 200 titulů knih, které přibývají každým týdnem [Hanzlíková, 2011a]. Přehled všech přístupných titulů je zveřejňován v on-line katalogu. Jedná se převážně o volná díla podle autorského zákona, která nepodléhají autorským právům (od smrti autora uběhlo 70 let). U některých autorů, kteří dosud nejsou volní, se MKP domluvila s dědici práv, kteří umožnili volnou možnost reprodukce (např. Seifertovy pohádky, některé knihy Josefa Čapka). Ve výběru jsou např. díla Boženy Němcové, Karla Čapka, K. H. Máchy, Aloise Jiráska, Jaroslava Vrchlického aj. Mimo to jsou zpřístupňovány i nové překlady detektivních příběhů se Sherlockem Holmesem nebo pohádky, na které MKP získala licenci.

Během roku 2011 dostaly e-knihy publikované MKP grafickou obálku s logem MKP a řádné vydavatelské náležitosti. Zároveň MKP spolu s Knihovnou Akademie věd ČR, Moravskou zemskou knihovnou, Národní knihovnou ČR a Národní technickou knihovnou začala pracovat na projektu „*E-knihy do každé knihovny*“ využívající knihy vydané nakladatelstvím Academia, které je zatím jediným partnerským nakladatelstvím [Městská knihovna v Praze, 2010g]. Cílem společného projektu je rozvoj tradičního partnerství mezi veřejnoprávní a komerční sférou v podmínkách formujícího se trhu s e-knihami. Zároveň chce touto službou MKP přesvědčit nakladatele, že se na půdě knihoven nemusejí obávat úniku svých dat, a zároveň českým knihovnám ukázat, jak nové e-knihy nabízet prezenčně.

E-čtečky

Rozrůstající se nabídka e-knih ve fondu knihovny vedla k zavedení další služby pro čtenáře a to půjčování čteček e-knih. Zkušební provoz začal 14. října 2010 na pobočce Smíchov, kde si čtenáři mohli půjčit jednu ze 14 kusů čteček, které jsou různých typů a funkcí. Vzhledem k velkému zájmu o tuto službu je možné si

e-čtečku půjčit od roku 2011 i v Domě čtení a do budoucna MKP plánuje i rozšíření služby do dalších poboček.

2.4 Akce k podpoře čtenářství

Jak již bylo zmíněno, MKP se účastní různých regionálních, celostátních i mezinárodních akcí podporujících čtenářství nebo umožňujících prezentaci knihovny široké veřejnosti. Většina těchto akcí se koná ve většině poboček nebo mimo prostory MKP, ale s její účastí či dokonce za jejího spoluorganizátorství. V této podkapitole budou představeny některé akce, kterých se MKP zúčastnila v roce 2011. Vlastní projekty MKP k podpoře čtenářství jsou představeny v rámci třetí a čtvrté kapitoly.

2.4.1 120 let MKP

Rok 2011 znamenal pro MKP významné jubileum v podobě 120 let, které uplynuly od jejího založení v roce 1891. Výročí bylo veřejnosti připomínáno během celého roku různými akcemi, soutěžemi, články, videi i ohlasy v médiích. Na webu a Facebooku MKP se objevily tematické články o historii knihovny, o jejích významných osobnostech, historické fotografické materiály a zajímavosti ze života knihovny a z její minulosti. Přizpůsobeno bylo i logo MKP, kterému přibyl motiv parníku a text 120 let (pevná loď v moři literatury a informací). Motiv parníku vznikl ve spolupráci s grafikem a ilustrátorem Václavem Šlajchem, který motiv parníku zpracoval od nejjednoduššího pro logo knihovny až po složitou grafiku, kde loď přiváží postavy z knih, autory, současné i bývalé ředitele MKP, spisovatele aj. [Městská knihovna v Praze, 2010i].

Vyvrcholení oslav bylo na podzim a mělo podobu výstavy o historii, současnosti i budoucnosti MKP v Galerii Smečky a vydáním reprezentační publikace s názvem „Příběh Pražské bible“. Obě tyto aktivity proběhly ve spolupráci s Pražskou plynárenskou. Výstava probíhala od 5. října do 19. listopadu, 2011 a navštívilo jí přes 900 návštěvníků. Výstava obsahovala to nejcennější a nejzajímavější z fondu knihovny - tisky a originální grafiky z artoféky, noty a knihy z hudebního oddělení, divadelní zajímavosti doplněné filmem z r. 1942, mapy a průvodce z oddělení pragensií, exponáty z oddělení vzácných tisků v čele s Pražskou biblí z roku 1488 aj.

Součástí výstavy byly i informační panely představující všechny služby, které MKP nabízí.

Zároveň výstavu doprovázely výtvarné workshopy pro žáky a studenty, kde si mohli vyrobit vlastní knihu, komentované prohlídky s možností soutěžit přímo na výstavě o drobnou cenu a také si mohli návštěvníci vyzkoušet čtečku e-knih z produkce oddělení digitalizace.

2.4.2 Bambiriáda

Bambiriáda (<http://www.bambiriada.cz>) je celostátní prezentace činnosti sdružení dětí a mládeže a středisek volného času. Koná se vždy jednou za rok v několika dnech a má formu přehlídky pod širým nebem, kde jednotlivá sdružení prezentují své volnočasové aktivity pro děti. V roce 2011 se konal již 13. ročník s mottem „*Máme se o co podělit*“, což souviselo s rokem dobrovolnictví.

MKP se této akce pravidelně účastní se svým bibliobusem a pro uživatele připravuje bohatý program, kterým jednak prezentuje své služby, ale zároveň připravuje i zábavný program pro děti. V tomto ročníku MKP např. poprvé pořádala akci „*Den pro výměnu knih*“, která byla zaměřená na dětské knihy. Pro děti byly připraveny soutěže, malování, výroční razítka a knihovnice se se všemi podělily o své nejoblíbenější knihy.

2.4.3 Praha město literatury

 Praha město literatury je projekt na podporu literárního života v Praze. Jedná se o společnou akci více než 20 partnerů (Klub pražských spisovatelů, Literární noviny, Magistrát hl. města Prahy, Národní knihovna ČR, Ministerstvo kultury ČR aj.), podpořenou Radou hl. města Prahy, která jmenovala koordinátorem tohoto projektu MKP. Hlavním cílem projektu je podpořit vnímání Prahy mezi obyvateli i návštěvníky jako místa, které inspiruje k vlastní tvorbě a podněcuje k četbě a zájmu o literaturu a knihy obecně. Dalším cílem je i získání prestižního titulu UNESCO „*Kreativní město literatury*“⁸ pro Prahu [Hanzlíková, 2011c].

V roce 2011 proběhlo v rámci tohoto projektu několik akcí a doprovodných aktivit, jejichž hlavní myšlenkou bylo propojení knih a autorů s různými místy

⁸ Titul „*Kreativní město literatury - The Creative Cities Network*“ se uděluje od roku 2004 těm místům, která mají výraznou a významnou literární historii a zároveň aktivně pracují na rozvoji své současné literární scény.

v Praze podle děje knihy nebo vztahu autora ke konkrétnímu místu. První akcí, která proběhla v květnu, byla mezinárodní konference s názvem „*Praha – kreativní město literatury*“, kde byli účastníci seznámeni s projektem. V srpnu mohla veřejnost shlédnout v ulicích Prahy plakáty v tzv. city-light vitrínách společnosti JCDecaux. Plakáty zobrazovaly literární mapu Prahy – část zobrazovala ukázkou literárních textů a část upozorňovala na autory, kteří své dílo zasadili do konkrétního místa v Praze. Během celého podzimu proběhlo dalších pět kampaní – „*Literární stezky*“, „*Cestování s knihou*“, „*Praha promlouvá*“, „*Knihy pro sochu*“ a „*Veršování v ulicích*“.

Tento projekt pokračuje i v roce 2012. Kromě zmíněných akcí se také prezentuje prostřednictvím internetu, kde má profil na sociální síti Facebook (<http://www.facebook.com/Praha.mesto.literatury>) a od prosince roku 2011 i oficiální webovou stránku „*Praha město literatury*“ (<http://www.prahamestoliteratury.cz/>), která přináší základní informace o celém projektu.

2.4.4 Svět knihy

Svět knihy je společnost Svazu českých knihkupců a nakladatelů (<http://www.svetknihy.cz>), která každoročně pořádá mezinárodní knižní veletrh a literární festival „*Svět knihy Praha*“. V roce 2011 se konal 17. ročník na téma „*Literatura arabského světa*“. MKP se rovněž této akce každoročně účastní se svým bibliobusem. V rámci tohoto ročníku MKP představovala veřejnosti e-čtečky s e-knihami, pro děti byly připraveny soutěže na téma 120 let MKP a v sále „*Rosteme s knihou*“ vystoupil amatérský divadelní spolek MKP „*Vý;*“ (Výstředník) s divadelním představením na téma „*Tisíc a dvě noci*“.

2.4.5 Pražská muzejní noc

Pražská muzejní noc (dále jen PMN, <http://www.prazskamuzejninoc.cz/>) se každoročně koná v červnu. Během této noci mají všichni možnost účastnit se různých kulturních akcí, navštívit zdarma zúčastněné galerie, muzea a další instituce. Akci pořádá Národní muzeum, Dopravní podnik hlavního města Prahy a Asociace muzeí a galerií ČR ve spolupráci s dalšími institucemi. V roce 2011 se konal osmý ročník, který měl velký úspěch stejně jako všechny předešlé ročníky.

MKP se této akce účastní od roku 2008 a pro návštěvníky je připraven program pro děti i dospělé v Ústřední knihovně a v pobočce v Dejvicích. V rámci osmého

ročníku PMN seznamovala MKP účastníky v Ústřední knihovně se svou 120 letou historií formou výstavy s názvem „*Co se nadrobilo aneb 120 let Městské knihovny v Praze*“. Během doprovodného programu vystoupil divadelní spolek MKP „Vý;“, který představil historii knihovny z jiného úhlu pohledu, probíhala výstava prací výtvarníka Václava Šlajcha s názvem „*Knihovna jako komiks*“ a pro děti byla připravena výtvarná dílna s možností vyrobit si vlastní knihu. Pobočka Dejvice se PMN účastnila poprvé a pro návštěvníky Národní technické knihovny připravila doprovodný program pro děti „*Pohádkové putování s knihovnou*“.

2.4.6 Březen – měsíc čtenářů

MKP se pravidelně účastní i akce „*Březen – měsíc čtenářů*“⁹ (viz kapitola 1.2.8). V roce 2011 MKP seznamovala své čtenáře především s novými službami. Ústřední knihovna získala 10 kusů počítačů iMaců, Dům čtení začal půjčovat 12 e-čteček a čtenářům v rámci akce „*Čtečky e-knih v Domě čtení*“ bylo představeno, jak čtečky fungují. Na pobočce Opatov začal fungovat bibliobox, který byl umístěn do vstupního portálu pobočky. Další akce se konaly i v ostatních pobočkách, např. šlo o autorská čtení, setkání s významnými osobnostmi, výstavy aj.

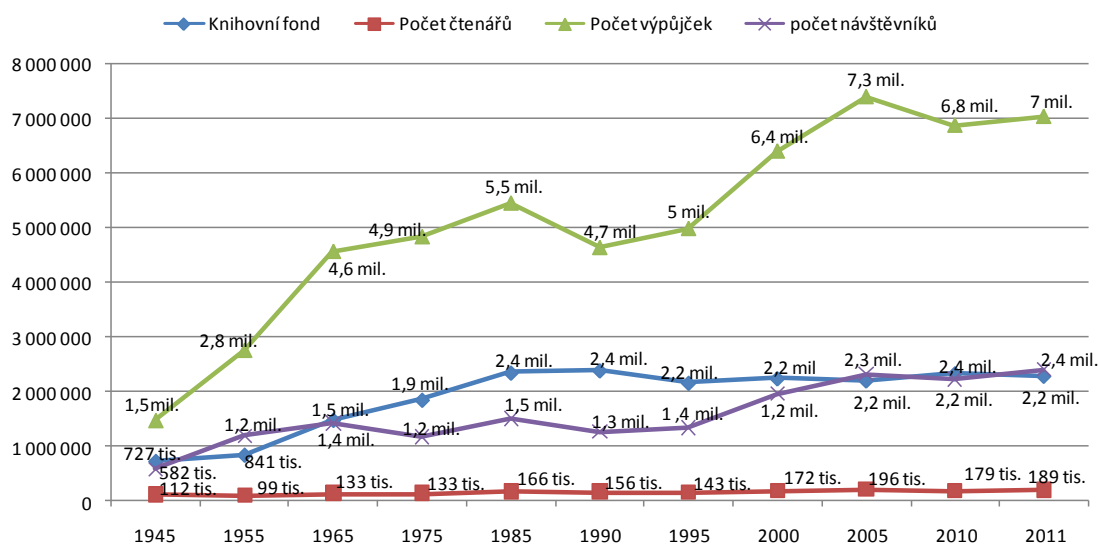
2.5 Statistika MKP

Činnost MKP je možné vyjádřit v číslech díky statistickým údajům, které MKP sleduje během celého roku. Následující data vycházejí z předběžných statistik činnosti MKP do konce roku 2011.

Počet registrovaných čtenářů, kteří v roce 2011 využili alespoň jednu službu knihovny, bylo celkem 189 453, z toho 37 308 čtenářů do 15 let. To je oproti roku 2010 o 10 275 registrovaných čtenářů více. Celkový počet návštěvníků (neregistrovaných uživatelů) za rok 2011 byl 2 402 008. Půjčeno bylo celkem 7 036 655 dokumentů, což je více než 37 výpůjček na jednoho čtenáře (v Ústřední knihovně bylo uskutečněno 24,1 % výpůjček, v pobočkách 75,1 % a v bibliobusech 0,8 % výpůjček).

⁹ Dříve Březen – měsíc knihy, Březen - měsíc internetu.

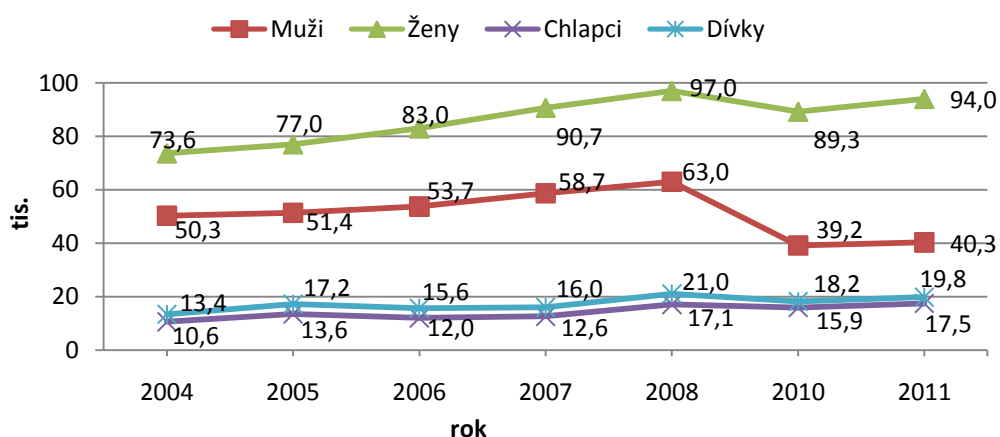
Graf 1: MKP 1945-2011: Počet knihovních jednotek, výpůjček, návštěvníků a čtenářů

Zdroj: interní statistika MKP

Ze statistik MKP vyplývá, že jejich služeb využívají častěji ženy (66%) než muži (34%). Průměrný věk čtenáře je 34 let a nejčastější vzdělání je vysokoškolské. Z profesních skupin byli nejvíce zastoupení studenti (50 %), následně důchodci (12 %), úředníci a ekonomicko-správní pracovníci (10 %), řídicí pracovníci, manažeři a podnikatelé (4%), učitelé, pedagogové a vychovatelé (4 %). 77,8 % čtenářů má trvalé bydliště v Praze, 98,2 % čtenářů jsou občané ČR nebo osoby s dlouhodobým pobytem v ČR. Ze zbývajících 3 007 osob je 87,5 % ze zemí EU (+ Norsko, Island, Švédsko).

Graf 2: MKP 2005-2011: Podíl počtu čtenářů podle pohlaví

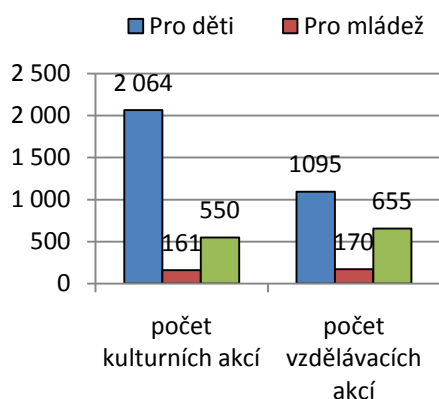
Zdroj: interní statistika MKP¹⁰

Celkem v roce 2011 bylo v síti MKP uskutečněno 7 036 655 výpůjček. Hranici sedmi milionů výpůjček se v celé historii MKP podařilo překročit zatím jen pětkrát (před tím to bylo v letech 2003 až 2006) a za svým rekordním rokem 2004 zůstala o 556 tis. výpůjček pozadu (o 7,3 %). Počet návštěv činil 2 402 008 fyzických návštěvníků a 10 155 034 virtuálních návštěvníků (návštěvník on-line služeb knihovny), což dokazuje, jak jsou pro knihovnu on-line služby nepostradatelné.

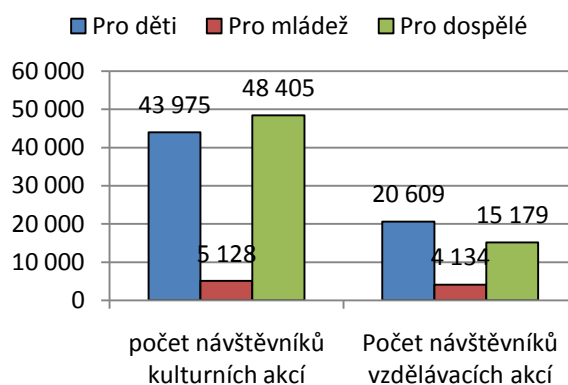
MKP uspořádala v roce 2011 celkem 4 695 akcí, z toho 2 795 akcí kulturních a 1 920 akcí vzdělávacích, což představuje oproti roku 2010 celkový pokles o 19 %. Tyto akce navštívilo 137 430 návštěvníků (akcí kulturních 97 508 návštěvníků a akcí vzdělávacích 39 922 návštěvníků). Pro dospělé návštěvníky to bylo celkem 1 205 akcí (550 kulturních akcí a 655 vzdělávacích akcí), které navštívilo 63 584 lidí. Pro mládež bylo přichystáno 331 akcí (161 kulturních akcí a 170 vzdělávacích akcí) s návštěvností 9 262 lidí. Pro děti bylo uspořádáno nejvíce akcí - 3 158 (2 064 kulturních akcí a 1 095 vzdělávacích akcí). Počet návštěvníků akcí pro děti byl 64 584. Celkově se jedná o menší pokles oproti předchozím letům s výjimkou návštěvnosti akcí pro dospělé, kde návštěvnost stoupla o 6 % v porovnání s rokem 2010.

¹⁰ Do roku 2009 se tento údaj sledoval pouze u automatizovaných poboček a od roku 2009 v celé knihovní síti MKP. V roce 2009 bylo 66,2% žen a 33,8 % mužů, údaj ohledně počtu dívek a chlapců nebyl dohledán.

Graf 3: Počet akcí v MKP za rok 2011

Graf 4: Počet návštěvníků akcí MKP za rok 2011

Zdroj: interní statistika MKP

Celkově ze statistik MKP vyplývá, že počet registrovaných čtenářů a návštěvníků (fyzických i virtuálních) za posledních několik let rok od roku stoupá. Oproti roku 2010 jde u fyzických návštěv o zvýšení o 1,1 %, u virtuálních dokonce o 71 %. Dlouhodobý nárůst počtu registrovaných čtenářů je při tom jeden z nejdůležitějších úspěchů činnosti MKP. Počet výpůjček se od roku 2004 sice mírně snižoval, ale v roce 2011 opět překročil hranici sedmi milionů. Velkou návštěvnost a oblibu si získaly on-line služby, kterých využívá čím dál více čtenářů.

MKP sice v roce 2011 uspořádala méně akcí pro všechny věkové skupiny, ale i tak návštěvnost byla uspokojivá. Je to dáno i tím, že MKP klade větší důraz na kvalitu akcí před množstvím neefektivních akcí. Akce MKP jsou při tom velice důležité, protože přitahují nejen zájem čtenářů i nečtenářů, ale i zájem médií.

Celkově lze říci, že počet zájemců o čtení a vzdělávání v MKP neubývá, ale naopak roste, což je předpokladem dalšího úspěšného působení MKP i dokladem významu knihovny a jejích služeb pro pražskou veřejnost.

3 Podpora čtenářství ve vybraných pobočkách Městské knihovny v Praze

Podpora čtenářství má v MKP mnoho podob, jak již bylo naznačeno v předešlé kapitole. Jsou jimi jednak cílené mezinárodní a celostátní projekty podporující především dětské čtenářství („*Kniha pro prvňáčka*“, „*Noc s Andersenem*“, „*Březen – měsíc čtenářů*“, aj.), ale i vzdělávací a kulturní činnost¹¹ (dále jen KVČ), v rámci které jsou např. připravovány tematické besedy (využívají školy jako zpestření a doplnění školní výuky), soutěže, předčítání, setkávání s autory literárních děl a dalšími zajímavými osobnostmi.

Podstatná část vzdělávacích aktivit se zaměřuje na děti a mládež, např. rozsáhlý program informační výchovy, v němž jsou ve spolupráci se základními a středními školami jejich žáci a studenti seznamováni se službami veřejné knihovny a se základy informační gramotnosti (vyhledávání informací, práce s katalogem apod.). V průběhu školního roku pořádají knihovny veřejná čtení pro posluchače různého věku a zálib. Čte se z titulů, které chtějí knihovníci čtenářům doporučit, z novinek, ale i z pohádek pro nejmenší nebo z hororových příběhů pro nebojsy. Někdy bývá čtení doplněno výtvarnou aktivitou. Během letních prázdnin jsou navíc připraveny, především pro děti, které zůstávají v Praze, různé akce a soutěže.

Pro dospělé jsou v rámci vzdělávacích aktivit připravována počítačová školení v dobře vybavených počítačových učebnách v Ústřední knihovně, na pobočkách Břevnov, Smíchov, Lužiny a Opatov. V některých pobočkách (Ústřední knihovna, Opatov, Korunní, Smíchov, Bohnice, aj.) bývají pravidelně pořádány výstavy, většinou výtvarných děl profesionálních i amatérských tvůrců. Největší objem akcí pro dospělé při tom pořádá Kulturní a vzdělávací centrum (Lidová univerzita), které přizpůsobuje svou programovou nabídku široké veřejnosti (viz kapitola 4).

Lze tedy říci, že každá pobočka MKP je něčím unikátní a nabízí svým uživatelům různé aktivity. Nelze ale zapomínat, že všechny pobočky stále spadají pod MKP jako celek a je nutné, aby docházelo k určité koordinaci KVČ. Z tohoto důvodu bylo vytvořeno oddělení metodiky služeb pro veřejnost, které všechny akce koordinuje.

¹¹ **Mezi vzdělávací činnost patří:** lekce informačního vzdělávání, exkurze, PC kluby, tematické pořady, přednášky, lekce pro školy aj.

Mezi kulturní činnost patří: výstavy, soutěže (výtvarné, vědomostní, literární), výtvarné dílny, veřejná čtení, autorská čtení, besedy, koncerty, divadelní vystoupení aj.

3.1 Oddělení metodiky služeb pro veřejnost

Dříve, než toto oddělení vzniklo, byl problém s tím, že každá pobočka pořádala příliš mnoho akcí podobného rázu. Většina těchto akcí byla neefektivních a náročných jak finančně, tak na čas, personál i materiál. Z toho důvodu se oddělení metodiky služeb pro veřejnost (dále jen oddělení metodiky) snaží neefektivní akce utlumovat a ostatní akce koordinovat tak, aby byly smysluplné a přivedly do knihovny nové i stávající čtenáře¹².

Další důležitou činností, kterou se oddělení metodiky zabývá, je navazování spolupráce s nakladateli a tvorba akcí, které by mohly zvýšit návštěvnost poboček. Zároveň převážná část nápadů stále přichází ze strany jednotlivých knihovníků z poboček, ve kterých současně probíhají již zavedené a uživateli oblíbené a navštěvované akce. Pokud je akce originální a efektivní, může být podnětem k pořádání i pro další pobočky.

Pro oddělení metodiky jsou vyčleněny finance z celkového rozpočtu MKP na KVČ. Část peněz je k dispozici samotnému oddělení metodiky, které financuje např. slavnostní akce předávání cen čtenářům apod. Zbylá část peněz se rozdělí začátkem roku mezi vybrané pobočky podle plánovaných nákladů (počtu akcí a finančního ohodnocení lektorů). Významná část financí se investuje do projektů pro seniory (zvyšování informační gramotnosti) a pro prvňáčky (podpora dětského čtenářství). U celostátních akcí je výhoda, že je nefinancuje MKP nebo je financuje jen zčásti, spolupodílí se na nich a jsou celkově efektivnější už jen proto, že bývají hodně propagovány v médiích.

Začátkem školního roku oslovuje oddělení metodiky 95% základních škol v Praze a zasílá jim tzv. školní balíčky, které obsahují informace o MKP, nabídky besed pro školy, propagační materiály (letáčky, plakátky, záložky s informacemi) aj. Některé školy již léta s MKP spolupracují a samy se případně informují - buď přímo na jednotlivých pobočkách, s kterými do teď spolupracovaly, nebo se obrací na pracovnice oddělení metodiky. Někteří učitelé dokonce dávají podněty a návrhy na témata besed, o které by měli zájem. Pracovnice oddělení metodiky se také účastní porad odboru školství, kde prezentují a upozorňují na možnost využití knihovny při vzdělávání.

¹² Informace o oddělení metodiky služeb pro veřejnost a projektech na podporu čtenářství byly získány z ústního rozhovoru s pí. Irenou Šormovou (vedoucí oddělení metodiky MKP) ze dne 3.11.2011.

3.2 Projekty na podporu čtenářství v MKP

3.2.1 Knižka pro prvňáčka

Tento projekt realizuje Národní pedagogická knihovna Komenského (dále jen NKP, <http://npmk.cz/>) od roku 2009. Cílem projektu je podpora zájmu o četbu u dětí v prvním roce školní docházky a vytvoření základu pro návyk pravidelného čtení. Do projektu mohou děti přihlásit učitelky základních škol nebo knihovnice dětských oddělení veřejných knihoven, což MKP rozhodně je. Přihlášené děti potom po celý rok čekají různé akce podporující jejich zájem o knihy a čtenářství. Žáci, kteří úspěšně zvládnou čtení a na konci prvního roku školní docházky vstoupí mezi čtenáře, získají jako odměnu původní českou knižní novinku, která není v běžném knižním prodeji.

Od podzimu 2011 přebírá tento projekt SKIP ve spolupráci s NPK, která byla sjednocena s Pedagogickým muzeem Jana Amose Komenského pod hlavičkou „*Národní pedagogické muzeum a knihovna Jana Amose Komenského*“. Tento projekt realizuje MKP na vybraných pobočkách.

3.2.2 Pasování na čtenáře

Jedná se o vlastní projekt MKP, který úspěšně funguje od roku 2004, a lze říci, že je jakousi obdobou projektu „*Knižka pro prvňáčka*“. Projekt je rovněž určen pro žáky prvních tříd, kteří v průběhu roku docházejí do knihovny na besedy. Hlavním cílem je poskytnout dětem přehled o novinkách ze světa knih, knihovny apod. a vytvořit tak pevný vztah ke knihovně samotné.

Při úvodní besedě na začátku školního roku dostanou děti svůj čtenářský pas, do kterého si zaznamenají svoji čtenářskou úroveň i centimetrovou výšku a v průběhu školního roku ho budou moci využít k psaní svých dojmů z knih a čtenářských pokroků. Na konci školního roku probíhá slavnostní pasování na rytíře čtení, kde děti obdrží diplom dokládající, že již umí číst. Většinou se koná i slavnostní beseda s autorem nějaké známé knihy pro děti, kde se děti mohou pochlubit přímo autorovi, jak už umí číst. Partnerem akce je nakladatelství Egmont, které knihovně věnuje knížky jako dárek pro čtenáře. Akce probíhá na vybraných pobočkách MKP (Smíchov, Záhřebská, Dittrichova aj.).

3.2.3 Čtení, čtení nad něj není

Je další akce z vlastní dílny MKP k podpoře dětského čtenářství, která vznikla v roce 2008. Akce se zaměřuje na zvýšení počtu dětských aktivních čtenářů a tedy hlavně na nejmenší děti a jejich rodiče. Radí, jak správně číst dětem, dává tipy na dětské knihy, zve na zábavné akce v knihovnách a popř. odkazuje na další zajímavé weby o čtení a pro rodiče. Akce v současné době probíhá na pobočkách Stodůlky a Bohnice (viz příloha č. 3).

3.2.4 Výtvarné dílny

V současnosti probíhají většinou jako doplněk k jiným akcím, např. „*Muzejní noc*“, „*CONiáš*“, „*Bambiriáda*“, „*Noc s Andersenem*“ apod. Pokud se konají výtvarné dílny samostatně, jsou vázány především na literaturu. Knihovníci učí děti i jejich rodiče netradiční a méně obvyklé výtvarné techniky, díky kterým si mohou např. vyrobit originální dárek, dekorace či ozdoby. K inspiraci jim slouží jak knihy s touto tematikou, tak roční období, svátky, lidová kultura aj.

Dříve také probíhaly výtvarné dílny pravidelně na šesti pobočkách MKP. Bohužel se ukázalo, že tato akce není příliš efektivní. Je náročná na personál, čas i materiál. Což nesplňuje nynější cíl MKP - celkově přilákat více čtenářů.

3.2.5 Besedy pro školy

MKP nabízí školám desítky typů programů, které jsou vhodným doplněním školního učiva. Její motto zní: „*Městská knihovna v Praze: pomoc pro učitele, zábava pro děti*“ [Městská knihovna v Praze, 2010c]. Žáci či studenti se dozvídají hravou a zábavnou formou nejen informace o fungování knihovny, ale třeba zajímavosti o různých svátcích, ročních obdobích, pohádkách nebo českých a světových spisovatelích. Pořady i témata se dají upravovat a přizpůsobovat potřebám škol, pedagogů a v neposlední řadě dětí. Besedy jsou připravené tak, že většinou trvají jednu vyučovací hodinu a vzhledem k prostorovým možnostem knihoven se konají pro jednu třídu.

Cílem setkávání v knihovnách je motivovat děti a mládež k četbě, pomoci jim při objevování radosti ze čtení, rozvíjet komunikační dovednosti a zvyšovat jejich informační gramotnost.

3.2.6 Prázdninové soutěže

V době letních prázdnin je pro děti, které neměly možnost odjet pryč z města, připravena ve všech pobočkách MKP letní soutěž. Každý rok se soutěž týká jiného tématu, např. v roce 2008 byly prázdniny ve znamení hororů. Pro děti byl připraven kvíz strašidelné prázdniny zaměřený na dětské knihy tohoto žánru, navíc doplněný o výtvarnou soutěž „*Bubákům vstup povolen*“, která probíhala ve dvou kategoriích - pro děti do 15 let a pro starší 15 let. Hlavním úkolem soutěžících bylo namalovat vlastní strach s tím, že starší děti 15 let měli toto téma zpracovat do podoby komiksu. Mimo to byl pro soutěžící připravený doprovodný program, např. hororová čtení nebo výtvarné dílny. Z těch soutěžících, kteří správně odpověděli na kvíz, byli vylosováni výherci, kteří obdrželi jednu z knih edice „*Husí kůže*“, které dodalo nakladatelství Fragment.

V loňském roce (2011) byla pro změnu pořádána „*Prázdninová děsivá soutěž*“, kde soutěžící obdrželi čtyři otázky, na které měli najít odpověď v knihách edice „*Děsivé dějiny*“. Navíc se měli zamyslet nad tím, jak by v této edici dopadla knihovna a vymyslet vtipný název pro knížky o knihovnách nebo knihovnicích. Ze správných odpovědí byli vylosováni výherci, kteří obdrželi knížky z nakladatelství Egmont, které bylo i partnerem této akce.

3.2.7 CONiáš

Jedná se o festival fantastiky, který MKP pořádá každoročně na podzim od roku 2007 v prostorách Ústřední knihovny. Jeho název vznikl spojením dvou slov – „*con*“ (z anglického *convention*) a „*Koniáš*“. *Con* je označení pro akci, kde se setkávají fanoušci sci-fi a fantasy literatury [Městská knihovna v Praze, 2010d]. *Koniáš* je název knihovního katalogu MKP, který byl pojmenován po Antonínu Koniášovi, českém kazateli z 18. století, který knihy katalogizoval a opravoval zaškrtáváním v textu, popřípadě vytrháváním stránek, ale také knihy spaloval, pokud byly podle jeho názoru kacířské a nahrazoval je způsobilejšími.

Každý CONiáš je každoročně zaměřen na jiné téma (sci-fi, fantasy a horory, draky, magie a kouzla) a je doprovázen spoustou doprovodných akcí (soutěže, besedy se spisovateli, výtvarníky, redaktory nebo herci, přednášky na daná témata, autorská čtení, workshopy, výstavy, projekce filmů, koncerty i divadelní představení). CONiáš pro rok 2012 ponese příznačné jméno „*Konec světa*“ a bude reakcí na proroctví o blížícím se konci lidského společenství.

Kromě CONiáše se pořádají ještě menší specializované cony (tzv. minicony) během roku na pobočce Smíchov, které jsou zaměřeny např. na městská fantasy, herní svět Dračího doupěte Asterion, setkání s redakcí časopisu Pevnost apod.

3.3 Pobočka Dittrichova

Pobočka Dittrichova¹³ je jednou ze tří poboček na Praze 2. Jak již název napovídá, lze ji najít na rohu ulic Dittrichova a Na Moráni. Řadí mezi mladší a menší pobočky MKP, které nabízí knihovnu pro dospělé i děti. Vzhledem k tomu, že se knihovna nalézá přibližně 100 metrů od náměstí Palackého, má i dobré dopravní spojení (metro B - Karlovo náměstí a řada tramvají).

Tato pobočka se stala součástí automatizované knihovní sítě MKP v dubnu 2001. K dispozici má přízemí činžovního domu, který nabízí bezbariérový přístup. V současné době se o její chod starají tři knihovníci: jeden knihovník má na starosti oddělení pro děti a mládež, dva knihovníci oddělení pro dospělé.

Oddělení pro děti a mládež se nachází v samostatné místnosti a působí velice příjemnou, hravou atmosférou. Pro nejmenší děti jsou k dispozici různé hračky, což možná více připomíná školku než knihovnu (viz příloha č. 5), ale díky tomu se mohou také zabavit i děti, které neumějí anebo nechtějí číst. Pro potřeby besed a setkání je možné prostor přestavit a přizpůsobit ho dané akci, např. dětské židle jsou uloženy na sobě u zdí, aby nepřekážely, nebo je možné rozhrnout koberec apod. Mimo to jsou k dispozici i dva dětské menší stoly, dva větší stoly a jeden oválný stůl se čtyřmi židlemi pro větší uživatele.

Oddělení pro dospělé má k dispozici větší otevřenou místnost, která je přístupná přímo od hlavního vchodu. Uživatelům jsou k dispozici dvě místa s počítačem – z toho jeden slouží pro vyhledávání v katalogu knihovny a druhé nabízí všem uživatelům bezplatný přístup k internetu. Kromě míst s počítačem je uživatelům k dispozici i dalších 14 studijních míst.

Fond knihovny činí na 20 700 knihovních jednotek. Zároveň knihovna odebírá několik titulů novin a časopisů. Uživatelům jsou poskytovány tyto služby:

- půjčování knih, turistických map, časopisů a CD

¹³ Informace o pobočce Dittrichova byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Světlanou Šafářovou (knihovnic v oddělení pro děti a mládež) ze dne 2.12.2011.

- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (Beck-online, Memoria)
- rezervování knih a ostatních knihovních jednotek
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce
- bezbariérový přístup

Tabulka 1: Pobočka Dittrichova v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	186 m ²
Počet studijních míst	14
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	20 715
Počet PC s internetem	2
Počet PC s katalogem knihovny	1
Počet akcí celkem (kulturních 90 a vzdělávacích 1)	92
z toho školní akce	39
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 14 63 a vzdělávacích 28)	1 491
z toho návštěvníků školních akcí	797
Počet nově registrovaných čtenářů	351

Zdroj: interní statistika MKP

3.3.1 Pořádané akce

Akce konané v pobočce Dittrichova jsou zaměřeny na rozvoj dětského čtenářství, které má na starosti knihovnice pro děti a mládež (v současné době Mgr. Světlana Šafářová). Pro děti jsou např. připravovány soutěže, výtvarné dílny v návaznosti na téma vybraného titulu knihy, kterou v knihovně probírají v rámci akcí „Ovčí kapsička“ a „Školní brašnička“. Literární programy jsou připravovány pro žáky 1. – 9. třídy základních škol. V současné době knihovna spolupracuje se třemi základními školami. Určitý program je připraven i pro předškoláky v mateřských školách, který zatím využívá MŠ Na Zbořenci. V roce 2010 se zde ještě konal mezinárodní projekt k podoře dětského čtenářství „Noc s Andersenem“. I když tato akce měla velký úspěch u dětí, byla zrušena především z důvodu zvyšujících se nároků na hygienu (vakuované jídlo, balená voda atd.) a jiných dalších omezení (nesměli vypomáhat „cizí“ lidé). Navíc celkově byla akce náročná na čas knihovníka i finance.

Během letních prázdnin jsou pro děti i jejich doprovod připravovány literární výlety a různé výtvarné soutěže. Literární výlety nepatří mezi oficiální akce MKP

a Mgr. Šafářová je pořádá ve svém volném čase spolu s rodiči, se kterými spolupracuje v rámci konaných akcí. I když se nejedná o akce MKP, jsou tyto akce oblíbené a přispívají k dobrému vztahu se čtenáři této pobočky. V loňském roce to byl např. výlet do letního sídla Karla Čapka ve Strži, v rámci něhož se předčítalo z knihy „*Dášenska*“, hrály se různé hry a děti malovaly i vilu tohoto velkého spisovatele.

Literární výlety jsou pořádány i během roku. Vždy je při nich předčítáno z knihy, která se tematicky hodí k danému výletu - během adventního období byly navštíveny Hrusice, Karlštejn a Muzeum betlémů a četlo se z knih Josefa Lady.

Všechny tyto větší společné akce si knihovna zaznamenává do své kroniky, která vznikla se založením této pobočky v roce 2001.

Pohádky z ovčí kapsičky

Ovčí kapsička je určena především pro děti ve věku od jednoho do čtyř let v doprovodu rodičů či prarodičů a klade si za cíl rozvíjet pozitivní vztah ke čtení i knihovně již od raného dětství. Zároveň se stala i místem setkání rodičů a dětí, které spojuje pozitivní vztah ke knihám. Tato akce je celoroční a koná se každé první a třetí úterý v měsíci (mimo letních prázdnin) od 9:30 do 11 hodin.

Každé setkání začíná tím, že knihovnice přinese plyšovou ovečku, která ve svém nitru ukrývá program na daný den. Pokaždé se vybere jiné dítě, které má za úkol z ovečky program vytáhnout a s pomocí svého dospělého doprovodu seznámit s programem i ostatní. Vždy je vybrána knížka, ke které je tematicky připravena i výtvarná činnost (kreslení, vystřihování apod.) a hry. Z knížky dětem předčítá nejenom knihovnice, ale může se zapojit i doprovod. Nakonec je dětem potvrzena jejich tzv. celoroční vstupenka, aby měly přehled o tom, jak často knihovnu navštívily.

Školní brašnička

Školní brašnička navazuje na „*Pohádky z ovčí kapsičky*“. Je určena především pro předškoláky, ale věkové rozmezí je stanoveno již pro děti od tří do šesti let v doprovodu rodičů nebo prarodičů. Akce je rovněž celoroční a koná se každý druhý a čtvrtý čtvrtek v měsíci od 16:30 do 18 hodin (mimo letní prázdniny). Pro děti je opět

připraveno předčítání, hry a výtvarná dílna s programem přizpůsobeným předškolnímu vzdělávání.

Stejně tak jako tomu bylo u předchozí akce, začíná setkání seznámením s konkrétním programem, který je tentokrát uschován ve školní aktovce (viz příloha č. 5). Hlavní knihou, se kterou se děti během roku seznamují, je kniha od Astrid Lindgrenové „*Děti z Bullerbynu*“. Z této knihy si děti vyrábí postavičky hlavních hrdinů a nové poznatky si zaznamenávají do své ručně vyrobené písanky, kam si i např. lepí obrázky k dané knize, které jim paní knihovnice vytiskne.

Literární programy

Pro MŠ a první stupeň ZŠ je připravena úvodní beseda „*Seznámení s knihovnou*“. Jedná se o tzv. informační výchovu, která má za cíl seznámit děti s knihovnou při jejich první společné návštěvě. Během besedy se děti dozví rozdíl mezi knihovnou a knihkupectvím, vysvětlí si, jak správně zacházet s knihami, jak je půjčovat a vracet. Knihovnice jim představí vhodnou četbu (např. „*První čtení: Kvak a Žbluňk jsou kamarádi*“ od A. Lobela), se kterou by měly začít a ze které je jim během besedy i předčítáno. V závěru besedy děti obdrží přihlášku do knihovny, kterou jim musí podepsat zákonný zástupce. Pokud s knihovnou daná škola nebo vyučující spolupracuje již déle, odevzdá vyplněné přihlášky knihovnici v začátku besedy a děti poté dostanou i svůj čtenářský průkaz, na který si rovnou mohou půjčit domů vybranou knížku. Některé děti již knihovnu znají, protože navštěvovaly nebo stále navštěvují se svými rodiči (prarodiči) „*Ovčí kapsičku*“ nebo „*Školní brašničku*“.

Po úvodní besedě jsou děti prvních tříd seznámeny i s celoročním projektem „*Pasování na čtenáře*“, na který se budou připravovat. Slavnostní vyhlášení a pasování na rytíře čtení se bude konat v císařské kapli v Emauzském opatství, kde děti obdrží svou první knihu od spisovatele M. Kratochvíla.

Pro třetí třídy ZŠ jsou ve spolupráci s autorkou a výtvarnicí knih pro děti D. Mrázkovou připraveny celoroční besedy „*12 krát s papouškem Lorim*“, na jejichž programu autorka spolupracuje s dětskou knihovnicí. Během besed se děti nejen seznamují s jejími knihami a ilustracemi, ale také se učí abstraktně myslet. Besedy jsou více zaměřeny na abstraktní malbu. Na konci školního roku se společně vydají do Národní galerie, kde je v obrazárně čeká odborný výklad.

Dalším celoročním literárním projektem je „*Karlíkův zlatý kupón*“ určený pro druhé a třetí třídy, popř. druhý stupeň ZŠ. Do tohoto projektu jsou zapojeni i rodiče,

kteří dotují koupi jedné knihy britského spisovatele R. Dahla. Z této knihy se čte jak v knihovně, tak ve škole. Dětem jsou po každém čtení dávány úkoly (malovací, vyhledávací, apod.), které mají zvyšovat jejich čtenářskou gramotnost. Na závěr roku je pro děti připravena jako odměna za plnění úkolů návštěva čokoládovny Rupa Hostivař. Zde děti obdrží „*Zlatý kupón*“, který je věrohodnou kopií zlatého kupónu podle filmu režiséra Tima Burtona „*Karlík a továrna na čokoládu*“

Pro druhý stupeň ZŠ je připravena beseda „*Knihovna jako zdroj informací – knihovnická lekce*“. Jde o tzv. informační výchovu, kde se děti více do hloubky seznamují s knihovnou. Učí se např. vyhledávat a orientovat v katalogu, databázích apod.

Obecně jsou pro druhý stupeň ZŠ připravovány kratší literární celky než celoroční projekty. Je to hlavně z důvodu, že žáci mají více vyučujících a na návštěvu do knihovny nestačí pouze jedna vyučovací hodina.

3.3.2 Shrnutí

Pobočka Dittrichova se řadí mezi malé pobočky MKP, které i přes to, že mají nevyhovující prostory a nedostávají zvláště finance na pořádání KVČ, rozšiřují rok od roku svoji čtenářskou obec. Každý měsíc se stabilně 15 – 20 členů účastní připravovaných akcí, kterých bývá zhruba 5-9 za měsíc.

U této knihovny dvojnásob platí rčení, že knihovnu dělají knihovníci. Zde je to především knihovnice v oddělení pro děti a mládež, která dokázala navázat dlouhodobou spolupráci se spisovateli, s rodiči, (ti neváhají přispět jak materiálně, tak finančně) a rovněž i s vyučujícími na zdejších školách. Akce, které jsou pořádány mimo knihovnu (výlety, exkurze, aj.), organizuje a zařizuje společně s rodiči popř. i knihovníky. Hlavním cílem je navázání a udržení dlouhodobé spolupráce se čtenáři, kvůli kterým jsou tyto akce pořádány.

Do budoucna by knihovna ráda uspořádávala literární setkání pro dospělé a seniory, kteří knihovnu také pravidelně navštěvují, např. „*Čaj o páté*“. Problém je, že při současném pracovním vytížení knihovníků by se o organizaci těchto akcí museli postarat dobrovolníci, kteří by setkání organizovali a případně propagovali.

3.4 Pobočka Záhřebská

Pobočka Záhřebská¹⁴ stejně jako pobočka Dittrichova spadá pod obvodní knihovnu pro Prahu 1, 2 a 3. Podle velikosti se řadí mezi středně velké pobočky. Knihovna se nalézá ve stejnojmenné ulici Záhřebská 158/2 přibližně 290 metrů od tramvajové stanice Bruselská a 360 metrů od stanice metra A – Náměstí míru. Po rekonstrukci byla otevřena koncem roku 2002¹⁵ jako automatizovaná knihovna, která uživatelům nabízí oddělení pro děti a mládež a čítárnu.

Stejně jako pobočka Dittrichova má k dispozici přízemí činžovního domu, který nabízí bezbariérový přístup. V současné době se o její chod starají tři knihovníci: jeden knihovník má na starosti oddělení pro děti a mládež a dva knihovníci oddělení pro dospělé s čítárnou.

Oddělení pro děti a mládež (viz příloha č. 6) se nachází v samostatné větší místnosti, kde jsou vystavené dětské knihy všude tam, kde to prostor dovolí. Knihovníci se snaží upozornit především na knihy, které jsou méně propagované, ale díky vystavení si jich čtenáři všimnou. Zároveň je zde umístěna plazma, která je využívána při besedách, dva počítače s internetem a jeden počítač s elektronickým katalogem.

Oddělení pro dospělé s čítárnou se nachází v druhé samostatné místnosti, která je o něco větší než oddělení pro děti mládež. I zde jsou vystaveny různé tituly knih. Návštěvníkům jsou k dispozici dva počítače s internetem a jeden s elektronickým katalogem.

Knihovní fond činí cca. 25 000 knihovních jednotek a zároveň jsou odebírány některé tituly novin a časopisů. Uživatelů jsou poskytovány tyto služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Music Online, Proquest aj.)
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce
- bezbariérový přístup

¹⁴ Informace o pobočce Záhřebská byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Hanou Vališovou (knihovník v oddělení pro děti a mládež) ze dne 24.11.2011.

¹⁵ Historie pobočky Záhřebské sahá až do roku 1966, kdy sídlila v ulici Koubkova do roku 1999.

Tabulka 2: Pobočka Záhřebská v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	434 m ²
Počet studijních míst celkem/z toho v čítárně	18/8
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	25 115
Počet PC s internetem	4
Počet PC s katalogem knihovny	2
Počet akcí celkem (kulturních 140 a vzdělávacích 10) z toho školní akce	150 133
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 2 638 a vzdělávacích 157) z toho návštěvníků školních akcí	2 795 2 287
Počet nově registrovaných čtenářů	366

Zdroj: interní statistika MKP

3.4.1 Pořádané akce

Pobočka Záhřebská pořádá především tematické besedy pro školy už jen z důvodu, že v jejím blízkém okolí se jich několik nalézá. Besedy jsou připravovány jak pro mateřské tak pro základní školy. Trvale pobočka spolupracuje se čtyřmi základními a s dvěma mateřskými školami, ale i s dalšími školami, které nechodí pravidelně.

Nejžádanější a nejoblíbenější akcí pořádanou pro školy je cyklus pro prvňáčky „*Rytíři čtení*“, který se pořádá již devátým rokem. Tato akce měla u okolních škol tak velký úspěch, že pobočka musela některé třídy odmítnout. V předchozích letech se tohoto cyklu účastnilo i 170 dětí, což bylo příliš náročné vzhledem k malému personálnímu obsazení. Nyní se cyklu účastní 2-3 třídy s max. celkovým počtem cca 40 dětí. Některý rok je cyklus pro prvňáčky spojen s celostátním projektem „*Knížka pro prvňáčka*“.

Druhé třídy chodí na tzv. pravidelné výměny knih (viz níže), které se hodně liší od případných výměn knih pro veřejnost, které MKP také pořádá (viz kapitola 2.3.4). V březnu a prosinci jsou připravovány tematické besedy vztahující se k velikonočním a vánočním zvykům, na kterých jsou opět prezentovány knihy k danému tématu.

Mimo akce pro školy se v pobočce mimořádně konají i besedy se spisovateli určené především pro rodiče s dětmi. V rámci pouličního festivalu „*Zažít město jinak*“, které pořádá nezisková organizace Auto*Mat, měla pobočka mimořádně otevřeno i v sobotu a pro veřejnost přichystala výměny knih, které čtenáři přinesli.

Pro děti byly připraveny soutěže a kvízy zaměřené na knihy, kreslení na chodníku aj. Během letních prázdnin se mohou děti účastnit celosíťové soutěže, kterou MKP každoročně pořádá.

Hlavním cílem všech akcí je u dětí vytvořit pocit, že knihy znají a knihovna jim nabízí přátelské prostředí, kam se mohou kdykoliv vracet.

Rytíři čtení

Tento cyklus začíná většinou v říjnu úvodní besedou „*Seznámení s knihovnou*“ a účastníci se třída do knihovny dochází celý školní rok na další besedy, které jsou zaměřeny na rozvoj čtenářství, např. „*Lidová a autorská pohádka*“, „*Lidové zvyky a obyčejé*“, „*Naučná literatura a práce s ní*“ aj. Během těchto besed je dětem vysvětlována základní terminologie, která se v knihovnách užívá, např. spisovatel, ilustrátor, autor, výpůjční doba, rozdíl mezi naučnou a krásnou literaturou. Vše je vyloženo na příkladu skupin knih (naučné, beletrie), kde se čtou ukázky a děti poté mají porovnávat a zjišťovat proč si myslí, že některá knížka spadá do naučné a některá do krásné literatury. Během ledna je dětem zadán úkol v podobě přečtení jedné knihy, kterou budou prezentovat při závěrečném setkání. Jako pomocník jim slouží připravený list, kam si děti zaznamenávají informace o své vybrané knížce (jméno spisovatele, název knihy, co se líbilo). Před závěrečným setkáním v květnu, děti již samy vyhledávají v naučné literatuře odpovědi na otázky s pomocí dětské knihovnice a paní učitelky. Závěrečné slavnostní setkání se koná v červnu, kdy děti prezentují svou přečtenou knihu a dostávají případné otázky od rytíře, který je následně po prezentování jejich knih pasuje na čtenáře. Děti mimo to obdrží diplom, dárky nebo knihu, na které se většinou skládají rodiče dětí během školního roku.

Výměny knih pro školy

Jedná se o cyklus, který se koná jedenkrát za čtyři týdny po domluvě s vyučujícím a trvá přibližně 45 minut. Zároveň navazuje na projekt pořádaný pro prvňáčky. V rámci tohoto cyklu dětská knihovnice připraví výběr knih zaměřený na věkovou kategorii dětí a jejich schopnosti. O těchto knihách jim knihovnice podá několik informací a předčítá vybrané úryvky. Děti si poté tyto knihy odnáší do školy, kde s nimi dále pracují a během další návštěvy je vymění za jiné. V rámci každé návštěvy v knihovně děti o vypůjčených knihách diskutují. Cílem je, aby si děti mezi sebou jednotlivé knihy doporučovaly, mluvily o nich a učitelé si zvykli na možnost půjčovat knihy k tématům, která se budou ve škole probírat.

Afrika v knihovně

Jedná se o ojedinělý projekt, který pobočka pořádá ve spolupráci se soukromou speciální základní školou - Integrál Jana Masaryka¹⁶ vždy na jiné téma (v roce 2011 na téma Afrika). Pro děti prvního stupně této školy je připravena tematicky zaměřená akce, která se koná jednou ročně a slučuje všechny terapie typu arteterapie, dramaterapie aj. v rámci koncipovaného pořadu na konkrétní téma. V knihovně je pro děti připraven několika hodinový program spolu s knihovníky a případnými hosty, které si pozve sama škola. Knihovníci mají pro děti připravenou tematickou besedu spolu s knihami, ze kterých jsou dětem zadány úkoly a které si i případně půjčují do školy, kde program pokračuje i přes noc. V rámci Afriky v knihovně děti tančily africké tance, četlo se např. z knížky „*Pohádky z Afriky*“ od L. Fialy, probíhala výtvarná dílna atd. Tato akce je konána mimo otevírací hodiny pobočky a škole jsou k dispozici prostory i knihovníci, kteří poté dostávají náhradní volno.

3.4.2 Shrnutí

Pobočka Záhřebská se řadí mezi středně velké pobočky. Programově je zaměřená na školy, které do knihovny pravidelně docházejí s přibližnou účastí 24 dětí na jednu akci. Tyto akce jsou zaměřené především na zvyšování informační gramotnosti u dětí. Knihovna má celkově dobrý vztah s okolními školami, které se samy ozývají a domlouvají si i případné mimořádné besedy. Měsíčně pořádá 5 - 8 akcí.

Do budoucna bude knihovna pokračovat ve spolupráci se školami. Případně by ráda uspořádala i další akce pro veřejnost, ale na ty v současné době nemá prostředky.

3.5 Pobočka Korunní

Pobočka Korunní¹⁷ je jednou ze čtyř poboček na Praze 10 a nalézá se v areálu Vinohradské vodárny vedle vodárenské věže v ulici Korunní 68/2160. V síti MKP se řadí mezi středně velké a starší pobočky¹⁸, které nabízí oddělení pro děti a mládež, dospělé, čítárnu a fonotéku. Přimo před budovou knihovny se nalézá tramvajová zastávka Vinohradská vodárna a v blízkosti je i stanice metra A Jiřího z Poděbrad.

¹⁶ Škola poskytuje dětem se specifickými vývojovými poruchami učení úplné základní vzdělání.

¹⁷ Informace o pobočce Korunní byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Ludmilou Müllerovou (knihovnic v oddělení pro děti a mládež) ze dne 15.12.2011.

¹⁸ Historie pobočky Korunní spadá až do roku 1897, kdy nesla název Královské Vinohrady a byla obecní knihovnou tehdejšího okresního města Královské Vinohrady.

Tato pobočka se stala součástí automatizované knihovní sítě MKP v září roku 2003. K dispozici má jako jedna z mála poboček prostory, které byly navrženy přímo pro knihovnu. V přízemí budovy se nalézá oddělení pro dospělé, čítárna, fonotéka a paravan určený především k výstavám cyklu amatérských fotografií. V prvním patře je oddělení pro děti a mládež, klubovna (viz příloha č. 7) a terasa. V roce 2011 se o její chod staralo celkem 11 knihovníků (z toho dva knihovníci na 0,75 úvazku).

Oddělení pro děti a mládež je spolu s klubovnou v prvním patře oddělené od zbytku knihovny. Navíc klubovna má dva vchody – jeden přímo z chodby a druhý klubovnu propojuje s oddělením pro děti a mládež, který lze zahradit zašupovacími dveřmi. Díky tomu akce v něm konané nenarušují ostatní chod v knihovně. Dětské oddělení nabízí dětem i dětský koutek, kde je dřevěný hrad Vinohrad (viz příloha č. 7), dřevěný houpací kůň, stavebnice a další hračky. Děti si zde mohou prezenčně zapůjčit různé deskové a karetní hry.

Knihovní fond se pohybuje kolem 59 000 knihovních jednotek v rovnoměrném zastoupení beletrie a naučné literatury. Uživatelům pobočka poskytuje tyto služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Proquest, COTOJE)
- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kamerová lupa pro slabozraké uživatele
- kulturní a vzdělávací akce
- kontaktní místo Opencard
- nápojový automat
- bezbariérový přístup

Tabulka 3: Pobočka Korunní v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	588 m ²
Počet studijních míst celkem/z toho v čítárně	40/15
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	61 797
Počet PC s internetem	4
Počet PC s katalogem knihovny	4
Počet akcí celkem (kulturních 98 a vzdělávacích 14) z toho školní akce	112 78
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 1 318 a vzdělávacích 130) z toho návštěvníci školních akcí	1 448 1 221
Počet nově registrovaných čtenářů	1 580

Zdroj: interní statistika MKP

3.5.1 Pořádané akce

Akce konané v pobočce Korunní se již kromě dětí zaměřují i na dospělé čtenáře. Umožňují to jednak prostory knihovny a také finance přidělené oddělením metodiky na KVVČ. Většina akcí se koná v klubovně, kam se vejde až 30 návštěvníků. Pro děti a rodiče pořádá knihovna čtení spojená s malou výtvarnou dílnou, divadlo Vysmáto – divadelní představení Aleše Bílka, pravidelné akce „*Pohádky z oslíkovy přihrádky*“ a „*Storytelling*“. Dále se děti mohou pravidelně každým rokem účastnit mezinárodní akce „*Noc a Andersenem*“ nebo celosíťové prázdninové soutěže.

Pro školy jsou opět připravovány různé literární programy zaměřené jak na mateřské a základní školy, tak i na školy střední. V současné době knihovna spolupracuje s pěti mateřskými školami, s 8 – 10 základními školami a se třemi středními školami (dvě střední odborné školy a jedno gymnázium).

Pro mateřské a první stupeň základních škol jsou připraveny besedy, např. „*Z pohádky do pohádky*“, „*Poprvé knihovně*“, které jsou nejčastěji využívány. Mezi další oblíbené besedy patří i „*Ilustrátoři dětských knih*“ připravené zejména pro první a druhé třídy, „*Pražské pověsti*“ určené prvnímu stupni ZŠ, „*Slované*“ pro druhý stupeň ZŠ a střední školy. Mimo to knihovna pořádá pro školy i exkurze.

Pro dospělé jsou připravována autorská čtení (např. se spisovatelkou Ivonou Březinovou), cykly výstav amatérských fotografů (např. Anglie na dlani Lucie Laštovkové), tematické besedy, např. „*Jak vzniká filmový dokument*“ s K. Vlachovou a V. Kučerou o filmu o Janu Palachovi. Pro seniory se např. konala beseda s lékařkou MUDr. Diváckou na téma „*Nemoci stáří*“, která byla primárně zaměřena

na Alzheimerovu chorobu. V knihovně se konají i koncerty, např. tradiční podzimní koncert Věry a Oldřicha Wajсарových- „*Zpívaná poezie z kozí farmy*“.

Storytelling

Tato akce navázala na projekt „*Story bridge – Most příběhů*“, který vymyslela Leah Gaffen¹⁹ a v rámci něhož uspořádala na jaře 2011 pro knihovnu Korunní sbírku anglických dětských knížek. Celkem se vybralo přibližně 3 000 knih, které knihovna postupně přidává do svého knihovního fondu. Jedním z cílů tohoto projektu je zavést dobrovolnictví do knihoven a základních škol a zároveň zkvalitnit i zpestřit výuku angličtiny.

Storytelling je akce určená především pro rodiče s dětmi, které se učí anglicky a vždy je zaměřená na určité téma (Christmas, Winter, Valentine's Day). Koná se od listopadu roku 2011 jednou měsíčně formou interaktivního předčítání anglických obrazových knížek. Při čtení jsou používány loutky např. Mr. Snooze, který je věčně popletený a předčítající i děti ho opravují. Zároveň je kladen důraz na používání obrázků v knihách a zapojování dětí do děje. Celé čtení je v angličtině s tím, že předčítající se ujistí, zda děti přečtenému textu rozumí. Nejasná slovíčka se překládají do češtiny. Do jisté míry by se dalo říct, že se jedná o divadelní představení. Ze začátku tuto akci navštěvovaly především bilingvní rodiny, které se staly i čtenáři knihovny, ale postupně se akce rozšířila i mezi ostatní. Průměrná návštěvnost je kolem 25 návštěvníků.

Na Storytelling navazuje ještě stejnojmenný seminář, který vede Leah Gaffen. Seminář je určen pro učitele a pro dobrovolníky z řad rodičů či studentů. V rámci čtyř seminářů, které se konají v sobotu, se účastníci učí interaktivní metody předčítání obrázkových knížek s využitím loutek a dalších divadelních prvků. Cílem je vytvořit skupinu dobrovolníků, kteří by Storytelling uvedli i do jiných institucí.

Noc a Andersenem

Pobočka Korunní se pravidelně účastní mezinárodní akce „*Noc s Andersenem*“ podporující dětské čtenářství. V knihovně během této noci přespí 16 dětí spolu s pěti knihovníky z pátku na sobotu. Vždy je připraven zábavný program na konkrétní téma

¹⁹ Leah Gaffen je jednou ze zakladatelek neziskové organizace Class Acts, která sdružuje anglicky mluvící a bilingvní rodiny žijící v Praze a pořádá nejrůznější aktivity a akce pro děti v angličtině. V roce 2010 toto sdružení obdrželo prestižní evropskou cenu LABEL za tvůrčí jazykovou výchovu [Městská knihovna v Praze, 2011b].

(české pověsti, piráti aj.). Děti jsou rozděleny do čtyř skupin a podle obdržené mapy hledají stanoviště, která jsou umístěna po celé knihovně. Na stanovištích se čtou různé knihy a děti tam musí splnit zadané úkoly.

Pohádky z oslíkovy přihrádky

Pohádky z oslíkovy přihrádky jsou určeny pro předškolní děti a jejich rodiče. Akce vznikla na základě projektu „*Celé Česko čte dětem*“ před třemi roky a koná se pravidelně každý čtvrtek (mimo letních prázdnin). Cílem tohoto projektu je zvyšování čtenářské gramotnosti dětí.

Každé setkání trvá přibližně 45 minut, během nichž se čte pohádka a probíhá malá výtvarná dílna, která je přizpůsobena tématu pohádky, ze které se četlo. Akce se pravidelně účastní cca. 5-7 dětí s doprovodem.

3.5.2 Shrnutí

Pobočka Korunní se řadí mezi středně velké pobočky, které mají šikovně řešené prostory určené pro konání nejrůznějších akcí. Průměrný počet akcí je deset měsíčně s účastí cca. 15 návštěvníků na jedné akci. Většina akcí je stále zaměřena především na děti a jejich rodiče.

Knihovna pořádá dostatek besed pro školy s výjimkou celoročních cyklů pro prvňáčky. Hojně navštěvovaná a oblíbená akce je Storytelling, která je v síti poboček MKP ojedinělá a do budoucna by ji mohly zavést i jiné pobočky. Akce pro dospělé se již konají ve větším počtu, než tomu bylo u předchozích dvou poboček, nicméně jejich návštěvnost je menší. Knihovna si také sama mimo běžnou propagaci v rámci MKP (plazmy, plakátky, webové stránky MKP aj.) vytváří malé letáčky s upozorněním na pořádané akce, které potom rozdává čtenářům a tím se snaží zajistit větší propagaci a následně návštěvnost.

V příštích letech bude pobočka pokračovat ve spolupráci se školami, pořádat pravidelné akce pro děti a jejich rodiče. Pro seniory by chtěla opět pořádat kurzy trénování paměti, které měly v roce 2010 velký úspěch.

3.6 Pobočka Bohnice

Pobočka Bohnice²⁰ je jednou ze tří poboček na Praze 8. Nalézá se v posledním patře budovy kulturního domu Krakov. Díky jejím rozsáhlým prostorám se řadí mezi velké pobočky MKP, které nabízí knihovnu pro dospělé i děti, čítárnu, fonotéku, hudební oddělení a studovnu. Na rozdíl od předchozích poboček má o něco horší dopravní dostupnost MHD. Přibližně 150 metrů od knihovny je autobusová zastávka MHD Krakov odkud jezdí autobusy i k nejbližšímu metru linky C – Kobylisy.

Součástí automatizované knihovní sítě MKP se stala již v roce 2001 po rekonstrukci stejně jako pobočka Záhřebská²¹. K dispozici má druhé patro v budově kulturního domu, ve kterém je možné využít i malý výtah, což zaručuje i bezbariérový přístup. V první části knihovny (směrem od vchodu) se nalézá centrální výpůjční pult, hudební oddělení, které je odděleno prosklenými stěnami (viz příloha č. 8), uzamykatelné skřínky, toalety a studovna. Studovna je v samostatné místnosti a slouží i pro konání různých akcí, kterým poskytuje prostor i pro 60 lidí (lze sedět na židlích i na tzv. bobících). Hudební oddělení nabízí klasickou i populární hudbu a mluvené slovo – tzv. „knihy do ucha“, kdy se čtenář může seznámit s knihou prostřednictvím dramatizace nebo čtení českými herci.

V druhé části knihovny je čítárna s denním tiskem a časopisy, volný výběr s literaturou pro dospělé i děti. V celých prostotách pobočky je umístěno celkem deset počítačů s přístupem na internet, čtyři počítače s elektronickým katalogem knihovny a na 37 čtenářských míst.

Fond knihovny činí cca. 95 000 knihovních jednotek v přibližně stejném poměru beletrie a naučné literatury s důrazem na literaturu o hudbě. Svým uživatelům nabízí služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Music Online, Oxford Music Online, Proquest, COTOJE)
- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře

²⁰ Informace o pobočce Bohnice byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Martou Pilníkovou (knihovnic v oddělení pro děti a mládež) ze dne 28.11 2011.

²¹ Historie pobočky Bohnice spadá až do roku 1922, kdy se stala v pořadí devátou pobočkou MKP.

- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kamerovou lupu pro slabozraké uživatele
- kulturní a vzdělávací akce
- kontaktní místo Opencard
- digitální piano
- bezbariérový přístup

Tabulka 4: Pobočka Bohnice v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	1 042 m ²
Počet studijních míst celkem/z toho ve studovně	57/20
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	95 984
Počet PC s internetem	10
Počet PC s katalogem knihovny	4
Počet akcí celkem (kulturních 84 a vzdělávacích 28)	112
z toho školní akce	108
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 622 a vzdělávacích 561)	2 183
z toho návštěvníků školních akcí	2 073
Počet nově registrovaných čtenářů	966

Zdroj: interní statistika MKP

3.6.1 Pořádané akce

Akce v pobočce Bohnice se již více zaměřují na širší veřejnost. Je to dáno jednak rozlehlými prostorami, ale i přidělenými financemi na KVČ. Většina akcí se koná v prostorné studovně, která má menší nevýhodu v tom, že během pořádání akcí nemůže být využívána uživateli ke studiu. Velká část akcí je připravována i pro školy. V blízkosti knihovny se např. nachází Obchodní akademie Hovorčovická, která knihovnu pravidelně využívá k návštěvám prvních ročníků. Je to světlá výjimka mezi středními školami, které je jinak velmi obtížné do knihovny nalákat. Prvním ročníkům jsou především představeny služby MKP. Je jim také vysvětleno, že ne všechno, co najdou na internetu, je věrohodné. Proto je dobré využít i odbornou literaturu a informační zdroje, jako je např. on-line přístup do knižních, časopiseckých i hudebních databází, které jim knihovna nabízí zdarma.

Kromě toho pobočka nabízí programy i pro mateřské (pravidelně chodí tři MŠ), základní školy (pravidelně chodí dvě ZŠ) a družiny (pravidelně chodí jedna). Pro mateřské školy a první stupeň ZŠ knihovna pořádá např. besedu „*Povídání s ježečkem*“ (nebo knihovním skřítkem Ondrou Bohničkem). Jedná se o úvodní

seznámení s knihovnou, opět se probere rozdíl mezi knihovnou a knihkupectvím, vysvětlí se označení knih tzv. piktogramy, pravidla půjčování, atd. Vzhledem k tomu, že je beseda pro menší děti, knihovnice využívá během přednášky maňáska v podobě ježečka nebo i nově loutku, které děti vybraly jméno „*Knihovniček Ondra Bohniček*“.

Prvňáčci se rovněž mohou účastnit projektu „*Rytíři čtení*“, který probíhá obdobně jako v pobočce Záhřebské. Během školního roku si děti píší čtenářské deníčky, do kterých si i kreslí obrázky apod. Na závěrečné slavnosti musí děti ukázat, jak umí číst, psát a počítat. Poté jsou změřeny pohádkovým metrem, skládají slib rytíře, obdrží diplom a jsou pasováni opravdovým mečem na rytíře čtení. Vše je podmíněno alespoň třemi návštěvami knihovny a zapsáním do knihovny.

Připravovány jsou tematické besedy pro všechny školy i družiny. Žádané jsou např. besedy na téma „*Adventní a Vánoční čas*“ a „*Velikonoc*“, během nichž se děti seznamují s lidovými i současnými zvyky. Na tyto besedy chodí i školy, které běžně knihovnu nenavštěvují. V tom případě se knihovník se školou domluví na úvodní besedě o knihovně buď na začátku tematické besedy nebo na následující návštěvě.

Pro volně přichozí děti jsou každoročně pořádána tzv. „*Herní odpoledne*“. Jedná se o soutěže vždy k nějakému tématu, např. k Velikonocům bylo téma „*Pirátská plavba k Velikonočním ostrovům*“. Ve studovně jsou pro menší i větší děti připraveny různé testy zaměřené např. na čtení s porozuměním, kdy si mají děti k tématu něco přečíst a na základě toho vyplnit test. Další akcí jsou pravidelné středeční setkání hráčů karetní hry „*Magic*“, která má za cíl přitáhnout do knihovny problematickou věkovou skupinu dětí, které ji běžně ve větší míře nenavštěvují a upozornit na to, že v knihovně se dají dělat i jiné věci než jen půjčovat knížky. Tuto akci spíše navštěvují chlapci, z nichž je minimálně polovina čtenářů MKP, kteří o akci informují i své kamarády a ti se většinou stávají rovněž registrovanými čtenáři knihovny. Pravidelně se setkává 10-15 dětí. Ve spolupráci se spisovatelkou Lucií Lukačovičovou je pro děti připraven „*Literární labyrint*“ (viz níže).

Pro dospělé návštěvníky knihovna pořádá také dostatek akcí během roku, které si vybírá a konzultuje s oddělením metodiky. Některé akce, které se v knihovně konají, jsou v rámci propagace organizace, která je pořádá, a knihovna za ně neplatí, např. beseda „*Netopýři ve městě*“. Jednalo se o přednášku sdružení dobrovolníků

ČSOP NYCTALUS²², jenž představila jak svou činnost, tak činnost záchranné netopýří stanice. Přednáška byla spojená i s promítáním dokumentárního filmu „*Netopýři ve tmě*“ a možností si živé netopýry prohlédnout. Na akci přišlo přibližně 50 návštěvníků a celkově měla akce velký úspěch.

Mezi osvědčené akce patří „*Adventní harfa Jany Šouflové*“ – předvánoční koncert, který se konal druhým rokem a „*Psi pro život v Bohnicích*“ - interaktivní beseda Jany Drvotové ze sdružení Psi pro život, která má za cíl seznámit veřejnost s výcvikem a prací vodících nebo asistenčních psů. V knihovně se konala již třikrát). Na tyto pořady jsou zvány družiny, ale chodí i rodiče s dětmi a senioři.

Literární labyrint

Tuto akci připravuje spisovatelka Lucie Lukačovičová ve spolupráci s knihovnicí pobočky Bohnice. Akce se koná již čtvrtým rokem většinou v únoru na jiné téma a je zaměřena na zvyšování čtenářské gramotnosti. Při prvním labyrintu se pracovalo pouze s knížkami spisovatelky Lukačovičové, které byly ve fondu knihovny. V dalších ročnících výběr knih závisel na tématu akce. Během literárního labyrintu se luští kvízy na základě informací, které účastníci musí vyhledat v knihách nebo encyklopediích, které jsou připraveny. Jednotlivé kvízy na sebe navazují a soutěžící po vyplnění obdrží indicii, která jim umožní pokračovat dál. Úspěšní luštitelé obdrží drobné ceny. Celá akce trvá necelé tři hodiny a účastní se jí přibližně 20 lidí, jak děti s rodiči tak i mládež.

3.6.2 Shrnutí

Pobočka Bohnice i přes to, že má rozsáhlé prostory, nepořádá „*Noc s Andersenem*“, protože kulturní dům, ve kterém knihovna sídlí, nemá nočního vrátného a nelze se tedy do budovy během noci dostat. Další nevýhodou je i to, že kulturní dům pořádá vlastní akce a lidé jsou na ně zvyklí chodit, i když jsou placené. Lidé si také mnohdy pletou akce knihovny s akcemi v kulturním domě. I přes to pobočka pořádá průměrně 15 akcí všeho druhu měsíčně s návštěvností cca. 20 lidí na akci. Některé z akcí jsou pořádány i ve spolupráci s různými organizacemi nebo zajímavými osobnostmi, které se knihovně sami ozývají a vedení akce zajišťují.

²² ZO ČSOP NYCTALUS (www.nyctalus.cz) je sdružení dobrovolníků, jejichž členové jsou většinou mladí zoologové, posluchači či absolventi PřF UK, katedry zoologie. Sdružení se zabývá ochranou netopýřů, zejména péčí o nalezené netopýry na území Prahy a chovem hendikepovaných netopýřů za účelem širšího vzdělávání veřejnosti, nejčastěji při Evropských netopýřích nocích a dalších veřejně přístupných akcích.

Knihovna tak poskytuje „jen“ své prostory a svým čtenářům nabízí další její možné využití.

Knihovna si také sama zajišťuje určitou propagaci. K jednotlivým akcím vytváří tzv. pásky (záložky) s krátkou upoutávkou, které čtenářům rozdávají nebo přímo vkládají do půjčovaných knih. Kromě toho pobočka sama oslovuje okolní školy prostřednictvím tzv. budníků, kam vkládá během roku propagační materiály k pořádaným akcím, které by školy mohly zaujmout. Tyto budníky jsou umístěny v rámci školského odboru, který také sídlí v kulturním domě jako pobočka Bohnice a školy si je pravidelně vybírají.

V roce 2012 by pobočka Bohnice ráda pokračovala v opakování osvědčených akcí, např.: „*Adventní harfa Jany Šouflové*“, „*Psi pro život v Bohnicích*“ aj. Dále by se chtěla orientovat na organizace, které by v knihovně pořádaly zajímavé a výchovné akce bez finančního nároku jako byli např. „*Netopýři ve tmě*“. Školám by chtěla nabídnout více besed využívajících tzv. „kritického myšlení“. Pro seniory by stejně jako pobočka Korunní chtěla opět pořádat kurzy trénování paměti, které jsou velmi oblíbené.

3.7 Pobočka Dejvice

Pobočka Dejvice²³ je jednou ze čtyř poboček MKP na Praze 6. Od září 2009 se pobočka nalézá v budově Národní technické knihovny (dále jen NTK), kde je situována jihozápadně směrem ke křižovatce ulic Technická a Studentská. Toto umístění nabízí dobrou dopravní dostupnost MHD od Vítězného náměstí (metro A Dejvická, řada tramvají a autobusů) vzdáleného cca. 5 minut pěšky od budovy NTK.

V síti MKP se řadí mezi velké a nejstarší²⁴ knihovny. Zároveň byla poslední neautomatizovanou pobočkou až do května 2009. K dispozici má přízemí a první patro v rámci prostor NTK, které jsou spojeny schodištěm a zdvižnou plošinou, což zaručuje i bezbariérový přístup. Pobočka je přístupná dvěma vchody v přízemí, jedním z centrální haly a druhým ze Studentské ulice. V centrální hale se mimo pobočky a vstupních prostor nachází i další společenské prostory a vybavení, které

²³ Informace o pobočce Dejvice byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Olgou Tichou a Stanislavou Kiknavelidzpvou (knihovnice v oddělení pro děti a mládež) ze dne 22.11.2011.

²⁴ Knihovna Dejvice byla otevřena již v roce 1890 jako obecní knihovna tehdejší obce Dejvice. Teprve v roce 1922, po vytvoření Velké Prahy, se stala součástí knihovní sítě MKP.

jsou vhodným doplněním obou knihoven (výstavní galerie, konferenční sál, noční studovna, šatna s pultem i skřínkami, toalety, kavárna aj.) [Vávra, 2009].

V přízemí pobočky je umístěn centrální výpůjční pult a oddělení pro dospělé s několika studijními místy a odpočinkovými křesly umístěnými u prosklených venkovních stěn knihovny. Kromě toho jsou zde ještě dva počítače s elektronickým katalogem.

V prvním patře je šest počítačů s přístupem na internet, informační pult, regály s populárně-naučnou literaturou pro dospělé zaměřenou na trávení volného času, cizojazyčnou beletrii a oddělení pro děti a mládež s dětským koutkem. Stejně jako má pobočka Korunní ve svém dětském koutku svůj hrad „*Vinohrad*“, má pobočka Dejvice několik plastových psů tzv. „*Puppy*“ a skryš určenou pro malé děti (viz příloha č. 9). Kromě toho je tento prostor využíván i pro pořádání různých akcí. K dispozici je cca. 20 čalouněných molitanových kostek k sezení, popř. je možné přinést židle z prostor knihovny. Nevýhodou tohoto prostoru je, že není oddělen od ostatních prostor prvního patra a konané akce mohou návštěvníky pobočky rušit.

Knihovní fond obsahuje přes 50 000 knihovních jednotek se zaměřením na beletrii, naučnou literaturu a periodika týkající se volného času, čímž doplňuje vědecký charakter NTK [Vávra, 2009]. Pobočka Dejvice poskytuje následující služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Proquest, COTOJE)
- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce
- kontaktní místo Opencard
- stojany na kola umístěná před vchody do NTK
- nápojový automat
- bezbariérový přístup

Tabulka 5: Pobočka Dejvice v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	931 m ²
Počet studijních míst celkem	30
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	54 729
Počet PC s internetem	6
Počet PC s katalogem knihovny	3
Počet akcí celkem (kulturních 96 a vzdělávacích 26)	122
z toho školní akce	108
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 1 741 a vzdělávacích 738)	2 479
z toho návštěvníků školních akcí	2 223
Počet nově registrovaných čtenářů	2 415

Zdroj: interní statistika MKP

3.7.1 Pořádané akce

Akce konané v pobočce Dejvice jsou zaměřeny na akce pro děti, dospělé i seniory. Nicméně oproti předchozím pobočkám se jich koná méně. Nejvíce akcí je zaměřeno na první stupeň základních škol. Pobočka spolupracuje s přibližně deseti základními školami. Mezi nejúspěšnější besedy patří „*Seznámení s knihovnou*“, na které chodí i mateřské školy i druhý stupeň základních škol. Knihovnu také navštěvuje pravidelně blízká anglická školka. Na rozdíl od ostatních poboček si zde školy více objednávají besedy na své konkrétní téma, které není v běžné nabídce, např. „*Komedie Dell Arte*“, „*Nonsensová poezie*“, „*Média*“, „*Komiks*“ aj. Většina škol se hlásí sama a knihovna spolupracuje se stejnými učiteli, kterým doporučuje vhodnou četbu pro děti.

Pro rodiče a děti pořádají pravidelné pořady „*Pohádky pro šikovné ručičky*“. Každé setkání trvá přibližně 45 minut, během nichž se čte pohádka s kratším příběhem. Pro udržení pozornosti je čtení prokládáno otázkami k příběhu, malou výtvarnou dílnou a hraním her. Přibližná účast je 6-8 dětí s rodiči, kteří chodí pravidelně, popř. přivedou i své známé. *Noc s Andersenem* se zde nekoná ze stejných důvodů jako v pobočce Bohnice.

Pro dospělé i děti se ve spolupráci s oddělením metodiky konají jednou za čas autorská čtení, např. s Lucií Lomovou, která se věnuje komiksu, Petrem Šabachem známým humoristickými romány a povídkami, ilustrátorkou Renátou Fučíkovou aj. Návštěvnost autorských čtení pro veřejnost je kolem 30 návštěvníků. Pokud se jedná

o dětské autorské čtení, jsou zvány školy a družiny a celkově je program více interaktivní, např. je spojen s výtvarnou dílnou. Účast je potom i 75 dětí.

Pro seniory byla již podruhé akce „*PC pro seniory*“, na kterou knihovna dostala grant od MČ Prahy 6. O tuto akci byl velký zájem, ale mohlo se přihlásit pouze 24 seniorů, kteří byli rozděleni do čtyř skupin po šesti (více PC s internetem nemá pobočka bohužel k dispozici). Akce probíhala v oddělení pro děti a mládež, kde je k dispozici šest počítačů, na kterých se senioři učili především zacházet s internetem a e-mailem. Vše bylo pod vedením odborného lektora.

Pobočka Dejvice se účastnila i dalších celopražských akcí, např. během „*Bambiriády*“ a projektu „*Zažít město jinak*“ probíhaly výměny knih. Knihovna se i v roce 2011 účastnila „*Pražské muzejní noci*“ v rámci Národní technické knihovny. Přípraven byl doprovodný program pro děti – výtvarná dílna, hry, soutěže, apod.

3.7.2 Shrnutí

Pobočka Dejvice se řadí mezi velké pobočky, které mají přidělené finance na KVČ. Po přestěhování do nového působiště získala větší a modernější prostory. Její interiér působí moderně a vzdušně. Prosklené stěny zaručují dostatek světla. Nevýhodou je, že nemá oddělenou místnost pro konání akcí, které se konají v dětském koutku, kde je větší prostor, který se dá všemožně přizpůsobit.

Nejvíce akcí je připravováno pro školy, kde je zaručena stabilní účast. V minulosti pobočka pořádala i setkání příznivců karetní hry „*Magic*“, která se zde příliš neuchytila, možná i z důvodu, že nikdo z knihovníků tuto hru příliš neovládal. Při konání autorských čtení pro děti se snaží pobočka Dejvice pozvat i okolní školy, kterým zasílá pozvánku e-mailem nebo zve i konkrétní třídy během besed.

Do budoucna by pobočka chtěla pokračovat ve spolupráci s okolními školami, ze kterých má nejvíce nových čtenářů, v pořádání setkání pro děti a rodiče při společném čtení „*Pohádky pro šikovné ručičky*“ a v autorském čtení.

3.8 Pobočka Smíchov

Pobočka Smíchov²⁵ je jednou z nejstarších knihoven²⁶ a zároveň největší pobočkou na Praze 5. Od roku 2003 sídlí v zrekonstruované budově bývalé smíchovské tržnice. Její rozsáhlé prostory nabízí jak oddělení pro dospělé, děti a mládež, tak i fonotéku, čítárnu, počítačovou učebnu a klubovnu (viz příloha č. 10). Vzhledem k tomu, že se knihovna nalézá asi 350 metrů od stanic tramvají, autobusů a metra B - Anděl má i dobré dopravní spojení.

Součástí automatizované sítě se stala v říjnu 2003. K dispozici má celé první patro se dvěma galeriemi a vstupním vestibulem. Knihovna má samostatný vchod, kde je umístěna i zdvižná plošina, což umožňuje bezbariérový vstup. Vstupní vestibul nabízí možnost sezení i občerstvení z nápojového automatu na teplé nápoje nebo automatu na točenou kofolu. Dále jsou zde umístěny výstavní vitríny, počítač s elektronickým katalogem knihovny a uzamykatelné skříňky.

U vstupu do knihovní haly je centrální výpůjční pult, za nímž se nalézá rozsáhlý prostor s volným výběrem. Na jedné straně je umístěn vstup do klubovny a na druhé straně počítačová učebna, které jsou přístupné i mimo výpůjční dobu. Galerie umístěná nad vchodem nabízí sci-fi a fantasy literaturu a druhá galerie umístěná nad oddělením pro děti a mládež nabízí beletrii a časopisy pro starší děti. Na obou galeriích je rovněž několik studijních míst.

Oddělení pro děti se nalézá v zadní části knihovní haly a pro malé děti nabízí i dětský koutek s kolotočem, dětským nábytkem, molitanovými sedáky a dalším vybavením, které dětem v této části knihovny zpříjemňuje trávení času. V této části se konají i školní besedy pro menší děti.

Knihovní fond čítá přes 80 000 knihovních jednotek se zaměřením na sci-fi a fantasy literaturu. V současné době pobočka Smíchov nabízí tyto služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem, e-čtečky
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Proquest, COTOJE)

²⁵ Informace o pobočce Smíchov byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s Mílou Lincem (knihovník) ze dne 10.12.2011.

²⁶ Knihovna Smíchov byla otevřena již roku 1860 jako občanská veřejná knihovna a zároveň první veřejná obecní knihovna na území hlavního města. Do sítě MKP se stejně jako knihovna Dejvice přiřadila v roce 1922 po vytvoření Velké Prahy.

- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce
- kontaktní místo Opencard
- stojany na kola
- nápojové automaty
- bezbariérový přístup

Tabulka 6: Pobočka Smíchov v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	1 460 m ²
Počet studijních míst celkem/z toho klubovna/PC učebna	105/25/16
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	84 469
Počet PC s internetem	24
Počet PC s katalogem knihovny	7
Počet akcí celkem (kulturních 159 a vzdělávacích 198) z toho školní akce	357 170
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 2 274 a vzdělávacích 2 862) z toho návštěvníků školních akcí	5 136 3 162
Počet nově registrovaných čtenářů	2 173

Zdroj: interní statistika MKP

3.8.1 Pořádané akce

Pobočka Smíchov pořádá řadu kulturních i vzdělávacích akcí pro všechny věkové skupiny. Umožňují to jednak vhodné prostory i finance přidělené na KVČ. Vzhledem k členění knihovního fondu na sci-fi a fantasy literaturu se zde konají i akce zaměřené na tuto oblast. Pro děti a rodiče pořádá knihovna společná setkání v rámci klubu *MaTaDe* (viz níže), pravidelná čtení spojená s výtvarnou dílnou, hraním, divadelním představením apod. Pobočka se rovněž každoročně účastní mezinárodní akce podporující dětské čtenářství *Noci s Andersenem*.

Na rozdíl od předchozích poboček pořádá knihovna Smíchov více akcí pro mládež, které jsou zaměřeny na sci-fi a fantasy, jenž je u této věkové skupiny dosti oblíbená. Pravidelně se zde koná *Klub Magic*, kde se stejně jako v pobočce Bohnice scházejí příznivci karetní hry Magic. Na každé setkání se knihovníci snaží připravit nějaké knihy, které by hráče mohly zaujmout a většinou se i tyto knihy rozpůjčují. Již několik let probíhá program „*Děti dětem*“, v rámci kterého se konají během roku

různé pořady, jejichž iniciátory jsou děti, které knihovnu pravidelně navštěvují. Knihovna tedy poskytuje „pouze“ prostory, případnou propagaci a odborné rady. Cílem je zapojit do dění v knihovně samotné mladé čtenáře a dát jim možnost rozvíjet a realizovat jejich nápady.

Pro školy jsou opět připravovány tematické besedy, literární pořady a exkurze. Knihovna spolupracuje přibližně se sedmi základními školami, které chodí pravidelně a občas pobočku navštěvují i mateřské a střední školy z blízkého okolí. Nejvyužívanějšími akcemi jsou exkurze, při nichž se žáci seznamují s provozem knihovny a jejími službami. Mezi oblíbené tematické besedy pro první stupeň ZŠ patří např. „*Ilustrované čtení*“ – čtení pohádek spojené s doprovodem loutkového divadla, „*Nebojte se knihovny – Knihovna jako zdroj informací*“ – seznámení s knihovnou hravou a zábavnou formou. Knihovna také pravidelně pořádá pro dvě první třídy ZŠ projekt „*Pasování na čtenáře*“, který probíhá obdobně jako v předchozích pobočkách.

Pro dospělé jsou připravována autorská čtení a besedy se spisovateli, přednášky, cestopisy aj. V roce 2011 proběhl např. „*Den Japonské kultury*“ – jednalo se o odpolední pásmo přednášek a besed doprovázené malou výstavou obrázků s japonskou tematikou a harfový koncert. Program z části připravili mladí čtenáři pobočky, kteří s nápadem přišli a z části je podpořili známé osobnosti jako např. spisovatelka Františka Vrbenská nebo harfenistka a malířka Jana Šouřlová. Akce měla velký úspěch a navštívilo jí 80 návštěvníků.

Pro seniory (i uživatele v produktivním věku) jsou pořádány pravidelné PC kluby, které se konají každý týden v počítačové učebně, kde je k dispozici 12 míst. Kurzy jsou vedeny odborným lektorem a lze si vybrat z několika úrovní – úplní začátečníci (seznámení a základy práce s počítačem), základy internetu (první kroky a základní úkony v internetovém prohlížeči) a tematický internet (nakupování přes internet). Mimo to se také účastníci naučí pracovat s elektronickým katalogem MKP – Koniáš. Kurzy může navštěvovat registrovaný čtenář MKP s platným čtenářským průkazem zdarma.

Kromě toho pobočka Smíchov pořádá literární workshopy a malé tematické cony (minicony). Literární workshopy jsou určeny pouze pro registrované čtenáře MKP a nabízí začínajícím autorům sci-fi a fantasy možnost získat nové zkušenosti a případné kontakty. Každého setkání se může účastnit maximálně deset autorů, kteří

se v průběhu půl roku jednou měsíčně scházejí a pracují se svou povídkou – navzájem si je čtou, kritizují, zabývají se tvořením postav, charakterů, světů, stavby příběhu, atd. Na setkáních je navíc vždy přítomen někdo z oboru např. vydavatelé, spisovatelé, redaktoři aj. Workshopů se většinou účastní studenti, ale výjimkou nejsou ani starší začínající spisovatelé. Tyto specializované akce má na starosti knihovník a spisovatel Míla Linc, který má mnoho kontaktů a akce, které např. probíhají ve spolupráci s časopisem Pevnost, nakladatelstvím Straky na vrbě a dalšími se konaly zdarma (knihovna poskytla prostory a umožnila tak vzájemnou propagaci) např. „*Con na vrbě*“, „*Pevnostcon*“ aj.

MaTaDe

Pobočka Smíchov pořádá také program pro děti a jejich rodiče v rámci klubu *MaTaDe* (Máma, Táta, Děti). Jde o společná setkání nad knížkami, s nimiž jsou děti seznamovány pomocí pohybových aktivit, dramatizace textu a hudebních či rytmických hrátek (písničky, říkadla aj.). Vybrané pohádky jsou napůl vyprávěné a napůl hrané jako divadélko – po celou dobu děti mohou vstoupit do příběhu a podílet se na jeho dalším odvíjení. Během setkání také procvičují tělo (hopsání, tancování, protahování a jiné pohybové aktivity) a paměť (hádky a říkadla). Na závěr každého setkání je připravena výtvarná dílna, kde děti mohou ztvárnit, co v předchozích chvílích zažily. V současné době probíhají setkání nepravidelně ve vybrané pátky a je potřeba se na ně přihlásit.

3.8.2 Shrnutí

Pobočka Smíchov se řadí mezi největší pobočky MKP, které mají vhodné prostory ke konání akcí zaměřených na všechny cílové skupiny. Největší procento akcí je stále zaměřeno na školní skupiny, které se lépe oslovují a mohou chodit pravidelně. Mezi zajímavé projekty pro děti a mládež patří program „*Děti dětem*“, během kterého se děti mohou stát iniciátory pořadů nejrůznějšího druhu v knihovně. Začínající spisovatelé se mohou účastnit literárních workshopů, při kterých mají možnost si zlepšit své dovednosti ve psaní a naučit se něco nového. Především pro seniory se pravidelně konají PC kluby, při kterých se seznámí nejen s elektronickým katalogem MKP, ale naučí se i orientovat na internetu. Kromě toho pobočka pořádá pravidelná čtení, autorské besedy, výstavy, soutěže aj.

Vzhledem k tomu, že je pobočka zaměřena více na žánr science fiction a fantasy a má tímto směrem zaměřený knihovní fond, pořádá i akce zaměřené na toto téma. Některé akce připravuje ve spolupráci s dalšími subjekty (např. časopis Pevnost, nakladatelstvím Straky na vrbě, internetovým nakladatelstvím FantasyPlanet aj.). Díky tomu se knihovna stala propagovaná i mezi fanoušky tohoto žánru, kteří knihovnu také často navštěvují a využívají jejích služeb.

Do budoucna se bude pobočka Smíchov stále zaměřovat na konání akcí s přihlédnutím na literaturu sci-fi a fantasy, jako je pořádání miniconů, besedy s autory, workshopy aj. Také se snaží oslovit střední školy, které je stejně jako v ostatních pobočkách obtížné do knihovny přilákat. Mimo to nebude zapomínat ani na pořádání pravidelných akcí pro děti nebo seniory.

3.9 Dům Čtení (pobočka Ruská)

Dům čtení²⁷ se řadí mezi nejmodernější a velké pobočky MKP. Stejně jako pobočka Korunní spadá pod obvodní knihovnu pro Prahu 10 a 15. Jak již její původní název napovídá, lze ji najít v ulici Ruská 192. I když je knihovna mimo centrum, má dobrou dopravní dostupnost. Přímo před knihovnou je zastávka autobusů Pod Rapidem a tramvajová zastávka Průběžná je vzdálená asi 200 metrů od knihovny s návazností na metro A - Strašnická.

Budova, ve které se knihovna nalézá, prošla velkou rekonstrukcí v letech 2007 až 2010.²⁸ Cílem rekonstrukce bylo vytvořit moderní automatizovanou knihovnu, která by nabízela uživatelům nejen klasické knihovnické služby, ale i knihovnu zaměřenou zejména na beletrii s nabídkou akcí pro návštěvníky z celé Prahy. Z tohoto důvodu byla pobočka Ruská koncipována jako Dům čtení, který představí literaturu v její nejpoutavější podobě a ukáže potenciálním čtenářům, proč číst a i jak číst [Ciprová, 2011]. Dům čtení byl otevřen v listopadu roku 2010 jako kombinace knihovny a kulturně-společenského centra.

Knihovna má k dispozici celkem čtyři patra (viz příloha č. 11), ve kterých jsou studijní i odpočinková místa, počítače s elektronickým katalogem nebo s přístupem na internet a venkovní terasou. Všechna patra jsou propojena výtahem a do vyvýšeného vstupu vede nájezdová plošina. V přízemí je centrální výpůjční pult,

²⁷ Informace o pobočce Ruská byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s p. Josefem Strakou (knihovnik) ze dne 25.11.2011.

²⁸ Pobočka Ruská se v tomto objektu nalézá od roku 1983, ale navazuje na činnost knihovny číslo 56 vzniklé v roce 1962 původně sídlící na dnešním Kubánském nám.

regál s doporučenou četbou, novinkami a ten den vrácenými knihami. Zároveň je tu i čítárna s časopisy. První patro nabízí odpočinkovou literaturu – beletrii, tzv. koutek napětí, kde jsou detektivky, horory, thrillery, válečná a dobrodružná literatura. Dále je tu regál s komiksy, audio knihy, DVD s filmy aj. Ve druhém patře se nalézají naučná literatura se zaměřením na umění a literární vědu. Navíc je tu i klubovna s promítacím plátnem a projektorem, kam se vejde až 45 návštěvníků. Třetí patro je zaměřené na literaturu pro děti a celkově působí velice příjemnou a hravou atmosférou. V dětském oddělení je dětský koutek s kobercem, stanem, plyšovými hračkami, sedacími vaky, dětským nábytkem, tabulí aj. Rovněž je zde prostor pro konání menších akcí pro děti, např. školních besed.

Fond knihovny činí na 76 000 knihovních jednotek se zaměřením na beletrii, poezii, prózu a literární vědu. Uživatelům jsou poskytovány tyto služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, CD s hudbou i mluveným slovem, DVD, e-čtečky
- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Music Online, Proquest, Film Index International aj.)
- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce zaměřené na literaturu a čtení
- přebalovací pult
- bezbariérový přístup

Tabulka 7: Dům čtení (pobočka Ruská) v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	1 237 m ²
Počet studijních míst celkem	108
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	76 531
Počet PC s internetem	9
Počet PC s katalogem knihovny	4
Počet akcí celkem (kulturních 180 a vzdělávacích 98)	278
z toho školní akce	104
Počet návštěvníků akcí celkem (kulturních 3 439 a vzdělávacích 1 977)	5 416
z toho návštěvníků školních akcí	253
Počet nově registrovaných čtenářů	1 712

Zdroj: interní statistika MKP

3.9.1 Pořádané akce

Dům čtení je zaměřen na různé typy literárních akcí, což umožňuje jednak fond knihovny (beletrie zde převažuje nad naučnou literaturou), přidělené finance na KVC a prostory, které umožňují pořádání akcí pro větší množství účastníků i s použitím výpočetní techniky (projektor, promítací plátno, apod.). Celkově má na starosti konání akcí pět knihovníků – dva knihovníci zastřešují programy pro děti, dva knihovníci akce pro dospělé a jeden knihovník funguje jako propojovací článek. Většinu těchto akcí zařizuje knihovník a básník Josef Straka, který se zná s mnoha autory osobně a patří do literární komunity, což mu značně usnadňuje komunikaci a organizování jednotlivých literárních akcí.

Pro rodiče a děti se pravidelně každý druhý pátek v měsíci pořádají společná čtení v rámci pořadu „*Méd'a Tulák*“. Každé setkání trvá přibližně jednu hodinu a je tematicky zaměřeno na jiný pohádkový příběh. Přípravován je i doprovodný program např. zpěv, výtvarná dílna, novinky v dětské literatuře apod.

Děti se mohou zúčastnit jednou za rok i mezinárodní akce „*Noc s Andersenem*“, která se v Domě čtení v roce 2011 konala poprvé. Účastnilo se jí 15 dětí, pro které byl připraven podobný program jako tomu bylo i v pobožce Korunní. Dále děti mohou navštěvovat další akce, které jsou pro ně během roku připravovány, např. prázdninová soutěž, autorská čtení pro děti aj. V rámci 1. června také proběhl „*Dětský den v domě čtení*“, jehož součástí byla výtvarná dílna i soutěž o ceny, pořádaná ve spolupráci s nakladatelstvím Timpanum a také čtení pohádek s hercem Jiřím Lábusem.

Pro školy je stejně jako v ostatních pobožkách připravována řada pořadů. Pravidelně do Domu čtení dochází přibližně pět mateřských, 15 základních a deset středních škol. Mateřské školy se většinou ozývají samy a mají zájem především o seznamovací besedu spojenou s exkurzí knihovny, která je připravena hravou a zábavnou formou úměrnou k věku dětí. O tuto besedu jeví zájem i ostatní školy, ale program je již více odborný. Žáci se seznamují s knihovnou, jejím programem, službami – hlavně způsoby vyhledávání v databázích. Střední školy nejvíce projevují zájem o časopisecký workshop, přednášku o současné české literatuře po roce 1990, která je podle přání učitelů zaměřená buď na nejznámější prozaiky (Václav Havel, Michal Viewegh, Jáchym Topol aj.) nebo na celkový přehled o české literatuře.

Žádaná je i beseda „*Dějiny komunikace*“, která podává komplexní pohled na mezilidskou komunikaci obecně od vzniku řeči až po masmédiá.

Pro dospělé jsou připravovány literární pořady, autorská čtení, výstavy apod. Hlavním kulturním dnem z celého týdne je středa, kdy probíhají žánrové večery. První středa v měsíci je věnována autorskému čtení jednoho českého prozaika nebo básníka. Četli zde spisovatelé jako Radka Denemarková, Petra Hůlová, Stanislav Beran, Radek Fridrich aj. Druhou středu v měsíci se představují přední literární časopisy, nakladatelství nebo portály, např. proběhl „*Večer malých nekomerčních nakladatelství*“, které nemají velkou propagaci a příliš se nedostanou do povědomí čtenářů, ale i tak vydávají zajímavé tituly. Třetí středa je vyhrazena jiným literárním žánrům, např. komiksu, sci-fi, detektivkám aj. Poslední středa v daném měsíci je věnována celoročnímu cyklu „*Duše měst a regionů*“, v rámci kterého jsou představovány jednotlivé regiony, města nebo země, např. jihočeský region, New York, Rusko, atd.

Kromě výše uvedených akcí uspořádal Dům čtení v létě „*Festival autorského čtení*“, během kterého vystoupilo v jeden den deset autorů. I přes to, že se akce konala v létě, jí navštívilo cca 56 lidí, což ukázalo, že se v červenci a srpnu příliš literárních akcí v Praze nekoná (nevychází literární časopisy a kavárna Fra nepořádá pravidelná čtení). V rámci prvního výročí vzniku této pobočky probíhalo autorské čtení dvou velkých českých prozaiků Radky Denemarkové a Tomáše Zmeškala, kteří se zároveň stali na jeden rok patrony Domu čtení. V dalších letech budou patrony této pobočky jiní dva přední čeští spisovatelé, kteří budou uvádět a účastnit se vybraných akcí knihovny.

Knihovna také pořádala ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Židovského muzea dvě velké výstavy o holocaustu a životě Anny Frankové. Jako doprovodný program byl připraven cyklus přednášek o historii Židů od 13 stol. až po současnost, židovské literatury aj. Tyto přednášky měly jako jedna z mála akcí knihovny vstupné ve výši 40,-Kč. Mimo to se knihovna účastnila i několika regionálních nebo místních akcí, např. „*Zažít město jinak*“, „*Den poezie*“ aj.

3.9.2 Shrnutí

Dům čtení je svým fondem, odborností i aktivitami specializován na práci s beletrií, na čtení a na zážitky s tím spojené. Během měsíce se koná přibližně 40 akcí s průměrnou návštěvností 22 lidí na akci. Hlavní cílovou skupinou jsou lidé ve věku 25-40 let, pro které jsou připravovány literární pořady, autorská čtení apod.

Během prvního roku, kdy byl Dům čtení otevřen, se dostal na tzv., mapu literárního světa, což je dáno nejen velkým počtem kvalitních literárních pořadů, ale i tím, že akce této pobočky jsou hodně propagovány v tisku i médiích. Mediálním partnerem je např. Portál české literatury (<http://www.czechlit.cz/>), který informuje o všem literárním dění po celé ČR a čte ho na 1 500 lidí denně. Dále pobočka spolupracuje s českým rozhlasem 3 - Vltava (pořad Mozaika), časopisem Metropol, kavárnou Fra (koná pravidelná autorská čtení), se Společností poezie (koordinuje festival Den poezie) aj. Dům čtení spravuje i svůj profil na Facebooku (<http://www.facebook.com/dumcteni>), který je pravidelně aktualizován, a jeho fanoušci (860 fanoušků ke dni 25.3 2012) jsou často zváni na jednotlivé akce v rámci pozvánek zasílaných přes Facebook. Kromě toho je měsíční program prezentován i ve skládacích programových brožurách Kulturního a vzdělávacího centra MKP a na vlastních letáčcích, které jsou rozdávány čtenářům, popř. rozesílány e-mailem školám.

Dům čtení také spolupracuje s občanským sdružením dětských domovů - Letní dům, se kterým připravuje některá autorská čtení pro děti. Knihovníci občas docházejí i do klubu seniorů, se kterým spolupracují a připravují v něm literární program.

V roce 2012 budou probíhat tři projekty, na které knihovna získala grant. Prvním bude celoroční cyklus pro mládež „*Život ulice*“, který se bude zabývat různými podobami života na ulici ať už street art grafiky, bezdomovectví, proměňování města apod. Pokračovat bude cyklus „*Duše měst a regionů*“ ve formě komponovaných večerů (autorské čtení, promítání, diskuze, výstavy), kde budou představeny další regiony a místa. A třetím projektem budou přednášky na téma „*Poválečné výtvarné umění*“ po roce 1945 v šesti celcích. Kromě toho bude Dům čtení pokračovat v pravidelných akcích pro děti a pořádání autorských čtení.

3.10 Ústřední knihovna

Ústřední knihovna je největší a zároveň nejvytíženější pobočkou v síti MKP. Po rekonstrukci budovy v roce 1998²⁹ se stala první automatizovanou knihovnou v síti MKP. Nalézá se na Mariánském náměstí 1 v Praze 1. Vzhledem k tomu, že je v centru města, má výhodné umístění a dobrou dopravní dostupnost (metro A Staroměstská, tramvajová a autobusová zastávka Staroměstská).

Nejčastěji jejích služeb využívají studenti středních a vysokých škol. Z tohoto důvodu je významná i její role jako studijní knihovny, která nabízí ke čtení a studiu více než 400 studijních míst. V Ústřední knihovně je několik relativně samostatných specializovaných úseků na absenční a prezenční půjčování, na hudební, divadelní a filmový fond, e-zóna, Informační středisko, jehož součástí je i úsek pragensijní, internetová studovna (viz podkapitola 2.2.1) a oddělení pro děti a mládež (viz příloha č. 12).

Do knihovny vedou celkem tři vchody -hlavní vchod z Mariánského náměstí a dva vedlejší vchody z Valentinské ulice (z nichž jeden je bezbariérový a jeden vede přímo do oddělení pro děti a mládež). Většina specializovaných úseků je umístěna v samostatných místnostech a vstup do nich vede ze vstupní haly hlavní budovy, kde je rovněž šatna, pokladna, vracení výpůjček, vstup do centrální haly atd. Centrální hala spojuje oddělení pro děti a mládež se studovnou a volným výběrem knihovního fondu (beletrie, naučná a cizojazyčná literatura, časopisy a denní tisk aj.). Výhodou tohoto uspořádání je, že předsálí je přístupné i mimo výpůjční dobu. Zároveň je možné ponechat otevřený vchod pouze do suterénu budovy, v němž se nachází dva multifunkční sály, počítačová učebna, šatna a toalety. Tyto prostory jsou využívány ke konání kulturních a vzdělávacích akcí pro širokou veřejnost (viz kapitola 4).

V knihovním fondu je výrazněji zastoupena naučná a cizojazyčná literatura a také audiovizuální nosiče. Ve skladech a na volném výběru je zhruba 700 000 svazků (knihy, noty, filmy, hudba, mapy aj.). Ústřední knihovna poskytuje uživatelům tyto služby:

- půjčování a rezervování knih, turistických map, časopisů, hudebnin, CD s hudbou i mluveným slovem, DVD s filmy

²⁹ Budova Ústřední knihovny byla postavena v letech 1925 – 1928 přímo pro účely „Knihovny hlavního města Prahy“ díky finančním prostředkům Pražské městské pojišťovny. Kromě Ústřední knihovny sídlí v této budově vedení MKP, Galerie hlavního města Prahy a divadélko Říše loutek.

- informační a bibliografické služby včetně přístupu do báze dat MKP (EBSCO, Music Online, Oxford Music Online, Proquest, COTOJE, aj.)
- zhotovování kopií z fondu knihovny čtenářům s platným průkazem pro vlastní potřebu čtenáře
- bezplatný přístup k internetu, wifi
- kulturní a vzdělávací akce
- kontaktní místo Opencard
- specializovaná oddělení zaměřená na divadlo, film, hudbu, Prahu aj.
- digitální piano (hudební oddělení), herní konzole (oddělení pro děti a mládež), iMac (e-zóna), infopoint (informační středisko) aj.
- nápojové automaty, bufet, šatna
- bezbariérový přístup

Tabulka 8: Ústřední knihovna v číslech za rok 2011

Celková plocha knihovny	5 192 m ²
Počet studijních míst celkem/z toho studovna	419/40
z toho speciálních míst pro malé děti (oddělení pro děti a mládež)	18
z toho poslechových míst (hudební oddělení)	13
z toho v informačním středisku	40
Velikost knihovního fondu (k 31. 12. 2011)	698 959
Počet PC s internetem	27
Počet PC s katalogem knihovny	34
Počet akcí celkem	282
z toho oddělení pro děti a mládež celkem	220
kulturních /vzdělávacích akcí	136/84
školních akcí	193
z toho vzdělávacích akcí informačního střediska a Pragensií	42
z toho vzdělávacích akcí hudebního oddělení	1
z toho kulturních akcí divadelního a filmového oddělení	3
Počet návštěvníků akcí celkem	6 260
z toho návštěvníků oddělení pro děti a mládež celkem	5 002
kulturních /vzdělávacích akcí	2 971/2 031
školních akcí	4 447
z toho návštěvníků akcí informačního střediska a Pragensií	418
z toho návštěvníků akcí hudebního oddělení	20
z toho návštěvníků akcí divadelního a filmového oddělení	380
Počet nově registrovaných čtenářů	10 335

Zdroj: interní statistika MKP

3.10.1 Pořádané akce v rámci oddělení pro děti a mládež

Oddělení pro děti a mládež³⁰ není jediný specializovaný úsek MKP, který pořádá různé akce, ale je to oddělení, které se nejvíce zaměřuje na rozvoj čtenářství. Oddělení je, jak již bylo řečeno, přístupné z centrální haly knihovny nebo vlastním vchodem, kde je rovněž i šatna pro děti. Stejně jako v několika předchozích knihovnách je v rámci dětského oddělení i dětský koutek, který vypadá jako poskládaný z velkých kostek dětské stavebnice (viz příloha č. 12). Kromě toho je tu i dětský nábytek, herní konzole a absenčně si lze vypůjčit časopisy určené pro děti a mládež, DVD aj.

Programy pořádané v rámci oddělení pro děti a mládež jsou zaměřeny právě na tuto skupinu, školy a rodiče s dětmi. Mezi zde pořádané akce patří tematické besedy, které vedou knihovníci a dále jsou nabízeny besedy s ilustrátory, autory, apod. Většina tematických akcí, které vede knihovník, se konají přímo v oddělení pro děti a mládež především z důvodu k lepšímu přístupu ke knihám a prací s nimi. Besedy, které jsou připravované s použitím výpočetní techniky (prezentace v PowerPointu, promítání, apod.) nebo jsou určené pro větší počet návštěvníků, se pořádají v klubovně, případně v internetové studovně.

Akce pro školy

Pro školy jsou podobně jako u dříve představených poboček nabízeny různé literární programy, ale na rozdíl od předchozích poboček sem jezdí i školy ze vzdálenějšího okolí (dokonce i mimopražské, např. z Mělníka a Říčan). Tyto školy (mateřské, střední i základní) nejčastěji využívají seznámení s knihovnou formou „*Exkurze*“, které se konají přibližně jednu hodinu před otevřením knihovny. Během exkurze se účastníci seznámí s knihovnou a jejími službami v rámci celé knihovní sítě MKP, projdou se po jednotlivých odděleních Ústřední knihovny a naučí se pracovat v elektronickém katalogu knihovny (přihlášení, vyhledávání, apod.). Program a náročnost exkurze je přizpůsobena věku účastníků, např. středoškoláci se již více a do hloubky seznamují jak s elektronickým katalogem tak i případně elektronickými informačními zdroji.

³⁰ Informace oddělení pro děti a mládež Ústřední knihovny byly získány na základě osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Jitkou Řehákovou (vedoucí úseku služeb pro děti a mládež) ze dne 16.11.2011.

Náměty tematických besed vznikají jako souhrn toho, co potřebují učitelé jako doplněk k výuce a toho, co jednotlivé knihovníky zajímá, popř. baví je připravovat (jaké téma, autoři, knižní novinky, atd.). Šíře jednotlivých témat je velká a každý knihovník má připravený určitý okruh přednášek, které mu vyhovují, což je i poté vidět na vedení besedy. Z organizačních důvodů má každé téma besedy i náhradníka pro případ onemocnění apod. Při besedách knihovníci využívají i metody tzv. „Kritického myšlení“, které se zaměřuje na rozvoj klíčových kompetencí dětí (kompetence jazykové, k učení, komunikativní, k řešení problémů, atd.). Nejoblíbenější besedy pro první stupeň ZŠ jsou např. „První čtení“ - aneb po jaké knížce sáhnout, když už umím číst, „Netradiční četba“ – seznámení s méně známými, ale přesto velice kvalitními knihami, „Astrid Lindgrenová“, „Dětská fantastická literatura“ – interaktivní beseda věnovaná dětské literatuře s fantastickými prvky aj. Druhý stupeň ZŠ využívá nejčastěji např. besedy „Novinky literatury pro děti a mládež“ – výběr z nových titulů ve fondu knihovny spojené se čtením ukázek, „Královská cesta“ – pražské pověsti a legendy, „Za ostatným drátem“ – holocaust očima dětí na základě příběhů pamětníků z knih aj.

Vybraným školám je nabízen celoroční projekt „Jak prvňáčci rostou s knihou“, kdy obdobně, jako je to u jiných podobných projektů, navštěvují žáci první třídy pravidelně knihovnu od začátku školního roku. Děti dostanou papírovou knížečku, do které jim knihovnice zaznamenávají jejich úspěchy ve čtení a i jejich výšku, aby bylo vidět, jak vyrostly. Na konci školního roku proběhne opět slavnostní ukončení a pasování na čtenáře.

Akce pro volně příchozí děti

Kromě akcí pro školy jsou připravovány pořady i pro volně příchozí čtenáře. Jedná se o komponované pořady – cyklus „Hrajte si s námi“, během kterých se čte, vypráví a v rámci drobné výtvarné dílny i něco vyrábí, odpolední čtení – cyklus „Čtete si s námi“, na kterém se rovněž čte z vybraných kvalitních titulů, které by knihovníci rádi doporučili. Na tyto cykly jsou zvány i družiny a konají se jednou za dva měsíce. Pro začínající čtenáře (děti ve věku 6-8 let) je připravena obdobná akce podporující dětské čtenářství jako u prvňáčků s názvem „Oživlá písmenka“ (viz níže). Pro mládež (děti ve věku 10-13 let) je nově připravována hra „Antika – hra na hrdiny“, kdy vypravěč nějakým způsobem řídí děj a účastníci se hráči hrají za

jednotlivé postavy v příběhu. V souvislosti s tím by se postupně měla představovat zajímavá díla literatury pro děti.

Pro rodiče s dětmi (kolem tří let) se pořádají společná setkání v rámci akce „*Dopoledne pro mrňousky*“, která se opět věnují především čtení doprovázenému malou výtvarnou dílnou. Setkání se konají každý třetí čtvrtek v měsíci a navštěvuje ho 6-8 dětí s rodiči. Kromě toho se dětské oddělení každoročně zapojuje do mezinárodních akcí jako je „*Noc s Andersenem*“ a do projektu „*Kde končí svět*“ (viz podkapitola 1.2.3). Přes letní prázdniny se pravidelné akce nekonají, ale děti se mohou účastnit celosíťové prázdninové soutěže nebo mimořádných akcí.

Oživlá písmenka

Oživlá písmenka (loňský ročník s názvem „*Písmenková polévka*“) je celoroční hra na podporu dětského čtenářství pro začínající čtenáře ve věku 6-9 let. Akce se koná šestým rokem a vždy pod jiným názvem s jinými tituly knih. Účastní se jí přibližně 15 dětí, ale ne všechny vydrží až do konce. Během školního roku musí přečíst nejméně pět knih z deseti vybraných vhodných knížek určených dětem. K těmto knihám dostanou děti úkoly (náročnost je přizpůsobena věku), které mají za cíl ověřit, zda danou knihu opravdu četly. Při každém splněném úkolu dostanou děti od tzv. „knihovního papouška“ malou odměnu. Splněné úkoly jsou dětem zaznamenávány do jejich čtenářského deníčku, který jim slouží jako přehled o tom, co všechno splnily, přečetly, apod. Na konci školního roku je slavnostní setkání všech úspěšných účastníků, kteří si povídají o svých předčtených knihách (co se jim líbilo a nelíbilo) a jako odměnu dostanou knihu na památku. Partnerem loňského ročníku bylo nakladatelství Meandr, které knihovně věnovalo knížky jako dárek pro čtenáře.

3.10.2 Shrnutí

Ústřední knihovna je největší pobočkou v síti MKP, má k dispozici samostatné prostory pro konání nejrůznějších akcí jako např. klubovnu, internetovou studovnu, multifunkční sály, atd. Oddělení pro děti a mládež pořádá přibližně 20 akcí měsíčně, na které má přidělené finance. Programy jsou zaměřené především na čtení a propagaci služeb MKP. Akce pro školy navštěvují nejen školy v blízkosti knihovny, ale i školy ze vzdálenějšího okolí. Nejvyužívanější jsou při tom exkurze,

kteře využívají všechny typy škol, především střední školy. Mimo to dětské oddělení pořádá ve spolupřáci s oddělením metodiky besedy s autory, na které jsou zvány i školy nebo družiny. Jako jediná z navštívěných poboček pořádá obdobnou celoroční akci pro prvňáčky i pro volně přičhozí děti s cílem podporovat nejen dětské čtenářství, ale také děti naučit do knihovny chodit a využívat jejich služeb.

Dětské oddělení si dělá určitou propagaci samo, např. nabídky besed pro školy rozesílá již koncem srpna a během školního roku (v tzv. přípravném týdnu) hlavně školám, které jsou v docházkové vzdálenosti. Kromě toho knihovníci oslovují i školy, které do knihovny přestaly chodit a snaží se zjistit z jakého důvodu. Většinou ale udržují dlouhodobou spolupřáci s jednotlivými školami. V rámci akce „*Dopoledne pro mrňousky*“ spolupřacují s mateřským centrem Kampa, v němž se snaží knihovna oslovit především maminky na mateřské dovolené.

Do budoucna bude oddělení pro děti a mládež pokračovat v pravidelných osvědčených cyklech a pořádat besedy s autory alespoň jednou měsíčně. Stejně jako Dům čtení se bude i více zaměřovat na mládež, pro kterou bude připraven cyklus na téma „*Město žije*“.

3.11 Sumarizace

Každá pobočka má jiný okruh čtenářů, jiné finanční možnosti, prostory apod. Je tedy velice těžké akce na pobočkách sjednotit. Hodně při tom zaleží právě na přidělených financích na pořádání KVČ a tedy celkovém rozpočtu MKP. Menší pobočky mají více vyhraněnou skupinu čtenářů. Např. do pobočky v Záhřebské, která má v blízkosti hodně škol, chodí opakovaně děti právě z těchto škol a do oddělení pro dospělé zase chodí důchodci z okolních domovů s pečovatelskou službou. Pobočce Dittrichova se zase povedlo navázat dlouholetou spolupřáci s rodiči, kteří chodí se svými dětmi na pravidelná čtení. Je velké procento lidí, kteří se do těchto menších poboček vrací za knihovníky, protože je znají, což je právě důležité pro děti i seniory. Knihovna je vnímána jako komunitní centrum, kam si mohou přijít popovídat i půjčit knihu.

Větší pobočky s vhodnými prostory a většími finančními prostředky mají více možností k pořádání akcí nejen pro děti a pro školy, ale také pro dospělé i seniory. Mohou tedy např. zajistit lektory k výuce na počítačích a tím zvyšovat informační gramotnost především u seniorů, pořádat autorská čtení, tematické besedy

a přednášky na žádaná témata, výstavy apod. Tím dávají možnost proniknout do povědomí pražské veřejnosti.

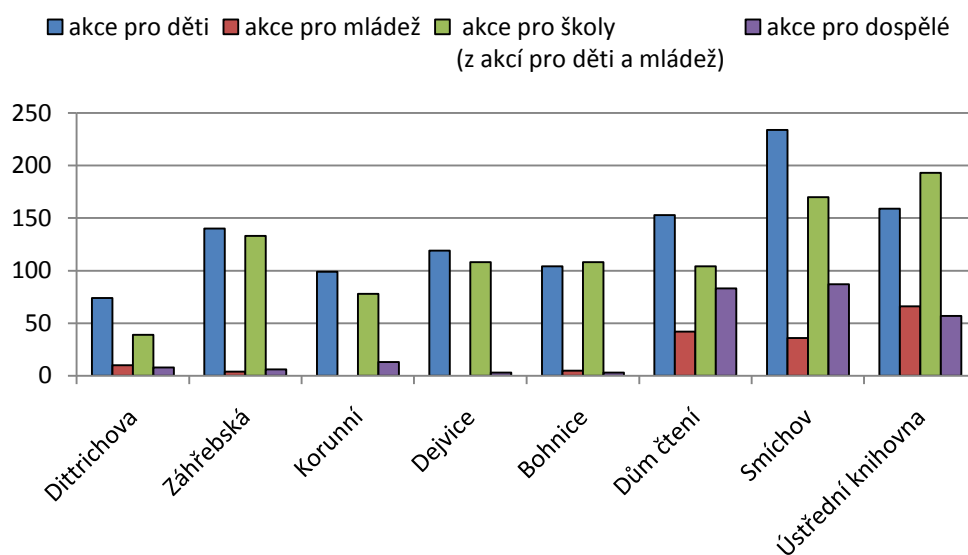
Ze statistik MKP vyplývá (viz graf 5 a 6), že nejvíce akcí na uvedených pobočkách je věnováno především dětem a tím i školám. Většina poboček spolupracuje se školami z blízkého okolí, ale na některé pobočky (Ústřední knihovna, pobočka Smíchov, Dům čtení) jezdí i vzdálenější školy. Nejžádanějšími akcemi bývají exkurze, besedy seznamující s knihovnou a celoroční projekty pro prvňáčky. Nejvíce využívá vzdělávací aktivity v knihovnách první stupeň základních škol, což je dáno i tím, že na tomto stupni vzdělání mají děti jednoho vyučujícího, který si lépe může vyhradit čas na návštěvu knihovny. Druhý stupeň základních škol a střední školy akce knihoven navštěvují také, ale v podstatně menší míře, i když program je stejně pestrý a kvalitní jako pro první stupeň. Většina knihovníků, kteří se snažili právě tuto skupiny oslovovat osobně nebo zjišťovat, kde by mohl být problém, narazila právě na to, že každý předmět má svého vyučujícího, který nemusí být ochoten svou vyučovací hodinu přenechat návštěvě knihovny. Hodně tedy záleží na řediteli školy, popř. metodikovi školy nebo učiteli. Důležité je, aby škola knihovnu brala jako svého partnera, který může obohatit literární výuku i případně poskytnout literaturu. Dobrá je v tomto případě i dlouhodobá spolupráce a akce, které se konají po celý rok. Děti si za tu dobu vypěstují vztah ke knihovně, popř. i knihovníkovi, který rovněž hraje důležitou roli a většina z nich se vrací do knihovny i v dalších letech.

Nejproblémovější skupinou z pohledu návštěvnosti i pořádaných akcí je mládež (12-16 let), která má mnoho jiných zájmů a aktivit. Z tohoto důvodu se MKP na tuto věkovou skupinu do budoucna zaměří a pokusí se ji nabídnout témata, které by je mohla zaujmout a poukázat i na to, co všechno knihovna může nabídnout. V roce 2012 budou probíhat dva velké cykly pro mládež „Život ulice“ v Domě čtení a „Město žije“ v Ústřední knihovně.

Akce pro dospělé pořádají větší pobočky, které k tomu mají možnosti. Nejvíce se jich koná v Ústřední knihovně, kde tyto akce zajišťuje především Kulturní a vzdělávací centrum - Lidová univerzita (viz kapitola 4.1). Dalšími pobočkami, které tyto akce pořádají a mají i velký úspěch i co se týče návštěvnosti, je pobočka Smíchov a Dům čtení, jenž je zároveň nejpropagovanější pobočkou mimo Ústřední knihovnu.

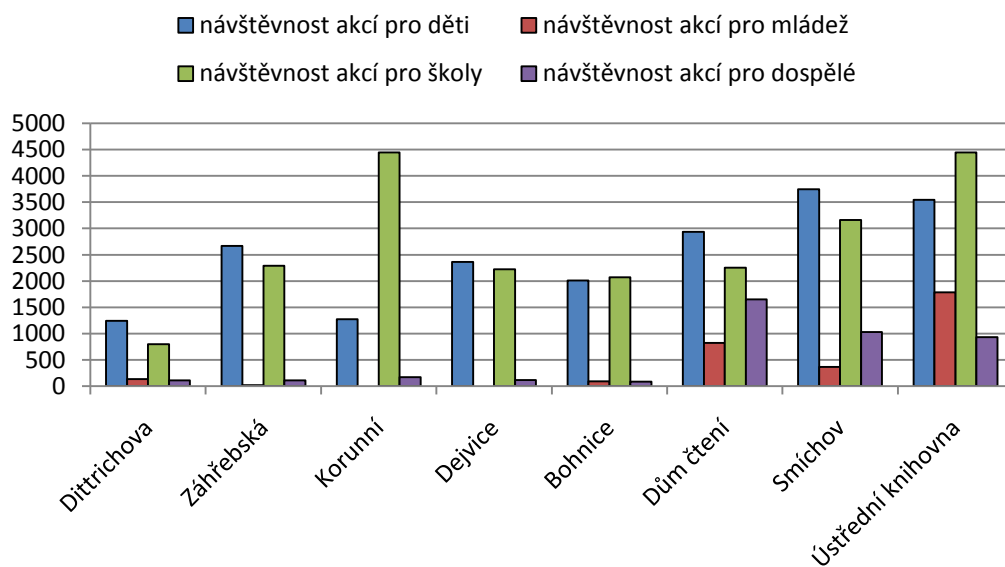
Celkově lze říci, že každá pobočka MKP nabízí dle svých možností pestrou nabídku kulturních i vzdělávacích akcí pro různé věkové skupiny, které přispívají k podpoře čtenářství. Důležité při tom je, aby byla knihovna vnímána jako komunitní centrum, poskytující přátelské prostředí a tím poskytla návštěvníkům i sociální kontakt, který je v 21. století stále vyhledávanější. Knihovna by měla také nadále živit spolupráci s různými subjekty (školami, mateřskými centry, organizacemi nabízejícími volnočasové aktivity pro mládež i ostatní, nakladateli aj.) a propagovat své služby nejen v rámci svých poboček, ale i v rámci různých celostátních akcí.

Graf 5: Počet akcí na jednotlivých pobočkách:

Zdroj: interní statistika MKP

Graf 6: Počet návštěvníků akcí na jednotlivých pobočkách

Zdroj interní statistika MKP

4 Kulturní a vzdělávací aktivity Městské knihovny v Praze

Městská knihovna v Praze nabízí svým uživatelům kromě klasických informačních nebo výpůjčních služeb také možnost účastnit se nejrůznějších vzdělávacích a kulturních akcí, čímž naplňuje roli kulturního centra. Těchto akcí bývá kolem 5 000 ročně a navštíví je více než 100 000 účastníků [Bimková, 2007, str. 12]. Jsou jim mimo jiné k dispozici dva dobře vybavené multifunkční sály v rámci hlavní budovy na Mariánském náměstí. Velký sál od března 2012 nabízí i možnost 3D projekce.

Hlavním organizátorem kulturních a vzdělávacích akcí je Kulturní a vzdělávací centrum MKP (dříve Lidová univerzita, dále jen LU), ale jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, organizují je i jednotlivé pobočky.

4.1 Kulturní a vzdělávací centrum MKP - Lidová univerzita

Kulturní a vzdělávací centrum³¹ připravuje kulturní a vzdělávací akce pro širokou veřejnost již více než 50 let. Svou činnost zahájila LU v roce 1961 pod názvem Lidová univerzita vědy, techniky a umění a od té doby je nedílnou součástí MKP. Celé pražské veřejnosti zajišťuje pestrou nabídku kulturních a vzdělávacích akcí. LU se snaží být alternativou ke komerčnímu způsobu prezentace kulturních hodnot, chce být prostorem k relaxaci, k hodnotnému prožívání volného času i k získávání nových vědomostí.

Hlavním pracoviště LU se nalézá v Mostecké ulici na Praze 1 a v současné době má k dispozici 12 stálých pracovních úvazků. Při tom šest pracovníků má na starosti programový úsek (čtyři programoví pracovníci, administrativně-ekonomická pracovnice a pracovník uměleckého provozu sálů) a úsek pronájmu sálů zajišťuje vedoucí úseku sálů. Dále jsou k dispozici 2-3 technici, 2-3 pořadatelky a dvě pokladní. Na vše při tom dohlíží vedoucí Kulturního a vzdělávacího centra.

V současné době LU připravuje ročně téměř 600 akcí, které navštíví více než 51 000 osob (viz tab. 9). Za posledních šest let dokonce vzrostla činnost LU ve všech sledovaných parametrech (návštěvnost, počet akcí, tržby a obsazenost sálů) o více než 100% [Rudolfová, 2012]. K oblíbenějším akcím patří např. cykly o výtvarném umění, architektuře a historii, přednášky s filozofickou, psychologickou

³¹ Informace o Kulturním a vzdělávacím centru (Lidové univerzitě) byly získány na základě emailové komunikace, osobní návštěvy a ústního rozhovoru s pí Hanou Rudolfovou (vedoucí Kulturního a vzdělávacího centra) ze dne 14.2.2012.

a společenskou tematikou, cestopisy, setkání se známými osobnostmi z kulturního i politického života aj. Nejnavštěvovanějšími akcemi jsou zejména filmové projekce, festivaly a přehlídky. Většina těchto akcí se koná v malém a velkém sále, ale také v klubovně a v počítačové učebně Ústřední knihovny. Cenová hladina nabízených akcí a pořadů je standardně udržována na nejnižší možné úrovni, čímž LU konkuruje ostatním komerčním institucím. LU má při tom vyhrazen roční rozpočet, který je stanoven z celkového rozpočtu MKP a musí dodržovat plán příjmů a výdajů, který je stanoven již na rok dopředu. Z tohoto důvodu je nutné opravdu pečlivě volit pořádané akce a nedopustit, aby nějaká z nich byla prodělečná, ale stále dostupná široké veřejnosti. Výhodu a úsporu někdy přináší akce pořádané ve spolupráci s jinými kulturními institucemi, které občas využívají k financování granty. Průměrná cena pořádaných akcí byla za rok 2011 cca. 40,- Kč/osobu.

Tabulka 9: Kulturní a vzdělávací centrum MKP - Lidová univerzita v číslech

Počet kulturních akcí v roce 2011	334
z toho pro děti	8
pro mládež	26
pro dospělé	300
Počet vzdělávacích akcí v roce 2011	262
z toho pro děti	0
pro mládež	5
pro dospělé	257
Počet akcí v roce 2011 celkem	596
Počet návštěvníků kulturních akcí 2011	39 294
z toho pro děti	2 125
pro mládež	3 076
pro dospělé	34 093
Počet návštěvníků vzdělávacích akcí 2011	12 241
z toho pro děti	0
pro mládež	920
pro dospělé	11 321
Počet návštěvníků v roce 2011 celkem	51 535
Počet stálých pracovních úvazků	12
Kapacita velkého sálu	390 míst
Kapacita malého sálu	140 míst
Kapacita klubovny	35 míst
Kapacita počítačové učebny	16 počítačových pracovišť pro přednášky a semináře je kapacita 40 míst

Zdroj: interní statistika MKP

4.1.1 Programová nabídka

Podle slov Mgr. Rudolfové je nejdůležitější k udržení stávajícího počtu návštěvníků kvalitní a pestrá programová nabídka, kterou LU dlouhodobě udržuje a v posledních letech zvyšuje. Nabídka jednotlivých akcí je průběžně obnovována podle zájmů a požadavků veřejnosti a návštěvnosti na jednotlivých akcích. Především je kladen důraz na rozvoj dlouhodobě osvědčených a žádaných typů akcí pořádaných ve spolupráci s jinými pražskými kulturními institucemi, velvyslanectvími, agenturami, školami apod. (např. FAMU, Asociace českých filmových klubů, nadace Člověk v tísni, ProART, Taneční centrum Praha, SKIP, aj.). Rovněž je kladen důraz na obohacování programové nabídky o nové typy programů a témat podle aktuální poptávky veřejnosti [Rudolfová, 2012].

Program je přizpůsoben široké veřejnosti všech věkových skupin. Nejvíce akcí je připraveno pro návštěvníky v produktivním věku, ale na své si přijde i mládež (VŠ a SŠ), děti a senioři. Během letních měsíců se akce nekonají, ale připravuje se programová nabídka na následující rok, probíhají úpravy prostor a revitalizace (v roce 2012 dojde např. k výměně sedadel ve velkém sále).

Převážná část programů LU je realizována formou přednáškových cyklů, besed, literárních a komponovaných pořadů a seminářů tematicky zaměřených na společenské a přírodní vědy, umění, politiku, aj. V loňském roce se konaly např. přednáškové cykly na téma „*Umění indiánů Mezoameriky*“, „*Cestujeme s velvyslanci*“, „*Alternativní cesty ke zdraví*“ besedy na téma „*Síla myšlenky I, II*“ s autorkou stejnojmenné knihy Antonii Krzemieňovou, „*Beseda s mladými překladateli severovýchodních literatur – K. Stehlíková, K. Křišťůvková, L. Fárová, H. Stiessová a M. Bartošková*“, otevřený diskusní seminář „*Vnitřní dílna středu*“, který hledal praktické způsoby vnitřní práce se svým já aj.

Další důležitou část programů LU tvoří filmové projekce, festivaly a přehlídky, které se konají převážně ve velkém sále Ústřední knihovny. Od května 2011 je kino MKP plně digitalizováno a má k dispozici nejkvalitnější projektor ve 4K rozlišení (**K**ino + **K**nihovna = **K**ultura + **K**valita). Koncem roku 2011 bylo dovybaveno i systémem 3D, který zásadně obohatil filmovou nabídku o nové typy filmových projekcí. K nejnavštěvovanějším akcím LU patří akce filmového klubu MKP, který zde úspěšně funguje 18 let. MKP nabízí i možnost zakoupení legitimace Filmového klubu, kterou lze využít ve všech filmových klubech v České republice. Výhodou je

také velká sleva na různé filmové festivaly a přehlídky v Čechách, na Slovensku i v Polsku. Ve spolupráci s pražskou FAMU je pro diváky připraven pravidelný cyklus „*Projekce a dialogy*“, v rámci kterého jsou nabídnuty atraktivní filmy z české i zahraniční produkce. Po promítání následuje beseda s tvůrci či kritiky, kterou moderuje známý filmový publicista Mgr. V. Hendrich.

Dalším oblíbeným pravidelným cyklem je „*Projekt 100*“, který nabízí kolekci klasických filmů v digitální podobě. Letos např. nabídne divákům čtyři významná díla světové kinematografie – „*Westside story*“, „*Bohémský život*“, „*Trainspotting*“ a „*Sedmikráska*“. Z přehlídek dokumentárních cyklů lze navštívit mezinárodní festival o lidských právech „*ONE WORLD - Jeden svět*“, který MKP uvádí ve spolupráci se společností Člověk v tísni při České televizi. Kromě již zmíněných filmových produkcí jsou také promítány mediálně známé filmy a novinky, ale i artovější snímky a jsou pořádány komponované speciální promítací večery (např. restaurované filmy).

Třetím programovým okruhem LU jsou koncerty, divadelní a taneční vystoupení. Pravidelným hudebním cyklem, pořádaným ve spolupráci s orchestrem Armády ČR, je „*Ústřední hudba a ČR*“. Při těchto pravidelných čtvrtěčních hudebních cyklech orchestr Armády ČR uvádí s dlouholetou tradicí i vysokou současnou úroveň světově proslulá klasická díla, při nichž úzce spolupracuje s významnými osobnostmi hudebního života, s předními sólisty Národního divadla, Státní operou Praha a Českou filharmonií. V letošním roce již také proběhne 11. ročník hudebního festivalu tematických koncertů „*Vítání jara*“ ve spolupráci s agenturou Music Art Prague. Stejně jako v roce 2011 se představí česká folková skupina „*Asonance*“, která se zaměřuje především na irské a skotské balady.

Ve spolupráci s uměleckou agenturou Taktika Muzika (<http://www.taktika-muzika.cz/>) vznikl projekt „*Rebelující dámy české hudby*“, který se koná každoročně od roku 2004. Cílem projektu je představit současnou tvář ženské hudební scény nejrůznějších žánrů a popularizovat tak tvorbu a interpretační umění umělecky výrazných, i když někdy málo známých ženských hudebních osobností. Součástí jednotlivých večerů je průvodní slovo muzikologa Dr. A. Opekara (vedoucího redaktora oddělení populární hudby a jazzu rozhlasové stanice Vltava). Na projektu spolupracuje i Hudební oddělení MKP, které se autorsky podílí na informativní brožuře k projektu každoročně vydávané a propaguje tak cyklus mezi čtenáři.

V minulých ročnících se např. představily: Radůza (zpěvačka, šansoniérka, písničkářka a harmonikářka), Marta Töpferová (skladatelka latinskoamerické hudby) aj.

Celková měsíční programová nabídka je prezentována ve skládacích brožurách LU (viz příloha č. 4), které jsou k dostání v papírové podobě na jednotlivých pobočkách MKP, v předsálí Ústřední knihovny, divadlech, galeriích a v rámci stojanů firmy Adjust Art Pro aj. Nově je možné si stáhnout programovou nabídku přímo z webových stránek MKP nebo si lze jednotlivé akce projít v sekci Ústřední knihovna akce (<http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pobocky/ustredni-knihovna/akce/>). Kromě brožur jsou vyvěšovány plakáty s měsíčním programem. Na koncerty, filmové projekce či vybrané další akce ve spolupráci s jinou institucí jsou vyvěšovány samostatné plakáty k oslovení veřejnosti a návštěvníků MKP. Dalšími kanály, kterými LU oslovuje veřejnost, jsou inzerce např. v pražských kulturních přehledech, plazmové informační obrazovky na jednotlivých pobočkách, které jsou řízeny centrálně, a vitríny v hlavní budově MKP. Svou programovou nabídku také prezentují na vybraných vzdělávacích a kulturních institucích (divadla, školy aj.), se kterými MKP spolupracuje.

Akce LU jsou také představovány na sociální síti Facebook, kde jsou její akce k vidění na stránce „*Kultura v Městské knihovně v Praze*“ (<http://www.facebook.com/kulturaMKP>) a rovněž i v rámci stránky „*Městská knihovna v Praze*“. Nicméně v rámci stránek MKP se akce LU ztrácí v přehledu dalšího dění a profil „*Kultura v Městské knihovně v Praze*“ není dostatečně aktualizován ani propagován, aby dokázal zaujmout větší počet lidí.

Vstupenky na jednotlivé akce si lze rezervovat on-line buď přímo přes webovou stránku „*Kulturní a vzdělávací akce – Městská knihovna v Praze*“ (<http://kultura.mlp.cz/>), kde jsou v rámci rezervačního systému Colloseum i jednotlivé akce detailněji představeny nebo z webu MKP, který uživatele přesměruje na tento web automaticky.

4.1.2 Návštěvnost čtenářů MKP na akcích LU

V dubnu roku 2010 byl proveden průzkum mezi návštěvníky akcí v sálech Ústřední knihovny na Mariánském náměstí. Cílem průzkumu bylo zjistit poměr čtenářů a nečtenářů (ti, kteří nemají čtenářský průkaz do knihovny) mezi návštěvníky kulturních a vzdělávacích akcí. Průzkum byl prováděn formou hlasovacích lístků.

Celkem se vrátilo 4 500 hlasovacích lístků, což odpovídalo 85 % návratnosti vzhledem k počtu návštěvníků v sálech po dobu trvání průzkumu. Výzkum ukázal, že ze všech návštěvníků akcí LU je pouze 38 % čtenářů MKP a 62 % nečtenářů. [Vávra, Hanzlíková, 2011, s. 13] Tento výsledek potvrdil, že akce LU jsou připravovány pro širokou pražskou veřejnost a pomáhají ke zviditelnění MKP a jsou dobrým místem k setkávání i zajímavého trávení volného času.

4.1.3 Shrnutí

Kulturní a vzdělávací centrum MKP (Lidová univerzita) tvoří nedílnou součást MKP. Svými akcemi oslovuje širokou veřejnost, čímž zviditelňuje MKP a potvrzuje fakt, že knihovna není jen místem k půjčování knih, ale je i místem, které nabízí kvalitní kulturní zážitek, jenž je zaručen renomovanými přednášejícími a pečlivě voleným programem.

Slabou stránkou je, jakožto i u většiny akcí v jednotlivých pobočkách, slabší propagace MKP, která je omezena rozpočtem. Výhodu mají akce pořádané ve spolupráci s jinými kulturními institucemi, které určitou propagaci zajistí a tím i zaručí větší návštěvnost. Určitým řešením by mohla být častější aktualizace vlastního profilu LU „*Kultura v Městské knihovně v Praze*“, na který by mohlo být upozorňováno i v rámci programových skládaček. Další možností je oslovit vybrané typy škol s programovou nabídkou, která by se mohla rozšířit mezi studenty, např. formou e-mailu. K tomu by ale bylo potřeba dalšího pracovníka, který by měl na starosti pouze danou propagaci, což v současné době úspor není možné.

Vzhledem ke zjištění, že menší procento návštěvníků akcí LU jsou čtenáři, by stálo za úvahu, jak zbylé návštěvníky přesvědčit, aby se také stali čtenáři MKP. K tomu by mohly sloužit i krátké informační upoutávky, které by vyzdvihly především přednosti toho, proč být čtenářem MKP a jaké výhody by to přinášelo. Případně u vybraných akcí (např. besedy, literární pořady apod.) rozdávat letáky s těmito informacemi a s přihláškou čtenáře.

Jak již bylo zmíněno, silnými stránkami naopak jsou kvalitní program, který je i finančně přístupný široké pražské veřejnosti, dlouholetá tradice a zkušenost v pořádání kulturních a vzdělávacích akcí (již 50 let), modernizované multifunkční sály vybavené digitálními technologiemi s možností 3D projekce, udržování i navazování spolupráce s jinými kulturními institucemi a obohacování programové nabídky o nové typy pořadů.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo podat přehled o podpoře čtenářství v Městské knihovně v Praze a v jejích vybraných pobočkách na příkladu kulturních a vzdělávacích akcí, které se zde konají. Zaměřila jsem se na služby a akce konané v rámci celé knihovni sítě Městské knihovny v Praze. Důležitým informačním zdrojem pro úspěšné vypracování diplomové práce byly rozhovory provedené na osmi pobočkách, které mi poskytly přehled o jejich činnosti a možnostech. Nelze také zapomenout na rozhovory s vedoucími oddělení metodiky, oddělení komunikace, kulturního a vzdělávacího centra.

Městská knihovna v Praze má za sebou již 120 letou existenci doprovázenou různými politickými i dalšími změnami, kterým se zatím vždy dokázala přizpůsobit. Ani 21. století není výjimkou a Městská knihovna v Praze stále udržuje krok s dobou. Každý rok se snaží poskytnout svým uživatelům nové, přívětivější služby a snaží se nestagnovat. V posledních letech Městská knihovna v Praze zavedla např. službu umožňující vracení knih na kterékoli jiné pobočce, zřídila bibliobox v pobočce Opatov, kam mohou čtenáři svou knihu vrátit i mimo otevírací dobu knihovny aj. Zapomínáno není ani na hendikepované občany. Většina poboček má bezbariérový přístup a slabozrakým občanům Městská knihovna v Praze nabízí pomoc ve formě kompenzačních pomůcek umožňující několikanásobné zvětšení textu, které jsou dostupné na osmi jejích pobočkách. Do míst, kde nemá Městská knihovna v Praze stálou kamennou pobočku, zajíždí jeden ze dvou bibliobusů, který nabízí zdejším čtenářům služby malé pobočky.

Pro milovníky počítačů a internetu spustila Městská knihovna v Praze v roce 2010 své nové webové stránky, které přinášejí další možnosti i pro virtuální návštěvníky či čtenáře. S nimi souvisí také vlastní projekt „*e-knihovna*“, která v současné době poskytuje přes 200 titulů knih a stále se rozrůstá. Ke stažení nabízí kompletní dílo Karla Čapka, prozaické a básnické dílo Boženy Němcové nebo kompletní sadu případů geniálního detektiva Sherlocka Holmese. Všechny tyto služby rovněž napomáhají podpoře čtenářství mezi širokými vrstvami veřejnosti.

Další důležitou činností Městské knihovny v Praze je pořádání kulturních a vzdělávacích akcí či pořadů určených široké veřejnosti. Nejrozsáhlejší nabídku, která je určená skutečně všem, nabízí Kulturní a vzdělávací centrum - Lidová univerzita. Každý měsíc připravuje přibližně 40 akcí, ze kterých si může vybrat

opravdu každý. V programové nabídce lze najít jak filmové projekce FAMU, filmového klubu, tak nově i filmy ve 3D rozlišení. Dalším okruhem jsou koncerty, divadelní představení, přednášky, besedy a semináře. Oblíbenost těchto akcí dokazují i vedené statistiky. V roce 2011 se konalo celkem 596 akcí, které navštívilo 51 535 návštěvníků, což je průměrně 86 návštěvníků na jednu akci.

V menší míře pořádají kulturní a vzdělávací akce i jednotlivé pobočky. Tyto akce se zaměřují především na školy a rodiče s dětmi. Z nich totiž vzejde nejvíce nově zapsaných čtenářů. Během své praxe a následně i po ní jsem se zúčastnila několika besed určených nejen pro školy, ale i pro ostatní cílové skupiny. Celkem jsem se byla podívat na šesti besedách určených pro školy, které byly pořádány v různých pobočkách a pro různé věkové kategorie. Všechny tyto besedy byly interaktivní a i nejmenší děti spolupracovaly a odpovídaly na otázky knihovníků. Většina dětí si po skončení besedy šla půjčit právě ty knihy, které jim knihovník doporučil. Je třeba ale podotknout, že hodně záleží na tom, jak je program připraven a zda knihovník dokáže dostatečně děti nadchnout a zabavit. Nejvyužívanějšími typy akcí pro školy jsou exkurze a besedy seznamující s pobočkou a celoroční cykly pro prvňáčky, které vytvářejí u dětí dlouhodobý a nenásilný vztah ke knihám i knihovně. Je ovšem důležité, aby tato spolupráce neskončila po ukončení první třídy a knihovna školám nabízela další možné celoroční projekty. Jako příklad lze uvést Ústřední knihovnu, která nabízí celoroční projekt pro volně příchozí děti „*Oživlá písmenka*“ nebo pobočku Záhřebská, která se třídami spolupracuje i v dalších ročnících v rámci programu „*Výměna knih pro školní kolektivy*“. Takovou pravidelnou spoluprací, která je z dlouhodobého hlediska nejpřínosnější, je ale potřeba neustále pěstovat, což se v dnešní době napjatého rozpočtu pro Městskou knihovnu v Praze ukazuje být poněkud problematické.

Většina poboček Městské knihovny v Praze nabízí i pravidelné programy pro rodiče s dětmi. Ty jsou navštěvovány především maminkami na mateřské dovolené, ale najdou se i prarodiče, které tyto akce rovněž oslovují a navštěvují je se svými vnoučaty. Velmi dobrou a dlouhodobou spoluprací v tomto ohledu navázala pobočka Dittrichova, která nabízí hned dvě pravidelné akce „*Pohádky z ovčích kapsičky*“ a „*Školní brašnička*“. Nově začala pořádat pobočka Korunní ve spolupráci s neziskovou organizací ClassActs projekt „*Storytellig*“ nabízející program nejen bilingvním rodinám žijícím v Praze, ale všem, kteří se učí anglicky a mají rádi

předčítání z pohádek. Bohužel i zde je problém s napjatým rozpočtem viditelný, akcí již pobočky nepořádají takové množství jako dříve, o to kvalitnější program se však snaží nabídnout.

Pobočky, které mají vhodné prostory, přidělené finance a další možnosti, se už více zaměřují i na ostatní věkové kategorie. Je to především Dům čtení a pobočka Smíchov. Dům čtení nabízí pravidelně autorská čtení s předními českými prozaiky, pořádá besedy s nakladateli, žánrové večery a celoroční cykly, např. cyklus „*Duše měst a regionů*“, který pokračuje i v roce 2012. Pobočka Smíchov zase svým zaměřením především na sci-fi a fantasy literaturu pořádá během roku pro příznivce této literatury různé workshopy a menší specializované cony. Stejně i jako Ústřední knihovna a jiné pobočky, které mají počítačové učebny, pořádají pravidelně PC kluby určené pro všechny, kteří se chtějí naučit pracovat s počítačem.

Budoucnost a činnost Městské knihovny v Praze hodně ovlivňuje finanční podpora zřizovatele knihovny, kterým je Hlavní město Praha a který jí každoročně přiděluje finanční prostředky na její provoz. Rok 2011 byl ve znamení oslav 120. výročí existence této instituce a Městská knihovna v Praze o sobě dávala vědět různými akcemi často pořádanými s finanční podporou Hlavního města Prahy. Začátek letošního roku 2012 nebyl pro Městskou knihovnu v Praze nejpříznivější. V médiích kolovaly různé informace o rušení a zavírání poboček, omezování otevíracích hodin apod., což zapříčinil fakt, že Městská knihovna v Praze získala o 13 miliónů menší rozpočet, než tomu bylo v roce 2011. I přesto všechno se činnost a provoz poboček změnil pro uživatele v menší míře, než se původně očekávalo. Z pěti poboček, které měly být zrušeny, se uzavřely pouze dvě nejméně využívané (Vršovice a Cibulka) a na provoz zbylých tří by měly přispívat jednotlivé městské části, ve kterých pobočky sídlí. Další změnou bylo zkrácení otevírací doby části menších poboček, ale na druhou stranu provozní doba velkých poboček byla rozšířena o pondělní odpoledne, čímž knihovna vyhověla dlouholetému přání ze strany čtenářů.

I přes problematický začátek roku bude Městská knihovna v Praze pokračovat i letos ve zkvalitňování nabízených služeb. Především půjde o sjednocení podoby vyhledávání v on-line katalogu a na čtenářských počítačích s katalogem v jednotlivých pobočkách. Bude také pokračovat v rozvoji služeb, které přibližují knihy ke čtenářům - např. rozšířená služba rezervací, která umožní zvolit si pobočku,

na níž si chce čtenář knihu vyzvednout, nové služby mini pojízdné knihovny, pokračování v budování e-knihovny a rozšiřování nabídky knih v elektronické podobě. Městská knihovna v Praze rovněž bude prezentovat své služby na nejrůznějších mezinárodních a celostátních akcích (Svět knihy, Bambiriáda, Praha město literatury aj.) a internetu. Zároveň bude nadále rozvíjet spolupráci s kulturními a vzdělávacími subjekty, navazovat spolupráci s médii apod.

Kulturní a vzdělávací akce na jednotlivých pobočkách budou pořádány sice v menší míře, ale za to by měly být kvalitnější a efektivnější z pohledu návštěvnosti. Důležitou podmínkou kvalitních akcí připravovaných pro veřejnost jsou kromě finančních, prostorových a časových možností jednotlivých poboček také knihovníci, které jejich práce zajímá a baví.

Domnívám se, že pokud bude Městská knihovna v Praze stále udržovat krok s dobou tak jako dnes a nabízet svým čtenářům a uživatelům kvalitní knihovní služby a v neposlední řadě také zajímavou možnost trávení volného času, není třeba se obávat, že by jí ubývalo čtenářů.

Použitá literatura

BIMKOVÁ, A. et al. 2007. *Strategie Městské knihovny v Praze do roku 2015*. 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze. 65 s. ISBN 978-80-85041-00-2.

Celé Česko čte dětem [online]. Ostrava : Celé Česko čte dětem [vid. 2011-10-20]. O kampani. Dostupné z: <http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/30/o-nas/o-kampani/>.

CIPROVÁ, Zdena. 2011. Krásný dům pro krásnou literaturu. *Bulletin SKIP* [online]. **20** (1) [vid. 2012-01-13]. Dostupné z: http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull11_113.htm. ISSN 1213-5828.

ČÁPOVÁ, Mirka a Hana HANÁČKOVÁ. 2011. Noc s Andersenem 2011. *Ikaros* [online]. **15** (5) [vid. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://www.ikaros.cz/node/6802>. URN-NBN:cz-ik6802. ISSN 1212-5075.

Čtenářství, jeho význam a podpora : výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo : přednášky z odborného semináře pořádaného Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a Goethe Institutem Praha dne 19. listopadu 2007 v Goethe Institutu v Praze. 2008. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR. 83 s. Aktuality SKIP; sv. 24. ISBN 80-85851-18-0.

FIŠEROVÁ, Jitka. 2005. *Pomáháme vám číst* [tisková zpráva]. Praha : Městská knihovna v Praze. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pro-media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2005/>.

GABAL, Ivan a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ. 2005. Jak čtou české děti? (Analýza výsledků sociologického výzkumu). *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. c2001-2005, **5** (2) [vid. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=171&idr=1&idci=1>. ISSN 1213-8231.

GIEBISCH, Roman. 2011. 15. kraj ČR - kraj knihoven. *Bulletin SKIP* [online]. **20** (2) [vid. 2011-12-13]. Dostupné z: http://bulletin.skipcr.cz/bulletin/Bull11_205.htm#ti. ISSN 1213-5828.

HANZLÍKOVÁ, Lenka. 2009. Jak Městská knihovna v Praze k opencard přišla. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. **61** (3), s. 117. Dostupné z: <http://ctenar.svkkl.cz>.

HANZLÍKOVÁ, Lenka. 2011a. *E-Městská knihovna v Praze* [tisková zpráva]. Praha : Městská knihovna v Praze, 26.1 2011. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pro-media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/>.

HANZLÍKOVÁ, Lenka. 2011b. *E-zóna – nový prostor pro informace v Ústřední knihovně* [tisková zpráva]. Praha : Městská knihovna v Praze, 2.9 2011. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pro-media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/>.

HANZLÍKOVÁ, Lenka. 2011c. *Praha město literatury* [tisková zpráva]. Praha : Městská knihovna v Praze, 6.5 2011. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pro-media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/>.

HANZLÍKOVÁ, Lenka a Jan VÁVRA. 2009. *Výroční zpráva 2008*. Praha : Městská knihovna v Praze. 40 s. ISBN: 978-80-85041-03-3. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/vyrocní-zpravy/>.

HANZLÍKOVÁ, Lenka, Jan VÁVRA a Kateřina BAJO-STEHLÍKOVÁ. 2010. *Výroční zpráva 2009*. Praha : Městská knihovna v Praze. 2 s. ISBN: 978-80-85041-03-3. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/vyrocní-zpravy/>.

HOUŠKOVÁ, Zlata. 2011. Kamarádka knihovna. *Bulletin SKIP* [online]. 20 (2) [vid. 2011-12-13]. Dostupné z: http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull11_206.htm#ti. ISSN 1213-5828.

CHRUSČOVÁ, Veronika. 2011. *Knihovna v (k)análech* [online]. Praha : Městská knihovna v Praze, 12.7 2011 [vid. 2011-12-13]. Dostupné z intranetu MKP: [https://intranet.mlp.cz/wiki/index.php/Knihovna_v_\(k\)an%C3%A1lech](https://intranet.mlp.cz/wiki/index.php/Knihovna_v_(k)an%C3%A1lech).

KAHLEROVÁ, Dana, 2009. *Analýza čtenářství a jeho podpory v knihovnách a jiných institucích*. Praha. 92 s. Absolventská práce (DiS.). Vyšší odborná škola informačních služeb v Praze. Vedoucí absolventské práce Eva Marvanová.

Kamarádka knihovna [online]. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2006? [vid. 2011-12-11]. Dostupné z: <http://www.kamaradkaknihovna.cz>.

KONESZOVÁ, Barbora. 2006. Faktory ovlivňující čtenářské dovednosti. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. c2001-2005, 6 (2) [vid. 2011-10-04]. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=780&idr=6&idci=15>. ISSN 1213-8231.

KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze], 2003. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2011-11-15]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/cze/ktid>.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. 2004. *Dítě a kniha : o čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 179 s. ISBN 80-86898-01-6.

MANGUEL, Alberto, 2007. *Dějiny čtení*. 1. vyd. Brno : Host. 480 s. Teoretická knihovna; sv. 18. ISBN 978-80-7294-231-2.

Městská knihovna v Praze. 2010a. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-12-12]. Oddělení mobilních služeb. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pobocky/oddeleni-mobilnich-sluzeb/>.

Městská knihovna v Praze. 2010b. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. Oddělení. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/oddeleni/>.

Městská knihovna v Praze. 2010c. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. Pro školy. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/cilove-skupiny/pro-skoly/>.

Městská knihovna v Praze. 2010d. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. CONiáš. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/akce/conias/>.

Městská knihovna v Praze. 2010e. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. Pobočky. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/kontakty/pobocky/>.

Městská knihovna v Praze. 2010f. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. Pro cizince. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/cilove-skupiny/pro-cizince/>.

Městská knihovna v Praze. 2010g. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. E-knihy do každé knihovny. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/on-line-projekty/e-knihy-do-kazde-knihovny/>.

Městská knihovna v Praze. 2010h. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. Klub Magic. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/akce/magic/>.

Městská knihovna v Praze. 2010i. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, c2010 , [vid. 2011-11-28]. 120 let knihovny. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/projekty/akce/120-let-knihovny/>.

Městská knihovna v Praze. 2011a. *120: Vylodění ve smečkách* [brožura]. Praha : MKP, 2011.

Městská knihovna v Praze. 2011b. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, 4.11 2011 , [vid. 2011-11-28]. Doupe malých angličtinářů v knihovně Korunní. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/novinky/232-doupe-malych-anglictinaru-v-knihovne-korunni/>.

Městská knihovna v Praze. 2011c. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : MKP, 4.1 2011 , [vid. 2012-01-12]. Přijďte si vyzkoušet Dům čtení. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/novinky/60-prijdte-si-vyzkouset-dum-cteni/>.

MULAČ, Michal. 2006 *Návrh ideální struktury a funkce krajské knihovny*. Hradec Králové. 57s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Hradec Králové. Pedagogická fakulta. Ústav českého jazyka a literatury. Vedoucí bakalářské práce Josef Hetych. Dostupné z: <http://www.volny.cz/michalmulac/bakalarka/bakalarka.htm>.

OULICKÝ, Jiří. 2011 Smíchovská tržnice: závan Paříže, pak tuctová samoobsluha, dnes knihovna. In: *Ihned.cz* [online]. Praha: Economia, 25.8 2011 [vid. 2012-01-15]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/cestovani/c1-52666920-smichovska-trznice-zavan-parize-pak-tuctova-samoobsluha-dnes-knihovna>. ISSN 1213-7693.

POSKIEROVÁ, Lucie. 2008. Faktory ovlivňující dětského čtenáře. *Inflow: informatik journal* [online]. 1, (3) [vid. 2011-10-04], s. 1. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/faktory-ovlivnujici-detskeho-ctenare>. ISSN 1802-9736.

RUDOLFOVÁ, Hana <hana.rudolfova@mlp.cz>. RE: Konzultace k diplomové práci [elektronická pošta]. Message to: Dana Kahlerová. 17.1 2012 [vid. 2012-01-17]. Osobní komunikace.

RUSZOVÁ, Dagmar. 2008. Biblioterapie jako metoda spadající do oblasti široce pojímané arteterapie. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 8 (1) [vid. 2011-10-04]. Dostupné z : <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=998&idr=8&idci=20>. ISSN 1213-8231.

Scena.cz: 1. kulturní portál [online]. Praha: Scena.cz, c1998-2009 [vid. 2012-02-12]. Dostupné z: <http://www.scena.cz>.

SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2007. [online]. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 27.1 2007 [vid. 2011-11-13]. Den pro dětskou knihu. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/akcDen07.htm>.

SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2008. [online]. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 8.4 2008 [vid. 2011-11-13]. Světový den knihy a autorských práv. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/akcSvetDen08.htm>.

SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2010. [online]. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 17.5 2010 [vid. 2011-11-13]. Březen - měsíc čtenářů. Dostupné z: <http://skip.nkp.cz/akcBMC2010.htm>.

SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2011. [online]. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2001-[vid. 2011-11-13]. Kde končí svět 2011-2012. Dostupné z : <http://www.skipcr.cz/regiony/07-liberecky-region/klub-detskych-knihoven-libereckeho-kraje/aktualne/kde-konci-svet-2011-2012>.

SOPROVÁ, Jana. Návštěva ve Smíchovské pobočce. In: *Scena.cz: 1. kulturní portál* [online]. Praha: Scena.cz, 2011 [vid. 2012-01-20]. Dostupné z: http://scena.cz/index.php?d=3&page=online&id_g=54&id_o=1305

TRÁVNÍČEK, Jiří, 2011. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Vyd. 1. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky. 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

VÁŠOVÁ, Lidmila, 1995. *Úvod do bibliopedagogiky*. 1. vyd. Praha : Institut sociálních vztahů. 189 s. ISBN 80-85866-07-2.

VÁVRA, Jan. 2009. *Pobočka MKP Dejvice v Národní technické knihovně* [online]. Praha : Městská knihovna v Praze, 21.12 2009 [vid. 2011-12-13]. Dostupné z intranetu MKP: https://intranet.mlp.cz/wiki/index.php/Dejvice_-_vznik_nové_pobočky.

VÁVRA, J. a L. MATYÁŠOVÁ. 2012. *Rozbor činnosti a hospodaření MKP v roce 2011* [interní dokument]. Praha : Městská knihovna v Praze. 39 s. Dostupné z intranetu MKP: https://intranet.mlp.cz/wiki/index.php/Rozbor_%C4%8Dinnosti_a_hospoda%C5%99en%C3%AD_MKP_v_roce_2011.

VÁVRA, Jan. 2003. *Veřejné knihovny hlavního města Prahy : historický vývoj knihovní sítě* [online]. Vyd. 3. Praha : Městská knihovna v Praze [vid. 2011-06-19]. Dostupné z: <http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/dokumenty-ke-stazeni/>.

VÁVRA, Jan a Lenka HANZLÍKOVÁ. 2011. *Výroční zpráva 2010*. Praha : Městská knihovna v Praze. 25s. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/vyrocni-zpravy/>.

VOŇAVKOVÁ, Věra, Lenka HANZLÍKOVÁ a Jan VÁVRA. 2008. *Výroční zpráva 2007*. Praha : Městská knihovna v Praze. 45 s. ISBN 978-80-85041-02-06. Dostupné také v elektronické formě z: <http://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/vyrocni-zpravy/>.

VRASPÍROVÁ, Pavla. 2009. Prostředí a projekty podporující dětskou četbu. *Ikaros* [online]. **13** (3) [vid. 2011-11-12]. Dostupné z: <http://www.ikaros.cz/node/5304>. URN-NBN:cz-ik5304. ISSN 1212-5075.

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Obrázky:

Obrázek 1: Schematický přehled čtenáře a čtení z hlediska oborů.....	13
Obrázek 2: Schematický přehled čtenáře a čtení z hlediska témat - problémových okruhů	13
Obrázek 3: Relace biblioterapie s ostatními vědeckými disciplínami a formami lidské aktivity	15
Obrázek 4: Faktory ovlivňující čtenářství.....	17
Obrázek 5: Hlavní stránka nového webu MKP.....	39

Tabulky:

Tabulka 1: Pobočka Dittrichova v číslech za rok 2011.....	54
Tabulka 2: Pobočka Záhřebská v číslech za rok 2011	59
Tabulka 3: Pobočka Korunní v číslech za rok 2011	63
Tabulka 4: Pobočka Bohnice v číslech za rok 2011	67
Tabulka 5: Pobočka Dejvice v číslech za rok 2011	72
Tabulka 6: Pobočka Smíchov v číslech za rok 2011.....	75
Tabulka 7: Dům čtení (pobočka Ruská) v číslech za rok 2011.....	79
Tabulka 8: Ústřední knihovna v číslech za rok 2011	84
Tabulka 9: Kulturní a vzdělávací centrum MKP - Lidová univerzita v číslech.....	93

Grafy:

Graf 1: MKP 1945-2011: počet knihovních jednotek, výpůjček, návštěvníků a čtenářů	45
Graf 2: MKP 2005-2011: podíl počtu čtenářů podle pohlaví	46
Graf 3: Počet akcí v MKP za rok 2011	47
Graf 4: Počet návštěvníků akcí MKP za rok 2011	47
Graf 5: Počet akcí na jednotlivých pobočkách:.....	90
Graf 6: Počet návštěvníků akcí na jednotlivých pobočkách	91

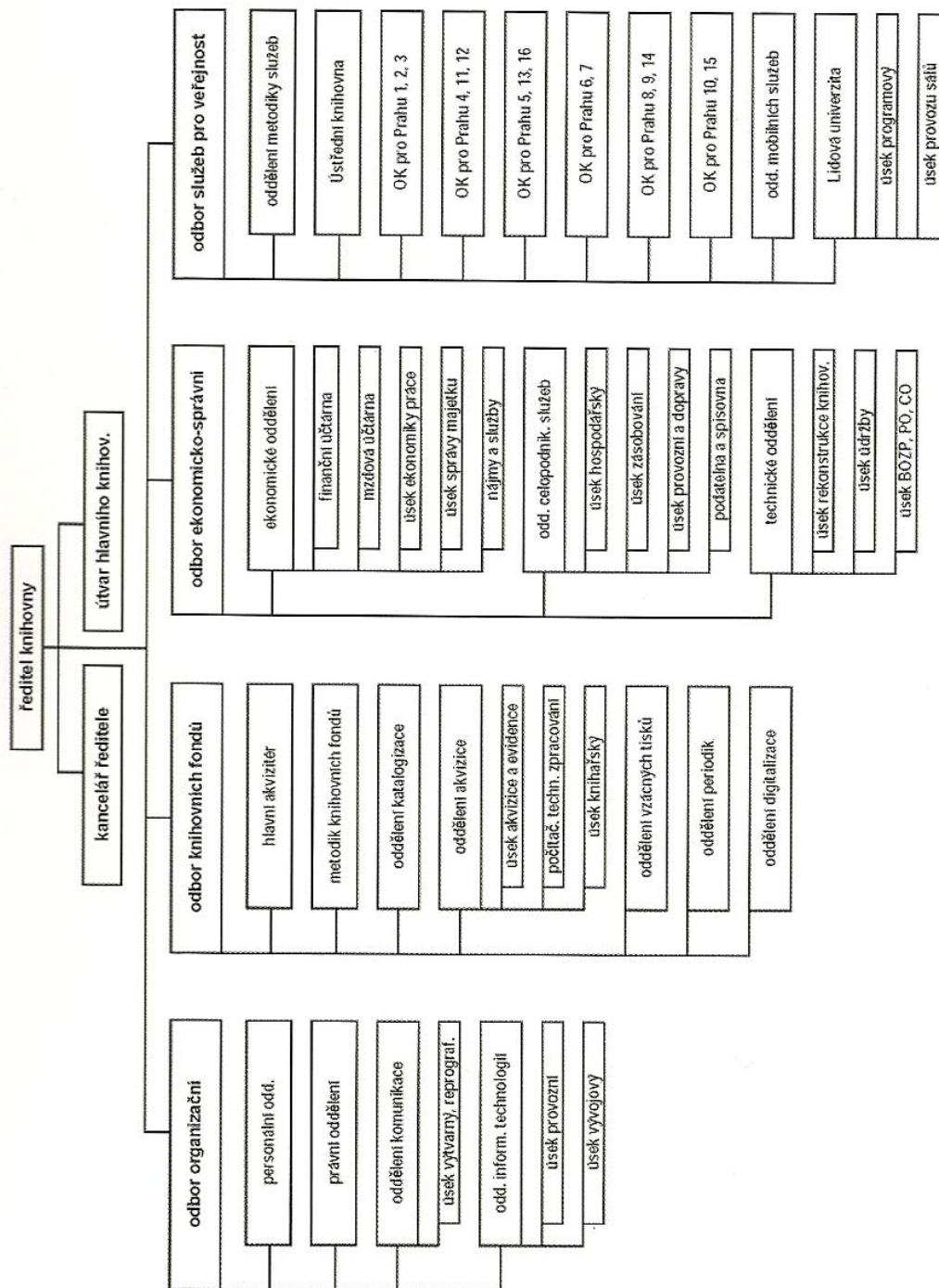
Seznam zkratek

AMU	Akademie múzických umění v Praze
BMČ	Březen měsíc čtenářů
BMI	Březen měsíc internetu
FAMU	Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění
IAML	International Academy of Matrimotial Lawyers
IFLA	International Federation of Library Association and Institutions
KDK	Klub dětských knihoven
KISK	Kabinet informačních studií a knihovnictví
KVČ	Kulturní a vzdělávací činnost
LU	Kulturní a vzdělávací centrum (Lidová univerzita)
MKP	Městská knihovna v Praze
NKP	Národní pedagogická knihovna Komenského
NTK	Národní technická knihovna
OKO	Oddělení komunikace Městské knihovny v Praze
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Sudy
PISA	Programme for International Student Assessment
PMN	Pražská muzejní noc
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
TDKIV (KTD)	Česká terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VŘSČ	Velké říjnové společné čtení

Přílohy

Příloha č. 1: Organizační struktura Městské knihovny v Praze	II
Příloha č. 2: Pobočky Městské knihovny v Praze (stav k 1.3 2012).....	III
Příloha č. 3: Plakát k projektu Čtení, čtení nad něj není	IV
Příloha č. 4: Brožura s nabídkou akcí v rámci Kulturního a vzdělávacího centra - Lidové univerzity a Domu čtení.....	V
Příloha č. 5: Fotografie z pobočky Dittrichova.....	VI
Příloha č. 6: Fotografie z pobočky Záhřebská	VI
Příloha č. 7: Fotografie z pobočky Korunní.....	VII
Příloha č. 8: Fotografie z pobočky Bohnice.....	VII
Příloha č. 9: Fotografie z pobočky Dejvice.....	VIII
Příloha č. 10: Fotografie z pobočky Smíchov	IX
Příloha č. 11: Fotografie z Domu čtení	IX
Příloha č. 12: Fotografie z Ústřední knihovny	X

Příloha č. 1: Organizační struktura Městské knihovny v Praze

Zdroj: Vávra, Hanzlíková, 2011, s. 15

Příloha č. 2: Pobočky Městské knihovny v Praze (stav k 1.3 2012)

<p>Obvodní knihovna pro Prahu 1, 2, 3 č. 03 – Hradčany, Pohořelec 25, Praha 1 č. 04 – Ostrčilovo nám. 1, Praha 2 [BB] č. 08 – Školská 30/1267, Praha 1 [BB] č. 15 – Žižkov, Husitská 70/110, Praha 3 č. 51 – Dittrichova 2/1543, Praha 2 [BB] č. 65 – Záhřebská 20/158, Praha 2 [BB] č. 66 – Chmelnice, Koněvova 217, Praha 3</p>	<p>Obvodní knihovna pro Prahu 6, 7 č. 5 – Holešovice, Ortenovo nám. 37/1505, Praha 7 [BB] č. 35 – Břevnov, Bělohorská 56/1666, Praha 6 [BB] č. 37 – Dědina, Žukovského 2/888, Praha 6 [BB] č. 38 – Dejvice, Technická 6/2710, Praha 6 [BB] č. 39 – Letná, Milady Horákové 56/387, Praha 7 [BB] č. 42 – Petřiny, Mahulenina 31, Praha 6 [BB]</p>
<p>Obvodní knihovna pro Prahu 4, 11, 12 č. 24 – Michle, Michelská 7/1, Praha 4 [BB] č. 25 – Víkova 9/1223, Praha 4 – Pankrác č. 27 – Modřany, Vazovova 1/3229, Praha 12 [BB] č. 41 – Novodvorská 151/1013, Praha 4 [BB] č. 43 – Pankrác, Na Veselí 5, Praha 4 č. 45 – Spořilov, Postupická 7/2932, Praha 4 [BB] č. 58 – Opatov, Opatovská 14/1754, Praha 11 [BB] č. 60 – Krč, Štúrova 64/1282, Praha 4 č. 89 – Chodov, Jírovcovo nám. 1/1782, Praha 11 [BB]</p>	<p>Obvodní knihovna pro Prahu 8, 9, 14 č. 07 – Kobylisy, Klapkova 26/3, Praha 8 č. 10 – Vysočany, Zbuzkova 34/285, Praha 9 [BB] č. 13 – Hloubětín, Poděbradská 489, Praha 14 č. 52 – Bohnice, Těšínská 4/600, Praha 8 [BB] č. 54 – Prosek, Mimoňská 2/645a, Praha 9 [BB] č. 87 – Černý Most, Gen. Janouška 2/1060, Praha 14 [BB] č. 88 – Ládví, Burešova 2/1661, Praha 8 [BB]</p>
<p>Obvodní knihovna pro Prahu 5, 13, 16 č. 29 – Smíchov, nám. 14. října 15/83, Praha 5 [BB] č. 30 – Cibulka, Musilkova 62/335, Praha 5 č. 31 – Velká Chuchle, Starochuchelská 7/20, P16 č. 48 – Ostrovského, Na Skalce 29, Praha 5 č. 62 – Barrandov, V Remízku 16/926, Praha 5 [BB] č. 81 – Lužiny, Archeologická 1/2256, Praha 13 č. 84 – Stodůlky, Kovářova 4/1615, Praha 13</p> <p>[BB] bezbariérový přístup</p>	<p>Obvodní knihovna pro Prahu 10, 15 č. 18 – Korunní 68/2160, Praha 10 [BB] č. 21 – Hostivař, Herbenova 27, Praha 15 č. 47 – Zahradní Město, Jabloňová 2961, Praha 10 č. 56 – Ruská – Dům čtení, ul. Ruská 192/1455, Praha 10 [BB] č. 70 – Skalka, Rubensova 2/2237, Praha 10 č. 99 – oddělení mobilních služeb, U Továren 27/261, Praha 15</p> <p>2 bibliobusy (pojízdné knihovny)</p>

Zdroj: Městská knihovna v Praze, 2010e

Městská knihovna v Praze

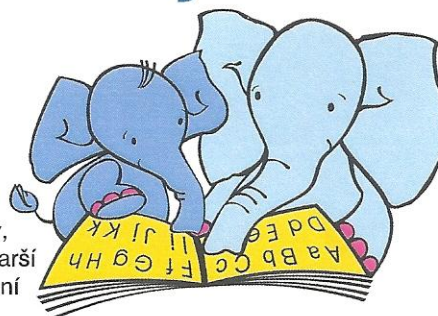

Čtení, čtení ... nad něj není

Rady a tipy pro všechny, kterým leží vztah dětí ke knihám na srdci.

Příklady táhnou – čtoucí dospělý je pro dítě ten nejlepší příklad, že čtení knih je činnost samozřejmá a běžná součást života.

Zapojte celou rodinu – číst dětem nemusí pouze rodiče, můžete zapojit babičky, dědečky, strýčky, tetičky, vychovatele, učitele... Nebo starší sourozence, kterým již samostatné čtení (a čtení nahlas) nedělá problémy.

Správný výběr – čtení vybírejte podle toho, co dítě zajímá, co ho baví. Nemusíte číst jen příběhy, číst nahlas se dá i naučná kniha o pirátech, vesmíru, dinosaurech, traktorech, hadech, kočičkách nebo koních.

Staňte se herci – měňte hlasy a intonaci, šeptejte, zvyšujte hlas, vymýšlejte si. Překvapivou změnou příběhu, který už dítě dobře zná, probudíte zvědavost a zájem.

Vysvětlujte – je důležité, aby dítě rozumělo textu, proto nepodceňujte vysvětlování slov, která mohou být pro malého čtenáře neznámá.

Povídejte si s dětmi o obrázcích – v knihách pro děti jsou ilustrace velmi důležité, proto je při čtení nevynechávejte. Příběh takovou „odbočkou“ nijak neutrpí.

Dejte knihu dítěti do rukou – kniha má být přítelem, nikoli věcí nedotknutelnou. Pokud jste zvolili knihu přiměřeně k věku dítěte, nemusíte se bát, že jí nějak ublíží. Pro úplně nejmenší děti jsou vhodné knihy-hračky nebo leporela s tvrdými deskami.

Jedno místo – pro dětské knížky doma najdete jedno místo, kam je budete ukládat. Knihy půjčené z knihovny by měly být na hromádce zvlášť.

Čtěte pravidelně – odborníci doporučují nejméně 10 minut každý den a to v dobu, kdy na to budete mít klid a bude to pro vás i naslouchajícího potěšení. Nejvhodnější čas je prý před spaním.

Sdílejte četbu se staršími dětmi – děti, které už čtou samy povzbuzujte, aby vám předčítaly zajímavé nebo vtipné pasáže z právě rozečtené knihy.

Tvořte si – pracujte s tím, co jste s dětmi přečetli i při jiných volnočasových aktivitách. Doporučit lze například ruční tvoření (malování obrázků podle textu, vyrábění záložek), návštěvy muzeí, výběr filmů atp.

Motivujte – slibte dítěti, že když dočte knihu, pustíte si film, který podle ní byl natočen. A nemusí jít jen o hollywoodské trháky pro starší děti, na DVD jsou třeba příběhy z Večerníčků.

Čtení = Potěšení – čtení má být pro všechny zúčastněné potěšením, nikoli stresovou záležitostí.

• Příjemné chvíle nad knihou přejí knihovnice a knihovníci z dětských oddělení.

Zdroj: propagační materiály Městské knihovny v Praze

Příloha č. 4: Brožura s nabídkou akcí v rámci Kulturního a vzdělávacího centra - Lidové univerzity a Domu čtení

Městská knihovna v Praze

program 2012
Duben

www.mlp.cz

ONDŘEJ HAVELKA
a jeho **MELODY MAKERS**

nová představení
26. 4.

Potkal jsem svůj sen

pocta českému swingu
Jiřímu Traxlerovi

Kulturní a vzdělávací centrum MKP pro vás připravuje programy již 50 let.

19. 4. **REBELUJÍCÍ DÁMY ČESKÉ HUDBY**
Bára Hrzánová & Condurango. Hudba, ve které se mísí šanson s latinými rytmy.
Vstupné 250 Kč, velký sál od 19.30 hod.
26. 4. **ONDŘEJ HAVELKA A JEHO MELODY MAKERS**
uvádí nový koncertní program: **POTKAL JSEM SVŮJ SEN** – pocta českému swingu Jiřímu Traxlerovi.
Zazní nejen písni Jiřího Traxlera, které psal pro R. A. Dvorského, Inku Zemánkovu a později pro orchestr Karla Vácha, ale i skladby z repertoáru amerických swingbandů Duke Ellingtona a Jimmyho Lunceforda.
Vstupné 350 Kč, velký sál od 19.30 hod.

PŘEDNÁŠKY, BESEDY A SEMINÁŘE

- HOLANDEŠTÍ MISTRŮ** Přednáší PhDr. Jana Jebavá
2. 4. **Účinky světla v obrazech Vermeera van Delft** – výjevy z holandského života, zrcadlové efekty a sestavy prostorových plánů.
18. 4. **Zachycení procesu stárnutí v portrétech Rembrandta** – svérázné náměty, inspirace současnosti, malíř mistrovských portrétů, ve kterých sledoval proces stárnutí.
Vstupné 35 Kč, malý sál od 17 hod.
- CELOSTNÍ POHLED NA EKOLOGICKÉ VLASTNOSTI ARCHITEKTURY** Přednáší akad. arch. Oldřich Hozman
2. 4. **Jak člověk prožívá duševní kvality v architektuře?** Jak pomáhá emocionální prožívání krásna člověku a přírodě? Krása rozměrů v architektuře.
16. 4. **Jak lze vnímat a chápat vitální síly v krajině a v člověku?** Jak vybírat vhodný pozemek? Základní principy a inspirace Feng shui při navrhování staveb.
23. 4. **Celostním způsobem prohloubené fyzické vlastnosti ekologických staveb.** Usporné domy a ekologické vytápění vhodné pro lidskou fyziologii. Principy baubiologie.
Vstupné 40 Kč, malý sál od 19 hod.
28. 4. **CELOSTNÍ POHLED NA EKOLOGICKÉ VLASTNOSTI ARCHITEKTURY – celodenní seminář** shrnuje témata čtyř přednášek. Praktická cvičení pro rozvíjení vnímání vlastností prostředí. Vycházka do blízkého okolí v centru Prahy a návštěva zrek. Domu osobního rozvoje Maitrea.
Vstupné 240 Kč, klubovna od 10 do 17 hod.
3. 4. **MYSTERIUM HRADU KARLŠTEJNA**
Prezentace nové knihy RNDr. Mgr. Hany Blochové s videoprojekcí. Křesť s písněmi z doby Karla IV. v podání autorky za doprovodu dobových hudebních nástrojů.
Vstupné 35 Kč, malý sál od 17 hod.
- ÉROS A PSÝCHÉ – mezilidské a partnerské vztahy v zrcadle sebepoznání.** Přednáší MUDr. Pavel Špatenka
3. 4. **Když padají masky – partnerské projekce I.** Učíme se poznávat své nitro v tom druhém.

DUBNOVÉ AKCE V DOMĚ ČTENÍ

Ruská 192, Praha 10, tel.: 272 736 457

4. 4. **Jan Pavel: Proč biljou sloni**
Čtení z nové knihy Jana Pavla spojené s multimediálním průřezem z celé jeho dosavadní tvorby. Spoluúčinkuje herec a muzikant Jakub Žalud.
Začátek od 18 hod.
5. 4. **Poezie s kytarou**
Václav Fikrle a Jan Paulík, Hudebně poetické duo poezie s kytarou. Máte také rádi Josefa Kainara, Jacquesa Prevèra, Fráňu Šrámka, Václava Hraběte a mnoho dalších? Pak jste srdečně zváni!
Začátek od 18 hod.
6. 4. **Měda Tulák: O perníkové chaloupce**
Měda Tulák bloudil v kouzelném lese, až uviděl světyho a učiteli vůni perníku. Kdo v takové chaloupce bydlí?
Začátek od 14 hod.
11. 4. **Promítání filmu JUDr. Milan Danišovič:**
vyrovnávání se s minulostí
Byvalý vysoký důstojník Veřejné bezpečnosti zodpovědný za zásah na Národní třídě nyní chováte králíky svede boj o interpretaci Československých dějin se současnými chovateli holubů.
Začátek od 18 hod.
12. 4. **Autorské čtení Michala Šandy**
Speciálně pro tento večer si autor připravil sofistikované komponovaný průřez svou dosavadní tvorbou, včetně dvou rukopisných novinek, které jsou aktuálně připravené do tisku
Začátek od 18 hod.
18. 4. **Čtenářův rádece- historická literatura**
V rámci čtenářského klubu tentokrát přivítáme autorkou historických románů Zuzanu Koubovou, která je autorkou 4 románů a též bude číst ukázky ze svých děl.
Začátek od 18 hod.
19. 4. **Přednáška o hinduismu**
Seznámení s jedním z nejstarších náboženství – hinduismem, jeho vznik, historie, charakteristika, hlavní myšlenky, svatá písma, významné osobnosti.
Přednášku povede sádhví Párvatí.
Začátek od 18 hod.
23. 4. **Autorské čtení Sylvie Fischerové, Ivanu Myškového a Viktora Špačka**
V tento pondělní večer se můžete těšit na Sylvii Fischerovou, Ivanu Myškovou a Viktora Špačka.
Začátek od 18 hod.

PŘEDSTAVUJEME

PATRONI DOMU ČTENÍ

Radka Denemarková
Spisovatelka, literární historička, scenáristka a překladatelka. Autorka knih **Peníze od Hitlera, Smrt, nebudeš se báti** a **Příběh Petra Lébila a Kobold**. Držitelka několika Liter.

Tomáš Zmeškal
Spisovatel, středoškolský učitel anglické literatury. Autor knih **Milostný dopis kinovým písmem** a **Životopis černobílého jehněte**. Držitel Ceny Josefa Škvoreckého.
Oba literární můžete v průběhu roku osobně potkat na vybraných akcích v **Domě čtení**, kam přicházejí jako diváci, moderátoři i účastníci...
Sledujte programovou nabídku **Domu čtení** uvnitř letáku a na www.mlp.cz a www.facebook.com/dumcteni.

KONTAKTY
Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1
e-mail: knihovna@mlp.cz
www.facebook.com/knihovna

PROGRAM – Kulturní a vzdělávací centrum MKP
Mostecká 26, 118 00 Praha 1
Tel.: 257 532 908, 257 532 013

POKLADNA v předzáří MKP
otevřena: PO – PÁ od 14 do 20 hod.
Tel.: 222 113 425, 222 113 377
Rezervace vstupenek na: www.mlp.cz

Cena legitimace Filmového klubu MKP 60,- Kč
platí do 31. 12. 2012.

PRONÁJEM SÁLŮ
Tel.: 222 113 420, e-mail: leichmam@mlp.cz

DEJME KNIHÁM DALŠÍ ŠANCI

Máte doma knihy, které jsou nové (vydané v uplynulých 5 letech), čtivé (detektivky, thriller, horor, sci-fi, fantasy, červené čtení) a víte o nich, že už se s nimi nebudete vracet?

A přitom nutně potřebujete v domácí knihovně místo? Udělejte radost dalším čtenářům, přineste je do knihovny do boxu s nápisem **Dejme knihám další šanci!**

Více informací na www.mlp.cz

Další šanci už dostaly:

Děkujeme

Do kalendářů, diářů a chytrých telefonů

Den pro výměnu knih pro děti a teenagery
Sobota 26. května od 10:00 do 18:00 hodin,
Bambiriáda, Vítězná nám., Praha 6

Den pro výměnu fantastiky
Sobota 15. září od 10:00 do 18:00 hodin,
CO NIÁŠ, Ústřední knihovna

Den pro výměnu knih XL
Pátek 5. října od 13:00 do 20:00 hodin,
Ústřední knihovna

KONCERTY, TANEC, SETKÁNÍ

12. 4. **Blue Effect**

13. 4. **MEXICKÝ VEČER „POD SOMBRÉRY“**

3. 4. **Mysterium hradu Karlštejna**
křesť knihy H. Blochové

19. 4. **Bára Hrzánová & Condurango**

5. 4. **HERTA MÜLLEROVÁ**
v Praze

4. 4. **Zimní extrém**

Zdroj: propagační materiály Městské knihovny v Praze

Příloha č. 5: Fotografie z pobočky Dittrichova

Oddělení pro děti a mládež

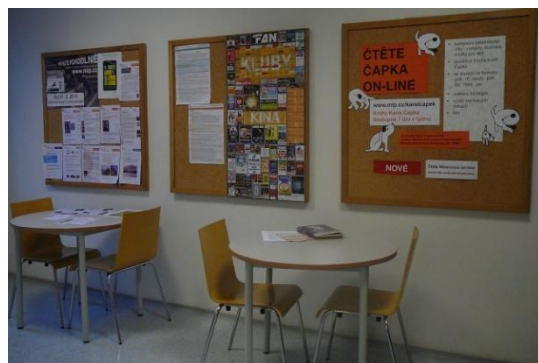
Materiály k akci Školní brašnička

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 2.12 2011

Příloha č. 6: Fotografie z pobočky Záhřebská

Oddělení pro děti a mládež

Čítárna

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 24.11 2011

Příloha č. 7: Fotografie z pobočky Korunní

Klubovna

Paravan

Oddělení pro děti a mládež

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 15.12 2011

Příloha č. 8: Fotografie z pobočky Bohnice

Hudební oddělení (v pozadí vchod do studovny)

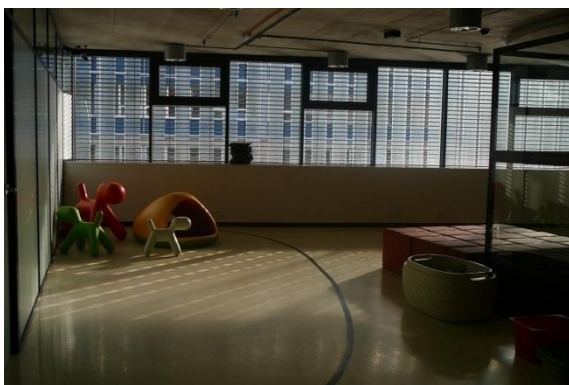
Knihovniček Ondra Bohniček

Volný výběr s literaturou pro dospělé i pro děti

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 28.11 2011

Příloha č. 9: Fotografie z pobočky Dejvice

Dětský koutek

Oddělení pro děti a mládež

Pohled na pobočku z centrální haly NTK

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 28.11 2011

Příloha č. 10: Fotografie z pobočky Smíchov

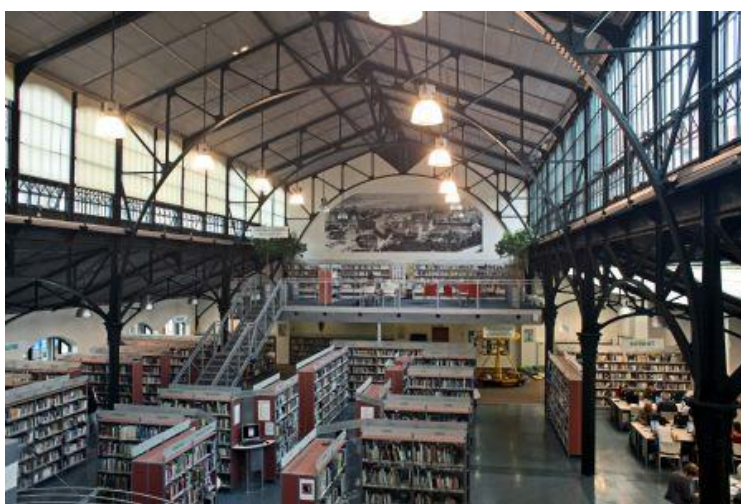

Vstupní vestibul

Dětský koutek

Zdroj: vlastní fotografie ze dne 10.12 2011

Interiér knihovny

Zdroj: Oulický, 2011

Příloha č. 11: Fotografie z Domu čtení

Dětský koutek

Oddělení pro děti a mládež

Klubovna

Budova pobočky Ruská (Domu čtení)

Zdroj: Městská knihovna v Praze, 2011c

Příloha č. 12: Fotografie z Ústřední knihovny

Budova Ústřední knihovny

Dětský koutek

Informační středisko

Klubovna

Velký sál

Zdroj: Městská knihovna v Praze, 2010b, 2010e